

Uvodnik

Matevž Čotar

Bo človek sploh še potreben?

Vprašanje, ki smo si ga postavili vsaj enkrat prav vsi. V dvajsetih letih je tehnologija naredila zelo velik korak in hitro spreminila in še spreminja naše življenje in vsakdanje navade. Napredek ima seveda pozitivne plati, saj nam daje pripomočke in ugodnosti, ki si jih pred leti nismo niti sanjali. Nove generacije sploh ne vedo, kaj pomeni telefon brez interneta, nakupi brez uporabe spletnih trgovin itd. V takem scenariju se tridesetletnik, čeprav popolnoma zmožen slediti velikim korakom tehnologije, počuti starega, saj je doživljal lepe in vesele trenutke tudi pri pisanju pisma prijatelju, ki je živel v daljnih krajih, ali s klicem na hišni telefon, ko so na drugi strani odgovarjali starši prijateljev in jih poklicali k slušalki. Poslušali smo kasete, kasneje kupovali zgoščenke in nekaterih izdelkov (oblek, igrač, strojev itd.) sploh ni bilo v naši bližini, ampak samo v velikih trgovinah v večjih mestnih središčih. Vse to se je bliskovito spremenilo in zdaj življenje lahko poteka popolnoma virtualno. Na pametnem telefončku je hitri internet, s katerim imaš v bistvu dostop do vsega. Po telefončku poslušamo glasbo, gledamo filme, kupujemo karkoli, tako da je v bistvu celo računalnik izgubil veliko uporabnikov, saj ga imajo ljudje le za delo in učenje, drugače lahko udobno naredimo vse s "podaljškom svoje roke". Napredek ima pozitivne in negativne strani, premalo pa se govori o negativnih posledicah, kot so odtujenost, izguba vrednot, lažne novice itd. Tem negativnim posledicam lahko dodamo tudi izgubo delovnih mest. Prav gotovo ste se vsi zavedeli, da postaja vse avtomatizirano in velike družbe imajo toliko kapitala, da so ustvarile napredne stroje, ki lahko popolnoma nadomestijo človeka. To ni nobena skrivnost in niti novost, že leta si prizadevajo za to, vse je že pripravljeno, a zdaj še neurničljivo. Zakaj? Ker ne vedo, kam namestiti človeka, ko bo nepotreben. Navedem primer. Pred kratkim sem se sprehajal po velikem mestu, in ko sem zagledal trgovino jestvin z napisom Amazon Go, sem kar ostrmel. Amazon je velik spletnega nakupovanja in družba, ki ogromno investira v napredek. Kaj je Amazon Go? Če ne veste, si lahko ogledate posnetek in vsem svetujem, da poskusite to nadrealistično izkušnjo. V bistvu je klasična trgovina jestvin, toda v njej ni nobenega uslužbenca. Preko aplikacije na telefončku, na katero je treba vstaviti podatke kreditne kartice, se ti odprejo vrata trgovine. V njej se v miru sprehajaš in jemlješ s polic, kar želiš. Trgovina "ti sledi" in s kamerami, električnimi senzorji in visoko tehnologijo umetne inteligence vidi, kaj vzameš s polic in kaj vrneš na polico, če se premisliš. Ko nakupe končaš, se enostavno napotiš proti izhodu in odideš. Nobene blagajne, nobene vrste, nobenega uslužbenca... nič! Po nekaj minutah dobiš mail, s katerim se ti Amazon zahvaljuje za nakup, ti prikaže tvojo nevidno košarico z nakupi in pove, koliko ti je iztržil s kartice. Začetnemu navdušenju sledi seveda trezno razmišljanje. Amazon bo do leta 2021 odprl kar 3.000 takih trgovin v ZDA, prav gotovo bo sledila Evropa (v Londonu baje že letos). Koliko trgovin bo zaprlo zaradi tega? Ali pa, kdaj bodo začeli tudi ostali uporabljati podobno tehnologijo?

/ str. 18

Sv. Miklavž je obiskal naše otroke

Pričakovanje daril v Mačkoljah

Foto Matevž Čotar

Izjava krovnih organizacij Sprava je dvosmerna cesta

Krovni organizaciji slovenske manjšine v Italiji si že desetletja prizadevata za razumevanje in sodelovanje med slovenskim in italijanskim narodom. V teh krajih ob meji smo oboji veliko in preveč pretrpeli, da bi si zaradi preteklosti ovirali pot v prihodnost. Zato smo podprli poročilo mešane zgodovinske komisije o slovensko-italijanskih odnosih od 1880 do 1956, ki je bilo v Sloveniji publicirano že davnega leta 2000. Še z večjim veseljem smo sodelovali pri pripravi pravnega koncerta treh predsednikov v Trstu, leta 2010, ki smo ga razumeli kot simbolično pravno dejanje med narodi. Toliko bolj se danes čudimo očitkom na račun enega najuglednejših italijanskih zgodovinarjev, Raula Pupa, ki mu deželni svetnik stranke Fratelli d'Italia Fabio Scoccimaro očita pristranskost pri pogledih na zgodovino naših krajev.

/ str. 2

Ksenija Dobrila, predsednica SKGZ
Walter Bandelj, predsednik SSO

Pogovor

Dimitrij Žbogar
o turistični
kmetiji Gruden
Žbogar in zmeraj
bolj iskanih
pristnih domačih
pridelkih

3

Ljubljana / Pomembna obletnica 25 let delovanja za rojake v tujini

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sredo, 4. decembra, v Cankarjevem domu obeležil 25 let delovanja. Za ministra Petra Česnika je to pomemben mejnik v sodelovanju Slovenije s svojo diasporo. Prav ohranjanje slovenstva je tudi glavno poslanstvo urada vseh njegovih 25 let, je dejal. Minister brez listnice Česnik, ki se je pred dvema dnevoma vrnil s prvega daljšega službenega potovanja po Avstraliji, je izpostavil, da je bil obisk uspešen, a tudi težaven, saj se slovenski klubi v Avstraliji po pol stoletja delovanja prazniijo, mladih ni, zato iščejo nove poti za nadaljevanje dela v Avstraliji.

/ str. 10

Rudi Merljak

Projekt Likof 2020

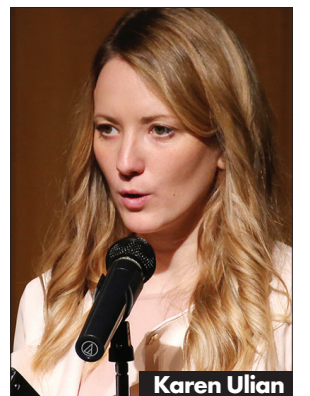
S predstavitevijo
briške noše so v
Števerjanu uvedli
projekt Likof
2020, od
katerega si še
veliko obetajo

8

Gorica / Mala Cecilijanka Mladi pevci izžarevajo veselje do petja

Kot je že
čvrsto

zakoreninjena navada, so na praznik Brezmadežne, v nedeljo, 8. decembra 2019, v veliki dvorani Kulturnega centra Ljube Bratuž na dveh popoldanskih delih, ki se jih je udeležila množica navdušenih poslušalcev, zapeli zvonki glasovi na reviji otroških in mladinskih zborov Mala Cecilijanka. Množica mladih pevcev nas navdaja z upanjem, da bo petje v naši slovenski skupnosti še dolgo zvenelo. Upajmo, da bodo te mlade sile, ko dorastejo, stopile tudi v naše odrasle zborovske vrste. Opazno je, kako se vsako leto stopnjuje kakovostna rast naših otroških in mladinskih zborov. V zadnjih letih vedno več otrok in mladih obiskuje Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, kjer že rosno mladi otroci vstopajo v svet glasbe, kar jim nedvomno koristi tudi pri pevskih vajah v domačem zboru.

Karen Ulian

/ str. 7
Iva Koršič

Prejeli smo

Pojasnilo senatorke Tatjane Rojc

Spoštovano Uredništvo, ker je včeraj deželni tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec ponovno zapisal, da "nasprotujem kandidaturi Marka Jarca za predsednika paritetnega odbora", bi rada spomnila, da tega nikoli nisem izjavila, saj od Jarca osebno ne poznam. In ker se o tej kandidaturi nihče ni pogovoril z mano, ostajam super partes, kar sem bila od vsega začetka (to so objavili različni mediji), čeprav sem na pristojnih mestih v Rimu in pri nas vedno posredovala desiderata, ki so mi bila izrečena.

Dovolite mi, da izkoristim prilžnost in spomnim nekaterih dejstev v zvezi z Demokrasko stranko in mojim vpisom: DS je nastala kot zbirna stranka, ki ima, tako piše Romano Prodi, svoje korenine v Oljki in v kateri so prisotne različne duše, med temi tudi katoliška in laična. Zato so ob

ustanovitvi k stranki pristopili tako predstavniki Marjetice kot drugih levosredinskih opcij, ki so v novem političnem telesu videli moč, da se zoperstavijo desnici. (Med temi je bila tudi stranka Slovenska skupnost.) DS je zato prostor, skozi katerega je mogoče danes najti vztrajno in vrednotno opozicijo vzponu populizmu, rasizma, nestrpnosti, neofašizmov, ki pretijo celotni italijanski državi in so za Slovence, kot smo videli tudi v zadnjih izjavah nekdanjega tržaškega pokrajinskega predsednika Scoccimarra, posebej nevarne. Velika večina Slovencev v Italiji se prepoznava v vrednotah demokracije, svobode, skrbi za socialne pravice in tistem spoštovanju, ki ga je leva sredina vseskozi pokazala do potreb naše narodne skupnosti. Delitve, ki so v zadnjem času razkosale Demokrasko stranko, so zelo skrb vzbujajoče. Kdor me pozna, ve, da za

govorjam predvsem dialog in sodelovanje in da svoj parlamentarni mandat razumem kot mandat naše skupnosti, ne glede na strankarsko pripadnost: zato sem si in si prizadevam za rešitev težav Primorskega dnevnika, Novega Matjurja in Novega glasa, slovenskih programov Deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, Slovenskega stalnega gledališča ali Sindikata slovenske šole.

Pred kakšnim tednom so senatorji Demokrasko stranke soglasno sprejeli sklep, da mi predlagajo vstop v Državni svet DS. Dejstvo, da je želel državni tajnik DS Nicola Zingaretti moj vpis v DS tako uradno obeležiti (ob tej priložnosti sem mu izročila tekst študije Giuliana Salberinija o zakonski podlagi naše zahteve po parlamentarnem zastopstvu ter ga dodatno opozorila nanjo), samo še potrjuje, da moje delo DS spremlja z zanimanjem, pozornostjo in odobravanjem. Sama pa ostajam prepričana, da bo levosredinska koalicija lahko učinkovita samo, če bo ostala čim bolj enotna. To velja tudi za nas.

Prav lep pozdrav,

Tatjana Rojc

V Nabrežini, na Miklavževu 2019

Rim / Sestala sta se Miro Cerar in Luigi Di Maio

Pogovor je bil tudi o obeh manjšinah

V okviru obiska v Rimu se je minister za zunanje zadeve dr. Miro Cerar sestel z ministrom za zunanje zadeve in mednarodno sodelovanje Italijanske republike Luigiem Di Maiom. Ministra sta se zavzela za krepitev tako dvostranskih odnosov kot sodelovanja v evropskem in regionalnem okviru. Minister dr. Cerar je izpostavil tudi pričakovanja slovenske narodne skupnosti glede zastopstva v italijanskem parlamentu in vrnitev Narodnega doma v Trstu.

Minister dr. Cerar je kot pomemben okvir medsebojnega sodelovanja na področjih infrastrukture, okolja, kmetijstva, izobraževanja in znanosti ter policijskega sodelovanja izpostavil Koordinacijski odbor ministrov med Slovenijo in Italijo. Z ministrom Di Maiom sta se dogovorila, da bo naslednje, 7. zasedanje, potekalo v prihodnjem letu v

Rimu. Minister dr. Cerar je poudaril pomen gospodarskega sodelovanja, pri čemer je Italija z 8,4 mrd evrov blagovne menjave v lanskem letu drugi najpomembnejši zunanjetrgovinski partner Slovenije ter na 5. mestu po obsegu tujih neposrednih investicij v Slovenijo. V pogovoru sta ministra namenila pozornost tudi obema manjšinama. Strinjala sta se, da je skrb za obe narodni skupnosti pomembna za krepitev vezi med državama in narodom. Minister Cerar je izrazil zadovoljstvo s potekom dialoga med italijansko vlado in slovensko narodno skupnostjo, predvsem o pripravah na obeležitev stoletnice požiga Narodnega doma prihodnje leto ob prisotnosti obeh predsednikov republik. Minister Di Maio je zagotovil, da bo italijanska stran naredila vse potrebne korake za vrnitev Narodnega doma slovenski narodni skup-

nosti.

Sogovornika sta v nadaljevanju izmenjala poglede na aktualna migracijska vprašanja. Minister Cerar je predstavil razmere na zahodnobalkanski poti in ukrepe, ki jih Slovenija izvaja tako na zunanji schengenski meji kot tudi z naporitvami policistov v Srbijo in Severno Makedonijo. Kot primer učinkovitega soočanja z nezakonitimi migracijami sta sogovornika poudarila skupne policijske patrulje. Zavzela sta se za evropske rešitve, ki morajo vključevati okrepljeno varovanje zunanjih meja Evropske unije, reformo azilne zakonodaje in sodelovanje s tretjimi državami. Ministra sta potrdila sorodnost stališč glede širitve Evropske unije na Zahodni Balkan. Strinjala sta se, da je nujno potrebno nadaljevati proaktivno širitveno politiko. Izrazil sta pričakovanje, da bo novoimenovana Evropska komisija zagotovila kredibilnost širitvene perspektive za države v regiji, hkrati pa namenila posebno pozornost gospodarskemu razvoju, krepitvi institucij, vključno z vladavino prava, s čimer bo olajšan proces vključevanja v evropske integracije.

S 1. strani

Sprava je ...

Kot predsednika krovnih organizacij znanstveno in pedagoško delo profesorja Pupa izjemno visoko ceniva, tudi zato, ker verjameva, da njegovo delo presega zgodovinske zamere in z upoštevanjem zgodovinskih dejstev prispeva k spravi med narodi.

Ravno zato, ker poznamo dejstva in jih tudi upoštevamo, kot zavajajočo in zgrešeno zavračava zahtevo svetnika Scoccimarra, naj se Slovenci opravičimo za zločin fojbo, ne da bi se pred tem vprašal, kdo je bil v preteklem stoletju v teh krajih žrtev fašizma in rasnih zakonov in predvsem kdo je leta 1941 napadel in

okupiral Jugoslavijo in si z nacistično Nemčijo razdelil ozemlje današnje Republike Slovenije. Ni žrtev tista, ki se mora opravičiti agresorju, ampak obratno. Namesto polemik, ki nas vlečejo v preteklost, si v krovnih organizacijah želimo napredka v odnosih in tudi pravih dejanjih, seveda na obeh straneh. Najbrž tudi že prihaja čas, da se najvišji predstavniki obeh držav priklonijo pred obema bazoviškima spomenikoma, ki Slovincem in Italijanom tako veliko pomenita, tako pri spomeniku Bazovskim junakom kot pred Bazoviško fojbo. Tja vabiva tudi svetnika Scoccimarra. Prihodnje leto slovenska manjšina pričakuje vrnitev Narodnega doma v Trstu, ki je bil požgan leta

1920 in kateremu je starosta slovenske literature Boris Pahor posvetil svoj roman *Gmada v pristanu*. Roman opisuje začetke krutega zatiranja Slovencev, ki so samo nekaj let prej uživali veliko pravic pod Avstrijo in si z lastnimi naporitvami zgradili Narodni dom, takrat eno najmodernejših večnamenskih zgradb v celi Evropi. Iskreno se veselimo prihoda obeh predsednikov držav, Sergia Mattarella in Boruta Pahorja, ki imata velike zasluge za preseganje preteklosti in dobre odnose med Slovenijo in Italijo. Krovni organizaciji bosta storili vse, da bo svečana obeležitev tragičnega dogodka izpred 100 let pomenila ne le simboličen, ampak tudi dokončen zasuk obeh narodov v skupno evropsko prihodnost.

Bliža se novo leto, polno obletic, tudi smrti bazoviških junakov

Nabirka za posmrtno rehabilitacijo štirih žrtev

Vstopili smo v advent, pa ne zgolj v verskem, pač pa tudi v narodnem pomenu. Bliža se Božič, z njim novo leto velikih obletic. Julija bo poteklo natanko sto let od požiga Narodnega doma, ki naj bi ga končno le vrnili pravemu gospodarju, tržaškim Slovincem, ki so si ga zgradili z lastnimi sredstvi. Rimski mlini meljejo počasi, a ne samo rimski, pač pa tudi deželni in občinski. Ne vem, kje na svetu – razen pri nas – bi bilo treba čakati polnih 75 povojnih let. Ko bi nam izplačali le deset odstotkov najemnine za tričetrstoletja, bi imeli zagotovljena sredstva za vzdrževanje stavbe za desetletja.

Ob spominu na letošnje dogajanje ostaja grenak spomin na provokacijo skrajno nacionalističnega venca italijanskih dalmatinskih patriotov. Še vedno ni pojasnjeno, zakaj se je slovenski konzul v Trstu obrnil na organizatorje in ne na prefekturo. Kajti jasno je, da je šlo za provokacijo, zato bi morala ukrepati oblast. Sporni venec, ki ni imel dovoljenja, bi morala odstraniti ali prefektura ali kvestura. Toda, smo prefekturo ali kvesturo seznanili, da je njihova dolžnost odstraniti venec? V skrajnem primeru bi se lahko obrnili na univerzo, tedaj v polnem lastnico Narodnega doma, ki s svojega poslopja lahko odstrani nezaželeno katerokoli stvar. Organizator se je zadovoljil s premaknitvijo venca, ni pa znano, ali je prijavil zadevo sodnim oblastem. Septembra se bomo spomnili 90-letnice ustrelitve bazoviških junakov, ki so 77 let po padcu fašizma, ki jih je obsodil na smrt, še

vedno uradno označeni kot teroristi. 22-letnega Tržačana Ferda Bidovca, 24-letnega Tržačana Frana Marušiča, 27-letnega na Sušaku rojenega Zvonimira Miloša in 34-letnega Tržačana Alojza Valenčiča je Posebno sodišče za zaščito

podobno kot Oberdank, ki ga Italija časti kot narodnega heroja, borili za pravico, ki je tiranstvo ni hotelo dati. Zadnji čas, da se krivica odpravi s posmrtno sodno rehabilitacijo. V ta namen je bila ustanovljena Fundacija bazoviški junaki, ki

fašistične države obsodilo na smrt, čeprav je v ustanovnem zakonu Posebnega sodišča zapisano, da se smrtna sodba izreče le v primeru, ko gre za napad na kralja, kraljico, prestolonaslednika ali ministrskega predsednika. Smrtno obsodbo je ostro obsodila mednarodna javnost. Še posebej so smrtne obsodbe pripeljale češko ogorčenje do vrelišča in izzvale poulične proteste z napadom na italijansko veleposlaništvo v Pragi. Ogorčeno so pisali avstrijski časopisi. Manchester guardian je bil v imenu liberalnega javnega mnenja brez zadržkov na strani obsojencev, češ da pripadajo isti kategoriji teroristov, do katerih vsako svobodno javno mnenje ne glede na etnična načela goji simpatijo. Angleški list je dodal, da so se bazoviški junaki

bo skušala s pomočjo specializirane italijanske odvetniške pisarne vložiti zahtevo sodnega postopka v Rimu. Vse to pa je povezano z visokimi stroški, ki gredo v zaseti tisoče evrov. Fundacija je zato naslovila prošnjo na vse Slovence, naj po svojih močeh in presoji darujejo, saj gre za plemenit namen, za skupno zahvalo junakom, ki so darovali svoja mlada življenja za naš narod, za našo prihodnost. Bazoviški junaki so šli v smrt za pravico, svobodo, za slovenski jezik, za mir in sožitje, za ideale, ki jih je italijanski fašizem z nasiljem skušal izničiti. Svoj prispevek lahko nakažete na račun Fundacije bazoviški junaki: S156 6100 0002 2122 749 BIC banke HDELSI22 Namen: CHAR

Saša Rudolf

Povejmo na glas

Še eno gibanje mladih

Potem ko se je gibanje mladih, ki mu daje ime in je njegov simbol Greta Thunberg, razširilo po dobrih delu sveta, je pred dvema mesecema v Italiji mlada generacija nastopila s spoznavnim nazivom Sardine. Lahko da je takšen naziv preveč hudomušen in na videz brez tehtnejše osnove, v resnici se od izjemno močnega okoljskega Gretinega poziva v bistvu ne razlikuje. V obeh primerih je dvignil svoj glas odraščajoči mladostni sloj, ki se bolj od vseh zaveda problemov sedanjega časa in toliko bolj resnice, da jih starejši, ki upravljajo in vodijo sodobne družbe, niso sposobni ali jih nočejo reševati, predvsem pa ne morejo rešiti. Grožnje s strani vse bolj ranjenega in s tem dobesedno maščevalnega okolja so vse večje, migrantska kriza je odprta in še vedno nismo našli zadovoljivega odgovora nanjo, kar pa je najhuje, ne ukrene se nič korenitega, vse gre po starem naprej v vse izrazitejšem vzdušju nemoči in čudne vdanosti v nelepo usodo. In iz te vsesplošne apatije so se dvignili mladi, pravzaprav osupljivo mladi, ki so začutili, kako nevzdržna prihodnost jim je namenjena in kako jim brez uradnih vzvodov moči ne preostane drugega, kot da s prstom odločno pokažejo na preteče probleme. Da preprosto zahtevajo, naj se nekaj naredi, naj se končno ukrepa in zares rešuje, kar je nujno rešiti. S svojim nastopom so ne nazadnje dali prav vrhunskim razumnikom, ki vsak dan bolj ugotavljajo, kako je zdajšnji način vodenja družb, se pravi zdajšnja politika, zastarela in

brez učinkovitih idej, še posebej s poudarkom na razvitih državah, ki bi morale biti kažipot vsem. Zato potrebujemo nekaj novega, pri čemer pa se ne ve, kaj naj bi to novo bilo, kot da še nismo opazili, da so to mladi in le mladi, ki danes razkrivajo novo obzorja. In kaj so ta nova obzorja? Da so temeljni problemi problemi vseh in jih je mogoče premagovati le skupno, pri tem preseči vse meje in vzpostaviti globalno solidarnost. In dalje, da je problem smiselno in nujno reševati, in tu smo že pri Sardinah v Italiji, strpno in mirno, brez žalitev, sovraštva in lažnih novic, brez mržnje do vsakršne drugačnosti, brez delitev in izključevanja, k čemur se nagiba populizem in z njim vsi tisti, ki vidijo izhod iz sedanje situacije v zaostrovanju, da ne rečemo v trdi roki, ki si jo menda mnogi vse bolj želijo. Toda dejstvo je, da so mladi skupaj s številnimi starejšimi somišljeniki množično in glasno povedali, kaj hočejo in kaj si želijo, gotovo v dobro vseh, in upati je, da jim bo politika pozornost prislunhnila in tudi ukrepala - politika vseh narodov in držav, kar pa ne bo preprosto in se utegne sprevreči v zavlačevanje oziroma v lepe besede brez dejanj. Potrebno se je namreč spopasti s skrajnimi izzivi in več kot na dlani je, da jim ne bo lahko biti hitro in čez noč kos, a se tega ne bi smeli bati. Zares bati se velja samo ene in le ene stvari: da bi rešilno pobudo mladih izdali in zatemnili njihovo prihodnost in s tem zatemnili prihodnost vsega človeštva.

Janez Povše

POGOVOR Dimitrij Žbogar o turistični kmetiji Gruden-Žbogar

“Ljudje iščejo pristne domače pridelke”

Turistična kmetija Gruden-Žbogar, ki se nahaja pri Samatorci, je med ljudmi poznana. Na njej se ob mnogih dejavnostih ukvarjajo z rejo koz, ki jih mali in odrasli obiskovalci kmetije zelo radi opazujejo skozi šipo. V vhodni veži kmetije so razstavljeni tudi mlečni izdelki in pridelki, ki si jih obiskovalci redno nabavljajo. V delo na kmetiji je vpeta cela družina Žbogar.

Nekdanji dolgoletni predstavnik kmetovalcev pri stanovski organizaciji Coldiretti, Dimitrij Žbogar, si je kljub mnogim obveznostim z veseljem vzel čas, da je lahko odgovarjal na naša vprašanja.

Vaša kmetija ima raznoliko ponudbo pridelkov in izdelkov...

Velja. Ljudem je všeč, da lahko na enem samem mestu kupijo in nesejo s seboj domov več proizvodov. Skušamo jim torej ugoditi, kar pa sploh ni enostavno. Raznolika ponudba terja namreč tudi spoštovanje večjega števila zakonskih predpisov, pravil in konkretnih pogojev za delovanje.

S katerimi kmetijskimi panogami se dejansko ukvarjate?

Pred tridesetimi leti smo pričeli kmetovati iz ljubezni do ovrednotenja naše zemlje. Temu je botrovalo dejstvo, da so bili moji spomini na čas otroštva tesno povezani z delom na nonotovi kmetiji, na kateri smo pasli krave in opravljali razne zadolžitve. Veselje za kmetovanje in povezanost z našimi kraji sta vseskozi predstavljala trdno podlago za naše delovanje. Lahko rečem, da nam na začetku marsikaj ni bilo

jasno in znano. Naš glavni cilj je bila ureditev kmetije za obratovanje kmečkega turizma, kar smo tudi dosegli. Pričeli smo z rejo koz in s predelavo mleka v sir, nadaljevali z živinorejo, rejo prašičev, vinogradništvom, sadjarstvom in vrtnarstvom. Letno redimo do sto prašičev. V hlevu imamo šestdeset koz in štirideset glav govedu.

Vaše koze predstavljajo pravo privlačnost za obiskovalce ...

Res je. Neverjetno se mi včasih zdi, v kolikšni meri živali privlačljajo ljudi. Otroke v prvi vrsti, saj jih očitno v svojem vsakdanjem življenju nimajo priložnosti videti in opazovati. Koze in druge živali so pa zanimive tudi za odrasle. Mnogi se z njimi radi fotografirajo.

Kaj je potrebno za uspešno delovanje kmetije?

Taka kmetija, kot je naša, je lahko samo družinsko vodena ob pomoči kake zunanje osebe. Redno je namreč potrebno izboljševati njeno delovanje z investicijami v stroje in ponudbo. Vse investicije so na taki kmetiji na dolgi rok in se torej amortizirajo v nekaj desetletjih. Zelo pomembno je biti zmeraj sodobni. To velja za nas in za naše otroke, če bodo seveda nadaljevali družinsko tradicijo.

V zadnjih letih je na Krasu nastalo veliko turističnih kmetij. Katere spremembe opazujete na tem področju?

V prvih letih obratovanja našega kmečkega turizma je bilo na Krasu malo turističnih kmetij. Odtlej se je ta ponudba zelo povečala. Kras so takrat v glavnem obisko-

vali le Tržačani. Čedalje več je danes obiskovalcev iz sosednjih dežel in pa iz nemško govorečega prostora. Turisti želijo okušati tipične pridelke, kar od nas zahteva kakovostno rast ponudbe. Največ zanimanja nedvomno vlada za vino in kraški pršut.

Najpomembnejša kmetijska panoga je na Tržaškem vinogradništvo, ki se lepo razvija ...

Velja, vendar mislim, da se na Krasu ne moremo ukvarjati samo z vinogradništvom. Tudi živinoreja je zelo pomembna. Tako pravimo, žal, že nekaj desetletij, a dejansko se število glav zmanjšuje. Kar devetdeset odstotkov kraškega območja so še pred nekaj desetletji pokrivali pašniki. Če je okolica urejena, je tudi lepa. Ker pridobiva turizem vse večji pomen, moramo nuditi obiskovalcem tudi zgradbo urejeno pokrajino in ustrezne storitve.

Kako to, da vse več vinogradnikov s tržaškega Krasa ureja vinograde na drugi strani državne meje?

Brez dvoma zato, ker je v Sloveniji zakonodaja za ureditev vinogradov enostavnejša in so cene za nakup zemljišč bolj ugodne. Moja vizija kmetijstva je pa v kmetiji, ki se ukvarja z različnimi dejavnostmi in te morajo biti blizu doma, da človek ne izgublja preveč časa za prevoz.

Kako kot nekdanji deželni in pokrajinski predsednik stanovske organizacije ocenjujete stanje v kmetijstvu na deželni in krajevni ravni?

Na Tržaškem, kjer je kmetijskih površin malo, je obdelovanje le-

težavno. Sicer pa, kar velja za druge sektorje, se dogaja tudi v kmetijstvu. Gospodarska kriza je za seboj pustila posledice. Zaradi svetovne globalizacije koncerni živilsko-predelovalne industrije prodajajo hrano po izredno nizkih cenah. Kljub temu da so naši proizvodi boljše kakovosti, v času gospodarske krize ni enostavno s prodajo kriti stroške proizvodnje. Vsi kmetovalci imamo podobne probleme in iščemo možne rešitve. Kar se nas tiče, smo najeli potujočo trgovino, s katero večkrat na teden obiščemo sejme v Trstu in okolici, na katerih ponujamo svoje pridelke in izdelke v okviru mreže kmetij Campagna Amica.

V sklopu Coldirettija ste spoznali bolj oddaljene kmetijske stvarnosti tako na deželni kot državni ravni. Kako ocenjujete to svojo izkušnjo?

Delovanje v stanovski organizaciji je bilo zame pomembno, ker sem s tem spoznal, da je Kras, četudi je pri nas malo obdelovalnih površin, dejansko zelo lep. Zaradi pomanjkanja zemlje smo pri nas primorani biti iznajdljivi. Če dobro pogledamo, vsak kmetovalec na Krasu piše svojo zgodbo. Dejansko ne najdemo pri nas dveh enakih organiziranih kmetij.

Ali “birokracija”, nad katero se vsi pritožujejo, ovira vaše delo?

V kmetijskem sektorju je strošek, ki ga mora kmetovalec plačevati za spoštovanje birokratskih predpisov, precej visok. Vsako majhno kmetijsko ali veliko proizvodno podjetje označuje posebna koda proizvajalca živil. Naj navedem primer: če ima kmet petnajst ali tisoč krav v hlevu, sta strošek in čas, ki ga mora nameniti za ureditev raznih dokumentov, dejansko podobna.

Ali imate kakšen recept kako rešiti to vprašanje?

Mislim, da je v Italiji problem pretirane “birokracije” struktu-

ralnega značaja in je zato težko rešljiv. Z leti se “birokracija” le še povečuje. Do tega prepričanja sem prišel, ko sem s sodelavci kot deželni predsednik Coldirettija – žal brez večjih uspehov – skušal poenostaviti birokratske predpise in postopke, ki precej ovirajo vsakdanje delo kmetovalcev.

kmetijstva. Teh je danes manj? Če se Italija ne bo ukvarjala z odločitvami, ki jih sprejemajo v Bruslju, se bodo ti prispevki - vsaj za majhne kmetovalce - še dodatno zmanjševali. Italijanski sistem delitve prispevkov nagrajuje velika kmetijska podjetja, saj kar 40 odstotkov vseh finančnih sred-

Druge evropske države imajo to boljše urejeno.

Kako podnebne spremembe vplivajo na kmetijstvo?

Če pomislimo, da smo konec novembra (pogovor je potekal takrat, op. av.) in bomo lahko, če bo zapihala burja, sli kosit travo, ker je ta še zelena, sem odgovoril na vaše vprašanje ...

Katere spremembe opazujete pri svojih odjemalcih?

Ljudje v glavnem iščejo zdravo hrano, saj so naveličani industrijske, v kateri je čedalje več konzervansov in je hkrati brez okusa. Zaradi tega se večja povpraševanje po domačih proizvodih. Problem pa predstavlja padec kupne moči prebivalstva.

Evropska unija je dodeljevala veliko prispevkov za razvoj

stev, ki jih država razdeli, prejme samo tisoč tristo velikih podjetij. Ostalih 40 odstotkov sredstev prejme tristo tisoč srednje velikih podjetij in le 20 odstotkov prispevkov prejme kar milijon podjetij. Ti podatki so zgovorni.

Aktivni ste tako v politiki kot tudi v zgoniškem župnijskem svetu. Kaj bi povedali o tem svojem družbenem delovanju?

Po smrti župnika Jožeta Markuže je novi župnijski upravitelj v Zgoniški župniji gospod Karel Bolčina, ki si prizadeva, da imamo v vasi dvakrat na teden mašo. Četudi nas ni veliko, smo še kar aktivni. Pred kratkim smo tudi obnovili “pil” Matere Božje v Saležu.

Mch

POGOVOR 25-letni Goričan Gabriele Terčič

Enkratna izkušnja: trije meseci v parku Yellowstone!

25-letni Goričan Gabriele Terčič se je pravkar vrnil z delovne izkušnje, ki je pravzaprav tudi življenjska. Opravil jo je v znamenitem naravnem parku Yellowstone, ki se razteza v treh ameriških zveznih državah, Wyoming, Montana in Idaho. Tam je tri mesece delal v kuhinji priznanega prenočišča Old Faithful Lodge, tik ob gejzirju Old Faithful, ki je ena največjih zna-

menitosti parka.

Kaj si študiral in kje študiraš zdaj?

Bil sem dijak Tehničnega zavoda Žiga Zois v Gorici, nato sem se vpisal in dokončal triletni študij na univerzi za naravo in okolje (scienze ambientali e naturali) v Vidmu.

Kako da si se odločil za tako izkušnjo in kako je do tega prišlo?

Na univerzi sem diplomiral marca. Nekaj mesecev pred diplomom sem bil s prijateljem in kolegom Mickeyjem Cucitom na nekem predavanju v sklopu univerzitetnih dejavnosti; tam sva izvedela za program “work and travel” (delo in potovanje), in sicer za možnost dela v tujini za tri mesece in ob koncu delovnega obdobja en mesec potovanja. Na izbiro so bile tri destinacije: Yellowstone, Los Angeles (zabavišni park v kraju Santa Monica) in Ocean city.

Sta takoj izbrala Yellowstone?

Ja, pri izbiri res nisva imela nobenega dvoma, saj sva velika ljubitelja narave in se zanimava za zemeljske pojave, za to, kar se ne nazadnje tudi učiva. Sam nimam rad velikih mest in kaosa. Rad imam mir, hribe, živali, rastline, zato je bil ameriški park lahka izbira.

Kako so potekali prvi dnevi?

Pristali smo v mestecu Bozeman na severu Yellowstonea, od tod so nas peljali v mestece Gardiner, tik ob vhodu v naravni park, kjer so nam obrazložili nekaj osnovnih pojmov in pravil glede parka in nas namestili v enega od pe-

tih hotelov v parku. Jaz in Mickey sva imela srečo, da so naju usmerili v verjetno najlepši in najbolj znan “lodge” (tako jih imenujejo), tj. zgodovinski Old Faithful Lodge, tako imenovan, ker leži tik ob znamenitem gejzirju Old Faithful, ki izbruhne vsakih 90 minut.

Kako je bilo pa potem?

V stavbi nas je sprejel manager (Gabriele je nasmejano in ironično povedal, da je imel njegova leta, kar dokazuje veliko zaupanje, ki ga imajo Američani v mlade), povedal nam je, da sta dve mesti v kuhinji, štiri mesta v trgovinici prigrizkov in spominčkov in nekaj mest za čistilno ekipo. V tistem trenutku sva se s prijateljem pogledala in se takoj javila za kuhinjo, ker se nama je zdelo najbolj živahno delo. Tako je tudi bilo. Urniki so bili zelo ugodni, delo je bilo sicer kar naporno, ko je bilo veliko ljudi, a tudi dobro plačano. Delali smo osem ur na dan in imeli dva prosta dneva na teden. Prve dni smo imeli neke vrste trening, ko so nam pokazali, kako moramo delati v kuhinji in kako praviljati obroke. Potem pa smo “kuhali” (se je posmejal Terčič).

Zakaj si se nasmehnil pri besedi kuhali?

Tam imajo drug koncept hrane, nimajo take kulture, kot jo imamo v Italiji in Sloveniji, še zdaleč ne. Bil je pravi šok, v trenutku sem postal blede, tudi zato ker sem vedel, da bom moral tisto hrano jesti

tudi jaz. Hrana je bila zelo mastna in vsako jed, tudi zelenjavo in fižol, so vedno spremljali kakšna sladka omaka, sirup ali vsekakor dodatki “pancete” in mesa. Nepozaben recept ostaja tipičen Sloppy Joe, neke vrste “ragu” s čebulo, kečapom, paradižnikom in Worcestershire omako. Po dveh mesecih sem bil res malo v krizi in začel pogrešati našo “evropsko” hrano.

Yellowstone je čudovit, kako si preživel prosti čas? Je res tako velik, da je težko videti vse?

Upal bi si reči, da je skoraj nemogoče. Park ima skoraj 9.000 kvadratnih km površine. Jaz sem bil tam tri mesece in sem res malo videl v primerjavi z velikostjo parka. Prosti čas sem vsekakor iz-

korstil za raziskovanje parka, poleg ogleda najbolj poznanih zanimivosti, kot so gejzirji, topli izviri, slapovi, jezera, sem kar precej prehodil. Bil sem tudi na tritisočakah parka, kot so npr. Washburn (3.116 m), Holmes (3.150 m), Sheridan (3.139 m). Od ene startne pohodne točke do druge sem se premikal z avto-stopom, kar sploh ni bil problem. Ustavijo se predvsem Američani seveda, ki redno obiskujejo park in s katerimi se začnejo tudi zelo zanimivi pogovori. Prav domačin mi je povedal, da se redno vozi v park že 32 let in tu ostaja tudi po dva ali tri tedne na leto, a mu ni še uspelo razkriti vseh kotičkov in zanimivosti. Mislim, da to potrjuje veličastnost Yellowstonea.

/str. 18

Mickey Cucit in Gabriele Terčič

Tečaji teološke šole v Gorici

Razmislek o pomenu krščanske vere

Tečaji goriške nadškofijske teološke šole so se letos začeli oktobra. Taka srečanja so pravzaprav priložnost za razmislek in razpravo o pomenu krščanske vere in zato so odprta vsem, tudi laikom in potekajo v Gorici in v Ronkah ter so osredotočena na svetopisemska besedila, so sredstvo, s katerim si pomagamo, da se ne zadržujemo pri površinskem branju realnosti, ki jo po navadi predstavljajo medijska sredstva, kot so Facebook, televizija, radio in večkrat tudi časopisi, in da se podamo bolj v globino, kjer nihče ni učitelj. Nihče nima resnice v žepu, niti teolog ne. Le skupno soočanje in skupni dialog nas lahko vodita k bolj razsvetljenemu pogledu na Boga in svet okoli nas. V preteklosti so nas veliko silili k poslušnosti in torej večkrat k neavtonomnosti. Danes je težko govoriti o poslušnosti, tudi ker je težko določiti, katerim voditeljem, učiteljem lahko sledimo. Nekoč so vse "izobraževalne institucije", torej družina, šola, Cerkev, država, govorile le eno in so se strinjale v skupnem vzgajanju. Danes so to vlogo vzgajanja prevzeli internet, smartphoni, Google, ki nam hočejo predstaviti neko "svobodno komunikacijo". Prepričujejo nas, da smo svobodni, ker smo odpravili pomanjkanje in nas spodbujajo k pozitivnosti mišljenja, nas pozivajo in učijo, da moramo komunicirati in istočasno nas prepričujejo, da smo svobodni, prav ko kupujemo, uporabljamo ali uživamo to, kar smo si kupili po naši volji. Ne prikrašanje in prepoved, temveč

prekomerno komuniciranje in prekomerna poraba, ne represija in negacija, ampak permisivnost in uveljavitev so zdaj v ospredju. A je to res svoboda? Res je tudi, da vsi težimo k neki avtonomiji mišljenja, kar je tudi prav, vendar do tega ni tako lahko priti. Vsak si mora avtonomijo priboriti po lastni poti, ki je vedno težka in včasih tudi nevarna.

V Ronkah so se začeli teološki tečaji 30. oktobra in se bodo vrstili vsako sredo večer ob 20.30. Vodi jih profesor Giorgio Giordani, ki izhaja iz svetopisemskih besedil, ki jih beremo ob nedeljah pri liturgiji. V Gorici pri Sv. Roku vodi ob torkih prof. Santi Grasso tako srečanja, ki so osredotočena na onstranstvo. Ta tečaj je nadaljevanje tečajev iz prejšnjih let. Lansko leto je bila tema *Človeška krhkost*, predlanskim pa *Ali vodi Bog zgodovino?*. Končna postaja zgodovine oziroma krhkosti naj bi bilo večno življenje, onstranstvo. Tudi letos bo iz teh predavanj nastala knjiga. Onstranstvo je po navadi mišljeno kraj drugega sveta, kraj posmrtnega življenja. Novembra smo imeli dva praznika, ki sta povezana z onstranstvom: Vsi sveti in spomin na verne duše. Večkrat povezujemo ta pojem tudi s pojmom "neskončno življenje", kar povzroča med verniki precej zmede. Kaj se skriva za tem izrazom? Večkrat nam pride na misel "dolgočasnost" te neskončnosti. Kaj bomo delali tam? Ne bo nikakršne dinamike, ker je že vse dokončano? Naša domišljija nas pelje do Dantejeve Božanske komedije in njegove vizije pekla, vic in nebes, saj se vsi spominjamo tega velikega italijanskega pesnika iz šolskih klopi. Pravzaprav, pravi Santi Grasso, onstranstvo ni tipično za krščanstvo, saj je bila ta vizija razširjena mnogo pred krščanstvom. Pomislimo samo na dejstvo, da so Egipčani mnogo bolj kot krščanstvo postavljali vprašanje smrti in onstranstva v središče svojega razmišljanja in vere. Kaj je torej onstranstvo v krščanstvu? Besede, ki se nanašajo na onstranstvo, so zelo sporne in jih ni lahko razvozlati. Ni mogoče, da pojmujejo naše življenje kot žalostno, trpeče in primerjamo ta svet "deželji solz", po drugi strani pa si predstavljamo onstranstvo ali nebesa kot krasna, čudovita itd. To je prava shizofrenija. Že filozof in teolog Kierkegaard je pojmoval človeka, ki obupuje, kot nekoga, ki ne zna sprejeti samega sebe. In kristjan se predaja obupu, ne da bi dobil odgovor v svoji veri? Torej "neskončno življenje", kot ga dobimo v Sv. pismu, se nanaša na naše življenje, ki ga živimo tu na Zemlji, ne pa v onstranstvu, to je zdaj jasno. Naše tukajšnje življenje ima že značaj neskončnosti in ni potrebno iskati neke druge tega, kar imamo že. To je tudi sporočilo in odgovor na iskanje onstranstva v Sv. pismu.

Karlo Nanut

Poslanica papeža Frančiška ob svetovnem dnevu ubogih

"Upanje, ki ga imajo ubogi, ne bo nikoli razočaralo" (5)

Očem sveta se zdi nerazumno misliti, da bi uboštvo in revščina mogla biti rešilna moč, a ravno to uči apostol, ko pravi: "Ni vas veliko modrih po človeški plati, ni vas veliko mogočnih, ni vas veliko plemenitih po rodu. Nasprotno, Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta neplemenito in zaničevano, tisto, kar je nično, da bi izničil bivajoče, da se pred Bogom ne bi nihče ponašal". (1 Kor 26-29) Človeške oči ne morejo videti te rešilne moči. Oči vere pa vidijo in v prvi osebi doživljajo njeno delovanje, ki utripa v srcu Božjega ljudstva, ki je na poti. Nikogar ne iz-

ključuje, ampak vse vključuje v romanje spreobrnjenja zato, da bi uboge videli in ljubili. 10. Gospod ne zapusti tistih, ki ga iščejo in prosijo za pomoč, "ne pozabi vpitja nesrečnih" (Ps 9,13), saj je njegovo uho vedno pozorno na njihov glas. Upanje, ki ga ima ubogi, se zna soočiti tudi s smrtjo, trpljenjem in izključenostjo, saj se zaveda, da ga Bog ljubi na poseben način. Njegovo stanje uboštva mu ne vzame dostojanstva, ki ga je dobil od Stvarnika. Živi v gotovosti, da mu bo dostojanstvo in polni meri povrnil sam Bog, ki ni ravnodušen do usode svojih najšibkejših otrok, marveč vidi njihove nadloge in bolečine, jih vzame v svoje roke ter jim da moč in pogum (prim. Ps 10,14). Upanje ubogega dobi moč v gotovosti, da ga je Go-

spod sprejel, da bo v njem našel resnično pravičnost in da ga bo v srcu okrepil za vztrajanje v ljubezni (prim. Ps 10,17). Učenci Gospoda Jezusa so postavljeni v položaj, da sejejo otipljiva znamenja upanja, če želijo biti zvesti evangelizatorji. Vse krščanske skupnosti in vse, ki vidijo potrebo po prinašanju upanja in tolažbe ubogim, prosim, da si prizadevajo, da bo letošnji svetovni dan ubogih v mnogih ljudeh okrepil voljo za dejansko sodelovanje z namenom, da se ne bi nihče počutil prikrajšanega za bližino in solidarnost. Naj nas spremljajo besede preroka, ki naznanja drugačno prihodnost: "Vam pa, ki se bojite mojega imena, vzide sonce pravičnosti". (Mal 3,20)

Konec

Misel za 3. adventno nedeljo

Veselje v Bogu ali nič

Vobeh spokornih časih imamo nedeljo veselja oz. radosti. Zadnji starozavezni prerok, Janez Krstnik, pa nam nakazuje, da tu ne gre za navadno človeško veselje, temveč da je to stanje duha. Okoliščine, v katerih se je Kristusov predhodnik in glasnik znašel, namreč niso nič kaj vesele, če vzamemo tako človeško, saj je zaprt v ječi v trdnjavi Maheront. Čeprav ima težak in brezizhoden življenjski položaj, ne obupuje, saj ima v sebi nekaj, kar ga spaja. Po svojih učencih namreč pošlje Jezusa vprašati, ali je resnično on "ta, ki mora priti", kar pomeni, ali je on Mesija, torej Božji Maziljenec, kar se, izhajajoč iz grščine, reče 'Kristus'. Slišal je namreč, da se po njem dogajajo takšne reči, ki potrjujejo starozavezne prerokbe. Želi pa, da se njegovi učenci prepričajo o resničnosti vsega, da na lastna ušesa slišijo, kakor potrjuje tudi sv. Hieronim in sv. Hilarij iz Poitiersa. Kasneje Jezusu na sodnem procesu tudi veliki duhovnik zastavi neposredno vprašanje, ali je namreč on Mesija, Božji Sin. V dveh različnih odzivih na odgovor na pravzaprav isto vprašanje pa se skriva drama, ki poteka že skoraj celi dve tisočletji, ali nekdo sprejme ali zavrne "tega, ki mora priti". Kot se rado zgodi v življenju, je mnogo tistih, ki so v težkem življenjskem položaju trdno prepričani, notranje gotovi, da je prav Jezus Kristus odrešenik. Da torej nobena druga stvar, kakor tudi nobena druga oseba ne

more potolažiti človekovega nemirnega srca, ampak se to spočije samo v Kristusu, kakor nam je dejal sv. Avguštin. Zadnji starozavezni prerok torej kaže na vso množico tistih, ki so imeli vero za trdno oporo skozi vso zgodovino do nas, ne pa samo za neko čustvo. Za Janeza in ostale, ki grejo po poti za Kristusom (ali smo mi med njimi?), je vera trdnost in gotovost, zato pa so trdno prepričani tudi o večnosti, da torej izhajajo iz Osebi in ne iz slučaja ali slučaja, torej iz nič, pa tudi se vračajo k tej isti Osebi, ne pa v nič. Kakor namreč pravi psalmist, imata namreč Gospodova dobrota in zvestoba temelje v nebesih, torej so večni (Ps 89,3). Samo na takšni podlagi ima lahko človek v sebi pravo veselje, kajti to ni možno brez večnih temeljev. To so, če vzamemo apostola Petra, razlogi upanja, ki je v nas, Janez Krstnik pa jih želi podati ne samo svojim učencem, temveč vsem ljudem vseh časov. Gre torej za sporočilo, da nobena ovira ni tako velika, da je s pomočjo Božjega Sina ne bi mogli premagati, je pa res tudi, da ni večje slepote in gluhoste od duhovnih. Težava je, da vse presojamo, kakor nam pravi častitljivi Božji služabnik Fulton Sheen, le s svojimi lastnimi močmi. Vendar smo prišli do konca, kakor pravi, "porenesančnega obdobja", pred našimi očmi pa se drobijo v prah tri temeljne dogme moderne dobe: "Prva je dogma ekonomskega človeka... človek nima drugih funkcij v

življenju kot le proizvodnja in nabiranje bogstva, potem pa tako kakor pašna živina postarati se in umreti. Kot drugo, izginja ide-

ja o naravnem božanstvu človeka, ki nima potrebe po nikakršnem Bogu, ki naj bi mu dal pravice, ali po Odrešeniku, ki naj bi ga odrešil krivde, ker je napredek postal nekaj avtomatskega, zahvaljujoč se znanostim, zvegi in evoluciji, kar naj bi nekega dne napravilo iz človeka neke vrste boga. Pred našimi očmi razpada tudi racionalizem oz. ideja, po kateri naloga človeškega razuma ni v odkrivanju pomena in smisla življenja, torej rešitve duše, temveč v iznajdbi novih tehničnih napredovanj, da bi človeško mesto tu na zemlji prevzelo mesto Božjemu mestu... Znamenja časa nam kažejo tudi drugo resnico, da smo namreč gotovo na koncu neke neverne dobe civilizacije, s čimer mislim na dobo, ki je pojmovala vero kot neki privesek življenja, neki dodatek pobožnosti, neki moralni element za posameznika, vendar brez vsakršnega družbenega vpliva, Boga pa kot tihega sopotnika, čigar ime podjetje uporablja, da bi si zagotovilo neko spoštovanje, ki pa nima prav nič opraviti s tem, kako je potrebno voditi posel". Z besedami ameriškega škofa, ki bi moral biti že v tem decembru razglašen za blaženega, a žal še ne bo, lahko rečemo samo, da imamo lahko takšne in drugačne temelje v svojem življenju, na koncu pa vedno gre za odločitev za Kristusa ali proti njemu - Janeza Krstnika in velikega duhovnika in vse ostale, ki mu skozi zgodovino sledijo.

Andrej Vončina

ZAKAJ PRAV JEZUS? (95)

PRIMOŽ KREČIČ

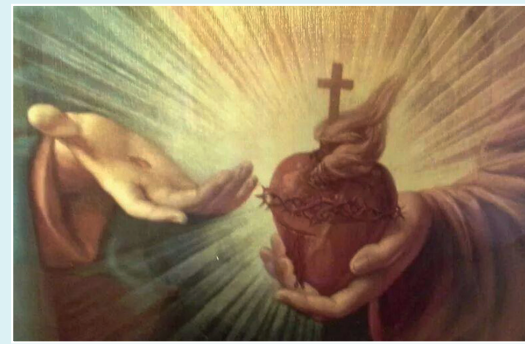
Jezusovo srce

V zadnjih stoletjih je v katoliški Cerkvi prisotno češčenje Jezusovega srca. Ta pobožnost je kot nekakšna protiutež suhi teologiji ter pesimistični duhovnosti janzenizma. Središče tega češčenja je **srce Boga za ljudi**, ki se je na najbolj popoln način **razodelo v Jezusu Kristusu**. Jezus je Bog in človek, zato je mogoče častiti tudi njegovo telo, rane, srce, kri. Češčenje Jezusovega srca ima globoke svetopisemske korenine. V Stari zavezi je **srce pomenilo celovito človeško življenje**. Bog je napovedal, da bo trdovratnemu ljudstvu ustvaril novo, meseno srce. (Ez 11,19) To srce bo občutljivo za ljudi in za Boga. Srce ni le sedež **čustvenega življenja**, ampak tudi **spoznanja in mišljenja**. (1 Kr 3,11) Prav tako je srce sedež spominjanja. (Preg 3,3) Sveti Pavel poudarja, da je **srce temelj volje in odločanja**, (2 Kor 9,7) zato je treba obrezovati svoje odločitve (Rim 2, 29) in verovati s polnim srcem. (Apd 8,37) Vernik, ki ne podredi svoje volje Božji volji, ostane v srcu neobrezan (Apd 7, 51) in trdosrčen. (Mt 10,5) **Bog je postavil postavo ljudem v srce**. V njem imata svoje mesto človeški značaj in tudi vest.

Jezus je odkril globine Božjega srca, ker v svojem temelju sta obe srca povsem skladni. Kar je Očetovo, je tudi Sinovo in Sinovo je Očetovo. V tej držbi se krščanski Bog razlikuje od podobe bogov v vzhodnih religijah in islamu. Verovati pomeni, da se ljubeče oklenemo Boga, ki ljubi z vsem srcem. **V odnosu vere podarimo srce**. (credere: cor dare) Vera mora preseči zgolj iskanje varnosti in preiti na raven osebne podaritve. Jezusovo srce je odprto za bolnike, uboge, ogrožene, predvsem pa za vse vrste grešnikov, ki so se oddaljili od Božje ljubezni.

Jezus je v Jeruzalemu na šotorski praznik napovedal, da **bodo iz njegovega srca tekla žive vode**. Če bo kdo žejen, bo mogel priti k njemu in piti iz studenca ljubezni. (Jn 7, 27-28) Na križu, ki je bil

postavljen na Golgoti, se je razodelo večno srce troedinega Boga za človeka. Samo ljubezen do ljudi je mogla biti razlog, da je šel Jezus v tako smrt. Sorč pravi, da križ predstavlja koordinate, po katerih se bližamo središču in višku Jezusove ljubezni. Njegovo srce se je razširilo do vseh mej stvarstva in časov, **v njem je toliko ljubezni, da nihče ne more oditi žejen** od tega vrelca. To srce predstavlja žrtev, ki je za vse ljudi, tudi za nasprotnike in brezsrčne. Nadrah ugotavlja, da se moremo v moči te ljubezni rešiti vseh grehov in se povezati med seboj. Cerkevni očetje imajo dva pristopa k Jezusovemu srcu. **Maloazijska razlaga govori o bogastvu milosti in zakramentov**, ki prihajajo iz Jezusove prebode strani. **Aleksandrijska smer bolj poudarja pomen spoznanja in ljubezni**. Vplivala je na Origena in srednjeveško mistiko. Ta poudarek najdemo pri

Ambrožu in Avguštinu. V srednjem veku so bili nosilci češčenja Jezusovega srca najprej benediktinci, potem pa cistercijani. Češčenje Srca Jezusovega so v 15. stoletju širili kartuzijani, nato so njihovo vlogo prevzeli jezuiti. Ti so preko bratovščin spodbujali češčenje Jezusovega Srca. Veliko obogatitev je prinesel

Janez Eudes (+1680), zlasti pa **Marjeta Marija Ala-coque** (+1690), ki je v svojih videnjih dobila naročilo za uvedbo praznika Srca Jezusovega in pobožnost prvih petkov. Cerkevno vodstvo je bilo zadržano do te pobožnosti, potem **so celo papeži napisali odmevne okrožnice**: Leon XIII., Pij XI., Pij XII., Pavel VI. Drugi vatikanski koncil je poudaril povezavo tega češčenja z evharistijo, zlasti z njenim daritvenim značajem in obhajilom. Češčenje Jezusovega Srca **giblje vernike h globljemu spoznanju Jezusa Kristusa**. Nobena stvar bolj ne priganja k ljubezni kot zavest, da smo ljubljani. Čeprav je ljubezen marsikdaj prezirana, deluje in spodbuja k odločitvi za spreobrnjenje. Nadrah poudarja, da češčenje Srca Jezusovega **vabi k zvesti hoji za Kristusom**, ker ljubezni sledi posnemanje.

Škofovo posvečenje bo 2. februarja 2020

Koroški slovenski duhovnik Jože Marketz 66. škof krške škofije

Msgr. Jože Marketz bo 2. februarja 2020 posvečen v novega krškega škofa. To je bilo v turek, 3. decembra, tudi uradno objavljeno ob 12. uri v "Bollettinu", papeški tiskovni službi. Zakrament škofovega posvečenja bo podelil Jožetu Marketzu nadškof Franz Lackner, metropolit salzburške cerkvene province, h kateri spada tudi krška škofija, v nedeljo, 2. februarja 2020, na svečnico, ob 14. uri v celovški stolnici.

Apostolski administrator vojaški škof Werner Freistetter je ob imenovanju Jožeta Marketza za škofa krške škofije dejal: "Izredno se veselim imenovanja Svetega sedeža Jožeta Marketza za novega škofa krške škofije. Kot dolgoletni direktor Caritas na Koroškem je temeljito seznanjen z ljudmi in Cerkvijo na Koroškem, prepričan sem, da bo nadaljeval pot do sožitja in sprave v Cerkvini na Koroškem. Naloga apostolskega administratorja na Koroškem sem prevzel konec junija v tem smislu, da je moje delovanje lahko le del te poti. Zdej vidim kot eno izmed svojih zadnjih nalog tukaj na Koroškem, da omogočim novemu škofu dober začetek in ga - do njegovega posvečenja - podpiram z vsemi svojimi razpoložljivimi močmi. Prepričan sem, da katoličani in katoličanke z Jožetom Marke-

zem dobivajo odličnega novega škofa, in mu želim za to nalogo vse najboljše in božjega blagoslova".

Msgr. Jože Marketz je ob imenovanju za škofa krške škofije

dejal: "Papež Frančišek me je poklical za novega škofa krške škofije. Sam sem se dolgo branil te misli, da bi mi lahko zaupali to mesto, ker sem z dušo in telesom direktor naše Caritas na Koroškem. Zdej je vseeno prišlo tako. V vsej ponižnosti in v zaupanju v Božjo pomoč in pomoč številnih ljudi, ki me bodo podpirali, bom rad nastopil to pomembno, a gotovo ne lahko službo v naši škofiji. Veselim se prihodnjih srečanj z ljudmi naše dežele, sodelovanja s sobraty in duhovniški in diakonski

službi, z redovnicami in redovniki, s številnimi laičnimi sodelavci in sodelavkami v škofiji in škofijski menzi, preprosto z vsemi, ki se poklicno in častno angažirajo za Cerkev na Koroškem. Zahvaljujem se vsem, ki so v tem dolgem času sedevakance z delom in molitvijo prevzeli odgovornost za škofijo in naprošam vse Korošice in Korošce za molitve in dejavno podporo pri svoji pastirski službi v prid ljudem v naši deželi, posebej revnih in ljudi na robovih".

V slovenščini je v svoji izjavi nagovoril tudi slovenske vernike: "Vsem slovensko govorečim vernikom se zahvaljujem za spremstvo v dosedanjih službah in prosim vse ljudi dobre volje tudi v prihodnje za molitev in sodelovanje".

Kardinal Schönborn je imenovanje Jožeta Marketza kot novega škofa označil kot "dobro in razveseljivo odločitev" in poudaril Marketzevo dolgoletno izkušnje kot duhovnik, dušni pastir, vodja Dušnopastirskega urada in kot direktor koroške Caritas. Kardinal je menil, da bodo na Koroškem Marketza kot škofa zelo pozitivno sprejeli in da bo "to službo dejansko opravljal za dobro in v veselje ljudi". Da je bil imenovan koroški Slovenec, je dunajski nadškof označil kot zelo pomemben znak za Avstrijo. Izredno vesel je bil salzburški

nadškof Franz Lackner, ki bo ob posvečenju novega krškega škofa 2. februarja v celovški stolnici glavni konsekrator. Po njegovem Marketz zelo dobro pozna škofijo, je izkušen vodja in ima posluh za ljudi. Bodočega škofa je sam doživel "kot premišljenega in izravnavaajočega duhovnika, tudi v nemirnih časih."

Tudi predsednik Caritas Michael Landau je označil Marketza kot škofa povsem v smislu papeža Frančiška. Marketza predvsem "odlikujeta preprost življenjski slog in osebna skromnost", pozna ga kot "duhovnika, ki se bliža ljudem, in za katerega je vera povezana z veseljem in daljino". Srce bodočega škofa bije za revne in za živeto ljubezen do bližnjega.

Krški stolni kapitelj je v prvi izjavi izrazil vso podporo in lojalnost novemu škofu. Jože Marketz iz svojih doslejnjih raznolikih delovnih področij prinaša bogate dušnopastirske in administrativne izkušnje. Kot novi škof povsem v smislu papeža Frančiška zastopa Cerkev, ki je kakor Jezus Kristus ob strani človeka. Da bi novemu škofu uspelo ponovno vzpostaviti zaupanje v škofovski službo.

Evangelistični superintendent Manfred Sauer je prepričan, da bo novi škof s svojo ekumensko odprtostjo, dvojezičnostjo, diakonsko in karitativno osnovno držo tako na področju ekumene kakor tudi v sodelovanju obeh jezikovnih skupnosti v deželi bistveno prispeval in postavil pomembne smernice v deželi. Tudi teolog Paul Zulehner, pri katerem je Jože Marketz napi-

sal doktorsko delo, je vesel imenovanja novega škofa. "Marketz se je iz perspektive evangelija učil, da mora gledati in poslušati ljudi na isti ravni. Usmerjal se bo po revnih, beguncih in brezdomcih in bo ravno tisti tip škofa, ki si ga predstavlja papež Frančišek".

Tudi iz vrst deželne politike so se pozitivno odzvali na imenovanje Jožeta Marketza kot novega škofa. Deželni glavar Peter Kaiser mu je čestital in opozoril na konstruktivne po-

govore z njim in na njegovo prizadevanje za dobro ljudi, ki potrebujejo pomoč. Kot veliko prednost vidi Kaiser Marketzeve dvojezične korenine, kajti z njim kot novim škofom se lahko še nadaljuje ploden dialoški proces med narodnima skupnostima. Celovška županja Maria-Luise Mathiaschitz vidi v imenovanju Marketza jasen znak človeškosti, deželnozbornski poslanec Martin Gruber pa vidi Marketza kot preudarnega in povezujočega pastirja.

Čestitke novemu celovškemu škofu Jožetu Marketzu

Svet slovenskih organizacij

Svet slovenskih organizacij izraža veliko veselje ob imenovanju Slovenca na čelo Krške škofije na avstrijskem Koroškem in čestita novemu škofu Jožetu Marketzu, ki mu je papež Frančišek zaupal pomembno poslanstvo vodenja Krške škofije. Svet slovenskih organizacij se veseli skupaj s koroškimi rojaki in sorodno krovno organizacijo Narodnim svetom koroških Slovencev, ki so več let pričakovali tak korak. Zdej pa so dobili potrditev pomembne vloge slovenske narodne skupnosti znotraj cerkvenega občestva na avstrijskem Koroškem. Prav gotovo je to odločitev, ki bo še bolj utrdila proces sodelovanja in spoštovanja med nemškim in slovenskim prebivalstvom v zvezni deželi Koroški. Obenem gre za priznanje slovenskim duhovnikom, ki so v dolinah Rož, Podjuna in Zila ter na širšem Koroškem opravljali svoje pastoralno delo v korist obeh jezikovnih skupnosti.

Škof Jože Marketz prevzema drugo najstarejšo škofijo v Avstriji, ki je Slovincem še posebno draga in se nahaja v neposredni bližini tromeje, stičišča latinske, germanske in slovanske kulture. V tem smislu bo njegova osebnost prav gotovo v spodbudo k še večjemu sodelovanju med tremi cerkvenimi občestvi, ki živijo in delajo pod okriljem Višarske Božje Matere.

Narodni svet koroških Slovencev

V sedemdesetletni zgodovini (krščansko usmerjenega) Narodnega sveta koroških Slovencev se je skozi desetletja ponavljala pobuda in želja po koroško-slovenskem pomožnem škofu ali škofu.

Ko se je narodna skupnost skoraj odrekla tej veliki želji, se je sveti oče, papež Frančišek, odločil drugače. Sveti oče je člana slovenske narodne skupnosti Jožeta Marketza imenoval za 66. škofa Krške škofije.

Veselje v narodni skupnosti je veliko in srčno in prav tako tudi čestitke.

Jože Marketz je zagledal luč sveta v dvojezični župniji v Kršni vasi (kar je lep znak za bodočega škofa), v občini Žitara vas na južnem Koroškem, učil se je na škofovski gimnaziji na Plešivcu, pa tudi v Salzburgu in Ljubljani.

Njegova identiteta in izobrazba pa nista le regionalni, temveč tudi globalni. Eno leto je bil diakon v Ekvadorju. S temi izkušnjami se je seznanil z revščino in stiskami državljanov daljne Latinske Amerike. Vendar mu to tudi na Koroškem ni tuje, saj je od septembra 2014 vodil koroško Karitas.

Druga presenetljiva izkušnja msgr. Marketza je izkušnja Koroške škofijske sinode, ki ji je bil Jože Marketz priča kot mladenič v letih 1972/74. Takrat so bili postavljeni temelji koroške cerkve in za prihodnje krščansko-bratsko sodelovanje nemških in slovensko govorečih koroških katoličanov. Po "Ortstafelsturm" je v koroški cerkvi prišlo do odločilne spremembe pod geslom Skupna Koroška. Od takrat naprej na stotine ljudi v številnih župnijskih svetih in farah iz leta v leto dela na tej Skupni Koroški. V krščanskem smislu in v smislu načelne in globoko krščanske sprave.

Jože Marketz se sooča s številnimi izzivi. Bo dober pastir vseh Korošic in Korošcev in vsi katoličani vseh v deželi običajnih materin jezikov so poklicani, da mu pri njegovih prihodnjih dejavnostih stojijo ob strani.

Narodni svet koroških Slovencev čestita tudi 94-letnemu očetu bodočega škofa. Žal je spomladi letos umrla mati škofa Marketza, pesnica in kmetica. Zdravko Inzko kot predstavnik mednarodne skupnosti v Bosni in Hercegovini upa tudi v nadaljnje uspešno sodelovanje partnerskih škofij Celovec in Sarajevo, ki ga je Marketz že večkrat obiskal.

Krščanska kulturna zveza in SNI Urban Jarnik

Krščanska kulturna zveza se pridružuje številnim čestitkam Jožetu Marketzu, ki je bil 3. 12. 2019 s strani Vatikana uradno imenovan za novega škofa krške škofije.

Izredno nas veseli, da bo novi nadpastir postal naš rojak, ki prihaja iz naših vrst in je poslan med svoje ljudstvo. Jože Marketz je več let tudi sooblikoval delo KKZ kot njen odbornik in smemo upati, da bo naprej podpiral naša prizadevanja za ohranjanje slovenske besede in kulture v deželi, ki je prav zaradi nje bogatejša. Prepričani smo, da bo s svojimi bogatimi izkušnjami, ki si jih je nabral v raznih vodilnih funkcijah znotraj krške škofije, in z dobrim občutkom za potrebe vseh družbenih slojev in obeh narodnih skupnosti v deželi dobro vodil krško škofijo.

Želimo mu veliko božjega blagoslova pri izpolnjevanju njegovega poslanstva. Z naše strani mu zagotavljamo vso podporo.

Apostolsko pismo Admirabile signum papeža Frančiška Pomen in vrednost jaslic

Papež Frančišek je v nedeljo, 1. decembra 2019, na 1. adventno nedeljo s helikopterjem odletel v svetišče jaslic v Greccio, kjer je v votlini jaslic podpisal apostolsko pismo *Admirabile signum* o pomenu in vrednosti jaslic in ga med preprostim bogoslužjem v kapeli jaslic, po kratkem razmišljanju o jaslicah, izročil v branje navzočim. Zatem sta bralec in bralka naglas prebrala apostolsko pismo. Navzoče brate frančiškane in sestre redovnice je nagovoril in skupaj z njimi zmolil Očenaš in podelil blagoslov. "Največje Frančiškovo sporočilo je pričevanje. Tisti stavek: "Oznajte evangelij, in če je potrebno tudi z besedami". Ne gre za to, da se gremo prozelitizem, da prepičujemo ... Za zadnje,

grešnike je pričevanje ... On nas je naredil iz 'zemlje', kakor pravi 1. Mojzesova knjiga. On, ki nas je naredil iz zemlje, smo zemlja, se je zaljubil v našo zemljo ... Pričevanje Jezusove ljubezni je ubožstvo, ponižnost. Hvala".

Razmišljanje med izročitvijo

apostolskega pisma

Koliko misli se mi podi po glavi v tem svetem kraju! A kljub temu je to, kar smo pred skalo teh gora, tako ljubih sv.

Frančišku, poklicani izpolniti je predvsem, da odkrijemo preprostost. Jaslice, ki jih je sv.

Frančišek prvič udeležil ravno na tem malem prostoru, posnemajoč tesno betlehemsko votlino, govorijo same po sebi. Tukaj ni potrebno množiti besed, kajti prizor, ki je pred našimi očmi, izraža modrost, ki jo potrebujemo, da razberemo bistveno.

Pred jaslicami odkrijemo, kako pomembno je za naše življenje, ki je tako pogosto burno, najti trenutke tišine in molitve. Tišino, da bi zrla le-

poto obličja deteta Jezusa, Božjega Sina, ki je bil rojen v revščini hleva. Molitev, da bi izrazili začuden "hvala" pred tem neizmernim darom ljubezni, ki nam je storjeno.

V tem preprostem in čudovitem znamenju jaslic, ki ga je ljudska pobožnost sprejela in izročala iz roda v rod, je izražena velika skrivnost naše vere. Bog nas ljubi do te mere, da je z nami delil našo človeškost in naše življenje. Nikoli nas ne pušča samih. Spremlja nas s svojo skrito, a ne nevidno navzočnostjo. V vsaki situaciji, tako v veselju kot v bolečini, je On Emanuel, Bog z nami.

Kakor betlehemske pastirji sprejmimo povabilo in pojdemo k votlini, da bi videli in prepoznali znamenje, ki nam ga je dal Bog. Tedaj bo naše srce polno veselja, tako da ga bomo lahko ponesli tja, kjer je žalost; bo polno upanja, da ga bomo lahko delili s tistim, ki ga je izgubil.

Poistovetimo se z Marijo, ki je svojega Sina položila v jasli, ker ni bilo prostora v nobeni hiši. Z njo in s sv. Jožefom, njenim ženinom, imejmo pogled usmerjen na Dete Jezusa. Njegov nasme, porojen v noči, razprši ravnodušnost ter odpira srca za veselje tistega, ki se čuti ljubljeneza od Očeta, ki je v nebesih.

Kratke

Božič v Pastoralni enoti Gorica-Brda

V Pastoralni enoti Gorica-Brda bo na božično vigilijo, 24. decembra, sveta maša ob 19. uri na Subidi, ob 20.30 v Pevmi, ob 22. uri pri sv. Ivanu v Gorici, opolnoči v Števerjanu. Na Božič, 25. decembra, bo sveta maša ob 8. uri pri sestrah v Zavodu Svete Družine, ob 9. uri v Štmarvu, ob 10. uri pri sv. Ivanu, ob 11.15 na Jazbinah. Betlehemsko lučko bodo iz Solkana prinesli v petek, 20. decembra, ob 17. uri iz Solkana v Štamver, kjer bo običajno srečanje pri Barnabi.

Učenki SCGV Emil Komel nagrajene na tekmovanju ARS Nova

Med 3. in 8. decembrom je v Trstu potekala 14. izvedba mednarodnega tekmovanja Ars Nova – nagrada Paolo Spincich, namenjenega mladim glasbenikom do 18. leta starosti, v organizaciji tržaškega društva Accademia Ars Nova. Na tekmovanje sta se prijavili dve učenki Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel: violinistka Athena Picech in pianistka Karolina Gantar. Dvanajstletna Athena je v B kategoriji, namenjeni mladim od 12. do 15. leta starosti in v kateri je bilo 21 nastopajočih, osvojila drugo nagrado z 90 točkami. Upoštevač dejstvo, da so v tej kategoriji nastopali violinisti, ki so bili tudi 3 leta starejši kot Athena, sta bili veselje in zadoščenje za uspeh še toliko večji. Atheno, ki študira violino v razredu profesorice Mojce Križnič, je na klavirju spremljala profesorica Eva Dolinšek.

Karolina (11 let), učenka iz razreda profesorja Armina Čoralica, je nastopila v kategoriji A, namenjeni malim glasbenikom do 11. leta starosti, in dosegla odlično drugo nagrado s 93 točkami. Naj omenimo, da je bila Karolina tudi edina Slovenka v tej kategoriji, saj so drugi tekmovalci prihajali iz Italije, Hrvaške, Srbije in Nemčije. Avdicije tekmovanja so potekale na treh različnih lokacijah v Trstu, učenki šole sta nastopali v dvorani Muzeja Sartorio, ki se nahaja v lepi vili iz 18. stoletja.

Svetniško vprašanje goriškemu županu Ziberni in odgovornemu odborniku

Občinska svetnica iz vrst Slovenske skupnosti, Marilka Koršič, je na ponedeljki seji občinske uprave postavila županu Ziberni in odgovornemu odborniku svetniško vprašanje v zvezi z zaporo pločnika pred ruševinami stavbe s hišno številko 72/74 na Drevoredu 20. septembra v Gorici. Opozorila je tudi na nestabilen zid, ki omejuje vrt iste hiše in tiste s hišno številko 76/78.

Pred hišo, ki se je letos poleti zaradi eksplozije porušila, je še vedno prepovedan prehod po pločniku in stanovanca bližnje hiše imajo prav tako prepovedan dostop z vozili na svoje dvorišče oziroma do svojih garaž zaradi suma nestabilnosti mejnega zidu. Koršičeva je tudi vprašala, kako je s sodno zasego in ali lastniki lahko razpolagajo s svojo imovino. Pripomnila je še, da bi v roku 30 dni morali lastniki ukrepati, kot izhaja iz dokumentov občinskega urada.

Pri razvoju goriškega letališča naj bodo soudeleženi vsi!

Med nedavnim zasедanjem deželnega sveta je predstavnik SSK Igor Gabrovec predložil vprašanje na takojšnji odgovor v zvezi s postopkom dokapitalizacije družbe, ki upravlja goriško letališče. To je bilo že večkrat v središču pozornosti; v zadnjih tednih predvsem zato, ker se je družba ponovno znašla v hudi finančni stiski. Gabrovec je uvodoma spomnil, da je ta kraj izrednega pomena za celoten goriški prostor, in obnovil etape zadnjih desetletij, ki bi morale objektu omogočiti nov preporod dejavnosti. Družba Aeroporto Amedeo Duca d'Aosta je nastala leta 2003 z namenom, da omogoči razvoj objekta. "Leta 2015 ji je vsedrjavna družba ENAC dodelila začasno dovoljenje za upravljanje letalske dejavnosti, konzorcij pa je vselej doživljal zelo negotove čase, ki so se letos močno zaostri, saj so dolгови docela spodjedli glavnicu. Družbo je rešil goriški občinski svet, s tem da je prižgal zeleno luč novemu poslovnemu načrtu konzorcija, ki med drugim predvideva vzpostavitev družbenega kapitala v višini 600.000 evrov. Z deželnim zakonom št. 6/2019 je Dežela FJK že dodelila Občini Gorica izredni prispevek, namenjen prav saniranju družbe", je dejal Gabrovec, "opozarjam pa, da je med družbeniki tudi Občina Sovodnje ob Soči". Na podlagi delniške razdelitve bi morala majhna občinska uprava v naslednjih tednih odšteti 130.000 evrov, zato je Gabrovec spraševal, ali se ne zdi deželni upravi umestno nameniti izredno podporo tudi Občini Sovodnje ob Soči. Deželni odbornik Pizzimenti je v telegrafskem odgovoru povedal, da finančna postavka občini Gorica ni bila namenjena dokapitalizaciji družbe, temveč njenemu razvoju.

Deželni svetnik Slovenske skupnosti je v svoji repliki dejal, da "ostaja neizpodbitno dejstvo, da je bila Občina Gorica deležna finančnega prispevka za vlaganje v ohranitev letališča in posredno tudi za utrditev lastne vloge v konzorciju, ki ga upravlja. Velika občina znotraj lastnega proračuna zlahka najde, posebej ob koncu leta, potrebna sredstva. Istega ne more narediti majhna občina, kakršna je sovodenska, in zaradi tega tvega, da ostane izključena iz upravljanja pomembne gospodarske infrastrukture, čeprav je lastnica večjega dela njenega ozemlja. Zato vztrajam pri zahtevi in si bom še dalje prizadeval, da deželna uprava podpre napore vseh poklicanih osebkov, da se lahko goriško letališče ne le ohrani, temveč da polno zaživi z vsem svojim gospodarskim potencialom", je dejal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec.

GALERIJA ARS Odprtje likovne razstave Umetniki za karitas

Odrinili so na globoko, zapustili so obalo in se spustili v modrino morja

Od 19. do 23. avgusta je na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala 25. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas. V tem druženju je sodelovalo 84 različnih avtorjev, nastalo je 127 likovnih del. Kolonija je bila le prvi del projekta, ki je potem zaživel med ljudmi s potovanjem razstav in odkupom likovnih del.

Namen razstav Umetniki za karitas je dejavno krščanstvo. Zaman so besede, če ni dejanj, nas uči papež Frančišek, zato so časniki Jurij Paljk, ravnateljica Škofijske karitas Koper in voditeljica projekta Jožica Ličen ter likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn goriškemu občinstvu v petek, 6. decembra, v prostori Galerije Ars na Travniku uradno predstavili letošnjo razstavo likovnih del. Letos so izbrali geslo "Odrinimo na globoko", ki se navezuje na svetopisemski odlomek, v katerem je Jezus pri ribolovu vzpodbudil apostole, naj s plitvine odrinejo na globoko, tako da so presenečeni ugotovili, kako so se na globokem mreže napolnile.

Kolonija Umetniki za karitas je "lepo in dobro, estetika in etika", je povedala Jožica Ličen - "Ko pogledamo sliko, vemo, da je lepota, ki bo spremenila svet. Ko pa nekdo nese sliko na svoj dom in se zaveda, da je s tem naredil dobro delo, je spet dobro, ki bo tudi spremenila svet. Košček za koščkom, korak za korakom". Umetniki, ki so ustvarjali, darovali svoj čas in svoj talent, so neverjetno srečni, ko pride slika do člove-

ka, je izjavila gospa Ličen. Odrinili so na globoko, je rekla, zapustili so obalo in se spustili v modrino morja, slikali so to, kar so čutili, ne glede na to, kaj se bolje trži. Ravnateljica Karitas je še dodala, da k njim prihajajo ljudje, ki ne potrebujejo samo kruha in obleke. Delitev materialne pomoči predstavlja

Anamarija Stibilj Šajn, Jožica Ličen, Jurij Paljk in Verena Čevdek

površje gladine, ljudje pa potrebujejo nekaj globljega, razumevanje in duševno pomoč, zato morajo sodelavci Karitas te potrebe prepoznati, "ne smemo ostati na plitvini, tudi mi moramo odriniti na globoko". Anamarija Stibilj Šajn je navzočim povedala, da je letošnja razstava zelo heterogena in raznolika, "vsakdo je izrazil tisto, kar je čutil, videl, odkrival, zaznaval in doživljal. Vsak umetnik je poiskal lastno avtorsko, svojstveno, likovno osmislitev vsega tistega, kar je predstavljalo njegovo vsebino in njegov nagovor". Že ob površnem pogledu na razstavljenih dela lahko vidimo, da je veliko motivov, ki pripadajo vodi - moto "Odrinimo na globoko" je resnično povezal ustvarjalce, kljub temu pa

so umetniške stvaritve raznolike. Letošnje razstave so uspešne, "krog dobroteljske se je že kar nekajkrat sklenil", je povedala umetnostna kritičarka - več likovnih del je že dobilo novdom in ni več prisotnih na razstavi. Tako niso več razstavljeni dela akademskega slikarja Lojzeta Čemažarja oz. njegova "do

konstruktom, akademski slikar in kipar Nikolaj Mašukov pa "s svojo poetiko vedno znova navdušuje, zapisan klasičnemu figuralnemu podobotvorju, skozi figuro išče izraznost" - na Sinjem vrhu je ustvaril tri upodobitve Joba. Anamarija Stibilj Šajn je spregovorila o "morju" Noriakija Sangawe, Japonca, ki tok barve usmerja po slikovnem polju in pusti, da naredijo svojo pot, pa še o delu Veljka Tomana, o nežnih barvah in občuteni ženski naravi Nine Zuljan, ki nas iz zemeljskega sveta vodi v svoj pravljicni svet. V Gorici so med mnogimi razstavljenimi tudi dela članov strokovnega sveta akademije in druga, kot so grafika Milene Gregorčič, delo Janeza Štrosa, krajinski motiv Lucijana Bratuša, dela zakoncev Karim, Črtomira Freliha, akvarel Andreja Kosiča in mediteranske barve Mire Ličen Krmpotič. "Izjemno lepo je, da imamo na letošnji razstavi tudi likovno delo, ki so ga ustvarili naši najmlajši iz vrta Ringaraja pod vodstvom učiteljice Verene Čevdek. Tudi to delo je napredaj", je povedal Jurij Paljk.

"Dobrodelna nota projekta Umetniki za karitas ni samo daj-dam, torej ponudba in nakup slik, temveč širjenje duha umetnosti in dobroteljske", je še povedala Jožica Ličen. V katalogu razstave lahko preberemo, da bo šel darovani znesek od likovnih del v sklad Karitas za pomoč mladim, ki bodo preko programa Popoldan na cesti in Centra Bogdana Žorža za mlade iskali svoje mesto v družbi. Adventni čas je čas pričakovanja in darovanja, zato se potrudimo tudi mi, da bomo "delili lepo in dobro" in po možnosti na tak način pomagali bližnjemu.

Katja Ferletič

Kulturni center Lojze Bratuž
Združenje cerkvenih pevskih zborov

Matija Tomc
**SLOVENSKI
BOŽIČ**
ZA SOLISTE, ZBOR
IN ORKESTER

Hilarij Lavrenčič - dirigent
Patrick Quaggiato - orkestracije

režija Franko Žerjal

nedelja, 22. 12. 2019 - ob 19. uri
ponedeljek, 23. 12. 2019 - ob 20.30
Kulturni center Lojze BratužINFORMACIJE
in REZERVACIJE+390481531445
info@centerbratuž.orgSREČANJA
pod lipami**DUHOVNA MISEL
ZA BOŽIČ**

GOST VEČERA PATER NIKO ŽVOKELJ

Z njim se bo pogovarjala Ani Saksida

ČETRTEK, 19. DECEMBER 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - GoricaProsvetno društvo "Rupa-Peč" in župnija
sv. Marka v sodelovanju z ZCPZ-Gorica**ADVENTNI KONCERT
OB PRAZNIKU SV. LUCIJE
IN BLAGOSLOV ORGEL**Nastopajo:
Mirko Butkovič - orgle, Petra Feri - alt,
Mirjam Pahor - mezzosopran,
Martina Gereon - kitara,
in ženska vokalna skupina "Rupa - Peč".PETEK, 13. DECEMBRA 2019, OB 20. URI
RUPA, CERKEV SV. MARKA EV.

S 1. STRANI Mala Cecilijanka

Mladi pevci ...

Na Goriškem imamo vrsto mladih zelo sposobnih in motiviranih zborovodkinj – tudi letos so bile one v večini! - nekdanjih gojenk SCGV Emil Komel, ki svoje znanje velokodušno razdajajo mladim pevcem. Te vselej vodijo s temperamentom in zanosom. Da je res tako, so se lahko prepričali vsi, ki so spremljali letošnjo *Malo Cecilijanko*, ki jo že desetletja prireja

na reviji kot zborovodkinja domačega zborčka, je za OPZ Štma-ver zbrala tudi otrokom priljubljeno *Če si srečen*. Pevce so spremljali Katarina Visintin (klavir), Barbara Devinar (violina), Tina Balta (kitar) in Samuele Mian (diatonična harmonika). OPZ Mali Veseljaki so zapeli pod vodstvom Mateje Jarc (pri klavirju: Elisabetta Cavaleri). Mladinska pevka skupina Vihar je pod izkušeno roko Mateje Černic

Sian (flavta). Lavrenčičeva je nastopila tudi z Otroško-mladinskim pevskim zborom Veseljaki, ki že dolgo vrsto let poje pod njeno "taktirko". Iz ust njenih pevcev se je oglasila praznična igriva pesmi *ABC solata* v uglasbitvi Patrica Quaggiata. Od zadnjega javnega nastopa se je vsestransko okrepil OPZ Plešivo, ki ga vodi Alessandra Schettino. Omeniti moramo, da je samo ta zbor (kot že lani!) zapel pesem Mariji v čast, in sicer *Mali cvet* Gregorja Černeteta. Tri prikupne pesmice je za svoje pevce OPZ Etko Mužetko izbrala Karen Ulian, spremljali so jih Rada Vižintin (klavir), Garrijel Černic in Aurora Visintin (metalofon) ter Mihael De-

ska petje, s tem pa tudi na slovenski jezik, prvič javno spregovorila o projektu *Note za jezik*. Misel za *Note za jezik* je vzknila iz potrebe po utrjevanju osnov slovenskega jezika, ki je v zadnjih letih pri nas zmeraj revnejši in bolj pomanjkljiv. Da bi to zajezili že v zgodnjem otroštvu, so si zamislili ta projekt, ki naj bi bil pripomoček pri poučevanju oz. utrjevanju slovenskega jezika z glasbo in petjem. ZCPZ Gorica bo izdalo tri publikacije, namenjene trem različnim starostnim obdobjem otrok (vrtec, osnovna šola, nižja srednja šola). Vsaka zajema različne jezikovne/slovnice tematske sklope, ki jih bodo učenci osvajali s petjem novonastalih pesmic. Pri vsaki pesmi sta notna partitura in razlaga o tem, kaj želimo, da bi se ob njej otrok naučil. Pri tem projektu so sodelovali z vzgojitelji, učitelji, profesorji. K njemu so pristopili tudi znani pisci in glasbeniki (Jelena Isak Kres, Nataša Konc Lorenzutti, Walter Lo Nigro...) Publikacije bodo kmalu na razpolago vsem slovenskim vrtcem in večstopenjskim šolam goriške, tržaške in videmske pokrajine, tako da jih bodo lahko uporabljali pri pouku. Pevcem na Mali Cecilijanki so zaploskali tudi gostje, Walter Bandedelj, deželni predsednik SSO, Franca Žgavec, predsednica KCLB in Zadruga Goriška Mohorjeva, Franca Padovan, pokrajinska predsednica SSO, predsednica ZSKP in števerjanska županja, Marijan Markežič, predsednik Fundacije Gorica, Marilka Koršič, goriška občinska svetnica, predsednica ZCPZ Damijana Čevdek Jug, Rossana Paliga, predsednica ZCPZ Trst. Izvajanje zborov je spremljala in se o tem pogovorila z zborovodjico Maja Cilenšek, odlična pedagoginja in izjemna zborovodkinja, ki je s svojim delom in uspehi bogato prispevala k razvoju slovenskega glasbenega šolstva in otroškega in mladinskega zborovskega petja, kot lahko beremo na spletnih straneh.

Pevski zbor SŠ Ivan Trinko

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete, Sveta slovenskih organizacij ter Dežele FJK. Letos se je na odru KCLB zvrstilo 12 otroških in mladinskih zborov, v katerih je zapelo okrog 300 pevcev, ki so navdušili poslušalce z raznolikimi pesmimi, predvsem iz slovenske ljudske in umetne glasbene zakladnice (Janez Bitenc, Lenčka Kupper, Vinko Vodopivec, Rado Simoniti...). Premišljeno so jih zborovodkinje in en zborovodja izbrali, upoštevajoč zmogljivost svojih pevcev, med katerimi smo slišali tudi nekaj pridnih solistov. Marsikatero besedilo pesmi je bilo podkrepljeno z ritmičnim tleskom rok, topotanjem z nogami, gibi, mimiko ali celo s pravim zaigranim utrinkom, pa tudi kakšnim Orff instrumentom. Vsak zbor je zapel tri pesmi. Program letošnje *Male Cecilijanke*, ki jo je zelo sproščeno v šegavem tonu, kot je njej lastno, tudi z neposrednim stikom s poslušalci, vodila Ilaria Bergnach, sicer predsednica SKPD F. B. Sedej Števerjan, se je začel z nastopom Malega OPZ F. B. Sedej Števerjan in OPZ F. B. Sedej; oba energično vodi Martina Hlede (klavirska spremljiva: Martina Valentincič). Mlada Petra Feri, drugi

in ob klavirski spremljavi Matjaža Zobca pokazala precejšen napredek in se izkazala s hudomušno interpretacijo izbranih pesmi. Pod vodstvom Černičeve je izbrušeno zapel tudi MIPZ Emil Komel ob spremljavi Eve Dolinšek. Izbor pesmi in izvedba sta odražala stremljenje po čim večji izvajalski kakovosti. Zelo številni pevski zbor SŠ Ivan Trinko je solidno zapel pod vodstvom prof. Nede Sancin (pri klavirju je bila Martina Hlede). OPZ OŠ Ljubka Šorli iz Romjana je vodila Lucija Lavrenčič; poslušalce je še posebej navdušil venček slovenskih ljudskih pesmi. Zbor so spremljali Veronika Grassi (klavir), Tomaž Grassi (harmonika) in Alice

vetak (harmonika). Letošnji spored *Male Cecilijanke* je končal OPZ Emil Komel, ki je pod vodstvom edinega moškega zborovodje, Davida Bandlja, ob klavirski spremljavi Eve Dolinšek, razvedril poslušalce tudi s pesmico *Il fantasma del castello* Enrica Balasso, pri kateri so mali pevci tudi z mimiko in gibi ponazorili "strašljivo" vsebino. Ob koncu se je na odru pojavil pravi strah iz pesmice, močno prehlajen, ker je s stolpa padel v jarek, poln vode! Zbrano občinstvo je obakrat nagovorila odbornica ZCPZ Karen Ulian. V imenu združenja je prav na *Mali Cecilijanki*, ker je revija tesno vezana na otroško in mladins-

OPZ Emil Komel

Predavanje Vilija Prinčiča sto deset let od prvega poleta Trinkovci so spoznali brata Rusjan

V torek, 26. novembra, je v prostorih SŠ Ivana Trinka potekalo predavanje o bratih Rusjan za učence tretjih razredov. Predavatelj Vili Prinčič je publiko razložil in opisal življenje in delo znanih izumiteljev prvega slovenskega letala. Letos namreč proslavljamo stoletnico njunega prvega uspešnega poleta. Edvard in Jože Rusjan sta se začela ukvarjati z dinamiko letenja že leta 1897. Mlajši brat Edvard je bil pilot in vodilni član dvojice, Jože pa njegov mehanik in sodelavec. Že leta 1900 sta zgradila uspešen letalski model, ki ga je poganjala urina vzmet. Ko ju je nekaj let kasneje oče končno podprl, jim je uspelo kupiti še motor za svoje letalo.

Njuno prvo letalo EDA 1 je bilo dolgo dvanajst metrov in je ime-

lo dva para kril, široka štiri metre. Prvič je poletel 25. novembra 1909 z Malih Rojč v Gorici. Let je bil dolg 60 metrov na višini dveh metrov od tal. Med

ostalimi poskusi se je let podaljšal do 600 m in dosegel višino 12 metrov. V šestih mesecih sta brata Rusjan zgradila šest letal in jih poimenovala vedno z istim imenom EDA z naraščajočo številko, uporabila pa sta vedno isti motor. Zaradi prevelike bližine mesta sta morala premakniti svoje letalsko polje na Velike Rojce blizu Štandreža. Edini dve letali, ki sta uspešno opravili vse letalske teste, sta bili EDA 5 in EDA 7. Leta

2000 so ponovno zgradili letalo EDA 5. Graditelj in pilot Emil Novak je z njim poletel v Ajdovščini. EDA 7 pa je zadnje letalo, ki sta ga brata samostojno zgradila. Avgusta 1910 je zagrebški podjetnik Mihajlo Merčep predlagal izumeteljem partnerstvo in tako sta se brata preselila v Zagreb in tam ustvarjala v delavnici. Med prvim poletom, 9. januarja 1911, je v Beogradu pihal močan veter. Eno krilo letala se je zlomilo, letalo je padlo pod gradom Kalemegdan in pilot Edvard je umrl med potjo do bolnišnice. Brata Rusjan sta se zapisala v zgodovino kot prva slovenska samostojna graditelja uspešnih letal. Tretješolci nižje srednje šole Ivana Trinka se zahvaljujemo Viliju Prinčiču, da nam je tako izčrpno in bogato predstavil delovanje slovenskih pionirjev letalstva, saj smo tako spoznali tudi delček zgodovine našega mesta. **Alessandro Marangon, Gabrijel Vodopivec (3. A nižje srednje šole Ivana Trinka)**

Obvestila

SPDG obveščja, da bodo 23. decembra (od 18. do 20. ure) ter 7. (od 18. do 20. ure) in 9. januarja (od 16. do 18. ure), na sedežu društva, Verdijev Korzo 51/int., vpisovali na tečaje alpskega smučanja. Tečaji se bodo začeli 11. januarja in v nedeljo, 12. januarja, potekali pa bodo v Forni di Sopra. Društvo bo tudi v novi sezoni skušalo urediti avtobusni prevoz iz Gorice.

Društvo slovenskih upokojenec za Goriško prireja v soboto, 28. decembra, tradicionalno silvestrovanje z družabnim srečanjem v restavraciji Belvedere v Tricesimu (Videm). Vpisujejo do 19. decembra po tel. 0481-884156, 328-6360744 (Andrej F.), 346-1206031 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja Š.). Prvi avtobus bo odšel ob 16.30 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odšel ob 16.30 iz Doberdoba, s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in pri "Zlatki", do Pilošča, od koder bosta oba nadaljevala pot v Tricesimo.

Javni razpis - 16. Priznanje Kazimir Humar: Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje

zбира Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2019 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnic: "Predlog za priznanje". "Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Zahvala

Vsem dobrotnikom ob zahvalni nedelji in vsem, ki med letom delite z nami svoje darove v raznih oblikah, se sestre Zavoda Svete Družine prisrčno zahvaljujemo, za vse vas molimo in vam ob tej priložnosti voščimo blagoslovljen BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO.

Čestitke

Ob prestižnem imenovanju za dirigenta Deželnega mladinskega zbora se vsi na SCGV Emil Komel veselimo in iskreno čestitamo dragemu kolegu, profesorju harmonike in zborovodji, Mirku Ferlanu.

Sožalje

Ob slovesu drage tete Ane Čotar vd. Terčon, ki bi za novo leto dopolnila sto let, izrekamo iskreno sožalje svojemu dolgoletnemu sodelavcu dr. Danilu Čotarju in vsem svojcem. Vsi pri Novem glasu

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 13. 12. 2019 do 19. 12. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:
Petek, 13. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditiv - Glasba iz studia 2.
Sobota, 14. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.
Nedelja, 15. decembra, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 16. decembra (v studiu Katja Volpi): Človek skozi stoletja.
Torek, 17. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 18. decembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Henrik Tuma gornik in domoljub, 2. del. - Izbor melodij.
Četrtek, 19. decembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

ZAHVALA

Ob izgubi ljubljeneža moža, očeta, nonota in tasta

MARIOTA MIKLUSA

se zahvaljujemo osebjem goriške bolnišnice in bolnišnice na Katinari. Za obzirnino in ljubečo pomoč se zahvaljujemo družinski zdravnici dr. Marii Antonietti Sorrentino, zdravnici dr. Lauri Redivo in bolničarkam, ki so mu nudile pomoč tudi na domu. Posebna zahvala gospodu župniku Marjanu Markežiču za vse obiske, pogrebni obred, za čustven govor in sv. mašo. Hvala cerkvenim pevcem za ubrano lepo petje. Hvala vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom in znancem za vse, kar ste darovali, ter za izraženo ustno in pisno sožalje in vsem, ki ste počastili njegov spomin.

ŽENA MAGDALENA, SINOVA KRISTIAN IN DAMJAN, SNAHI HADRIJANA IN JASMIN TER VNUKI

V slovo

NONOTU MARIOTU

Dragi nono, usoda te je po zahrbtni bolezni vzela. Tvoj dih je naenkrat obstal, a za nas boš iz nebes kot zvezda žarel. V naših srcih bo spomin nate večno živel.

TVOJI VNUKI FRANC, MILA, DOMEN, VIDA IN PETER

ŠTEVERJAN "Kako smo lepi", predstavitev projekta Likof 2020

Tudi čezmejni briški prostor naj ima skupno praznično oblačilo!

Šivilja I. Arduini, C. Nanut, A. Štekar, A. Sivilotto, N. Skok in D. Klanjšček

Raziskovati lastne korenine, odkriti kaj novega in bolje spoznati svojo preteklost ter tako s še večjim ponosom stopiti v prihodnost: vse to je za Števerjance nekaj, kar ima opraviti s samozavestjo in z lepoto. Dogodku na dvorcu Baronesse Tacco v briški vasi, na katerem so v navzočnosti številnega občinstva 6. decembra 2019 predstavili projekt "Likof 2020", sta namreč prireditelj - občina Števerjan in Vinoteka Števerjanski griči - dala naslov *Kako smo lepi*.

Županja Franca Padovan je v nagovoru pozdravila prisotne župane in podžupane, druge javne upravitelje, predstavnike kulturnih organizacij, civilnih, cerkvenih in vojaških oblasti ter gostiteljico, baronico Tereso Tacco. Projekt so kot partnerji podprli Fundacija Goriške hranilnice, Dežela FJK, Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Zadruga Goriška Mohorjeva in poklicno združenje svetovalcev za delo Peric-Drufovka-Simeoni. Projekt je nastal na željo občinske uprave, "da bi uvedla novo priložnost združevanja s skupnimi idejami in projekti pre-

ko ovrednotenja in promocije tudi turističnih in gostinskih dejavnosti celotnega ozemlja Collio-Brda", je dejala županja. Posebno zahvalo je izrazila podžupanu Marjanu Drufovki, ki je v projekt že od samega začetka, leta 2013, trdno verjel in vztrajno iskal možnosti za njegovo uresničitev v sodelovanju z uglednimi in strokovnimi partnerji. Po ustnem izročilu je znano, da je obstajalo v preteklosti tipično nedeljsko oz. praznično oblačilo, neke vrste noša. Ta je prepoznavno zaznamovala prebivalce širokega območja. Uporaba te obleke je bila postopoma opuščena, predvsem v obdobju, ko sta v Brdih divjali dve svetovni vojni, ki sta ozemlje tudi razdelili na dva dela. Nepogrešljivo vlogo pri ponovnem odkritju noše je imela vna Alice Sivilotto, goriške študentke na umetniški akademiji v Benetkah (smer odrska scenografija in kostumi), ki je prepoznala vrednost zamisli in ji je posvetila celo leto. Iz te je nastalo njeno diplomsko delo, katerega mentor je bil mojster beneških ko-

stumov, prof. Stefano Nicolao. Z majhnimi koraki je števerjanska občina osvojila ta projekt in ga uresničila, "preprostega, skromnega in obenem tudi ambicioznega". Predstavitev projekta naj bo navdih za nadaljnja sodelovanja, "tudi čezmejna, saj smo vsi del istega ozemlja Collio-Brda, ki je bilo od nekdaj enotno". Na tak način lahko ta prostor izboljšajo in oplešajo. "Naj bo to zgodba, ki se šele začneja", je sklenila županja. Tanja Ambrožič, ki je večer povezovala, je med drugim povedala, da iz raziskave Alice Sivilotto

izhaja, kako so različni kulturni vplivi - avstrijski, slovenski, furlanski in italijanski - sobivali in še danes sobivajo na naših tleh. Končni rezultat je sad sodelovanja številnih ustanov in realnosti: Goriške klekljarske šole, Državne knjižnice, knjižnice Goriških pokrajinskih muzejev, knjižnice Centro Studi di Storia del Tessuto e del Costume - Palazzo Mocenigo v Benetkah ter folklorne skupine Santa Gorizia. Ključen doprinos je dala mlada tržaška šivilja Ivana Arduini, ki je noše sešila. Prof. Nicolao je v Števerjanu izrazil svoj ponos na opravljeno delo, ki je bilo zelo naporno, saj sta raziskovanje "arhitekture oblačil" in njihova rekonstrukcija zahtevala poglobljeno raziskovanje in veliko truda. Študentki se je zahvalil, ker je po njeni službi tudi sam odkril veliko novih stvari, sploh pa ji je čestital za uspešno opravljen študij in uresničen projekt. Alice Sivilotto je obrazložila, da je projekt nastal na osnovi dveh akvarelov iz leta 1812 iz zbirke Achille Bertarelli iz Milana. Naslikal ju je prof. Daniele Marangoni z videmskega liceja: temu je sam Napoleon poveril nalogo, naj poslika domače prebivalstvo iz goriške okolice, da bi preučili njihove navade in običaje in jih tako tudi bolje razumeli. Alice je nato - ob v uni-

Praznovanje po predstavitvi

Peta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici v š. l. 2019/20

Pismo sv. Miklavža za najbolj skromnega otroka

Ob koncu novembra otroci komaj čakajo, kdaj bo prišel sv. Miklavž, bradati svetnik, ki jim skuša v svoji neizmerni dobroti ugoditi čim več želja. Čarobno vzdušje tega pričakovanja je v mladinski sobi Feiglove knjižnice v Gorici na peti Pravljični urici v letošnjem šolskem letu, v ponedeljek, 25. novembra 2019, pričarala Katerina Ferletič s svojim kamišibaj gledališčem. Na lesen oder, butaj, v katerega so vložene slike, je usmerila svetilko, ki je v poltemi sobe učinkovito osvetljevala menjavojoče se slike iz pravljice *Miklavževo pismo*. Otroci so v pravljici že pisali nebeškemu dobrotniku in nestrno čakali, kdaj jim bo prinesel darila. Poštar Matjaž pa je moral dostaviti posebno pismo in je bil v veliki zadregi, kajti pisemce je poslal sam sv. Mi-

klavž, a na njem ni bilo naslova. Pisalo je le: *Najbolj skromnemu otroku*. Poštar je obhodil vse hiše, da bi ugotovil, komu mora pismo dostaviti. Pozvonil je na vrata Žana, Urške, Špele, Jake in Klare, a ti so Miklavža zaprosili za cel kup igračk. Na koncu pa je vendarle našel pravega naslovnika: dečka Andreja, ki si je od Miklavža želel le to, da bi mu odgovoril na pismo. Ker so se mu sanje uresničile, je bil izredno vesel. Okrog 20 malčkov je v tišini zelo pozorno spremljalo pravljico zgodbo, ki sta jo uvedla trk kamenčkov in na božične melodije ubrana glasbena spremljavo. Katerina Ferletič je vsebino jasno in razločno razvijala ob slikah-priporih iz zgodbe, ki jih je sama izdelala v tehniki kolaža na stenskem papirju. Njeni mali poslušalci so bili ob koncu kratke,

a pomenljive pravljice tako navdušeni, da so jo želeli poslušati še enkrat. K pripovedovalki, sicer vzgojiteljici v vrtcu - letos poučuje v vrtcu Mavrica v Bračanu - so pristopili Francesca, Melissa, Alessio in Daniele, njeni lankoletni malčki iz vrtca Sonček. Z njeno pomočjo so obnovili pravljico, ki so jo tudi sami pripovedovali v lanskem šolskem letu v vrtcu in sami narisali prizore iz nje. (Otroci v vrtcu Sonček, v katerem je dolgo let poučevala Ferletičeva, so pobjež spoznali kamišibaj gledališče prav v lanskem šolskem letu, ko so se s slikanico *Plastenka praznuje Veliko noč*, ki jo je napisala Helena Kraljič, udeležili italijanskega znanstvenega festivala Scienza U18 in prikazali, kaj vse lahko nastane iz pla-

sv. Miklavž, in naj risbico oddaja v za to pripravljeno škatlico. Ob robu tega zapisa naj povemo, da se Katerina Ferletič v zadnjem času zelo zavzema za kamišibaj gledališče, ker meni, da je to čudovit didaktični pripomoček.

Alice Sivilotto

Stefano Nicolao

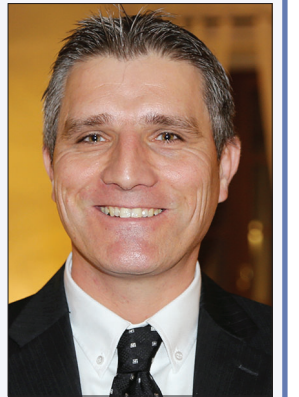
katne primere briške noše oblečene "manekene" in "manekene" (Carlotta Nanut, Damjan Klanjšček, Anja Štekar, Nikolaj Skok) - podrobneje predstavila nekdanje briško praznično oblačilo v različicah za žensko, moškega in otroke. Tudi sama je poudarila, da ne gre za sklenjen projekt: njegov cilj je biti izhodišče za nadaljnje študije, ki bi jih lahko opravile različne stvarnosti tudi v širši okolici. Da bi še

bolje odkrili te in morda še druge noše iz bolj ali manj bližnjih občin. Predstavitev, ki je vzbudila radovednost in zanimanje, je kronal družabni del, na katerem so gostoljubni Briči v bližnji sobani dvorca vsem prisotnim ponudili poslastice bogate enogastronomske ponudbe krajevnih gostincev in proizvajalcev. Glasbeno spremljavo je ponudila harfistka Petra Devetak.

Danijel D.

Pogovor / Podžupan Marjan Drufovka

Projekt je bil zasnovan že novembra 2013, nam je za bralce Novega glasa povedal Marjan Drufovka, sedanjí podžupan občine Števerjan, "glava in srce", gonilna sila projekta. "Želeli smo povezati celotno ozemlje Collio-Brda". S čezmejno kandidaturo skušajo celotno območje vpisati na Unesco seznam svetovne dediščine, prepričani pa so, da "se z majhnimi projekti bolje spoznavamo tudi med sabo". Slovenska stran Brd ima prepoznavno oblačilo, ki je prisotno tudi v občinskem grbu; italijanska ga doslej še ni imela. Ko so pred nekaj leti začeli prirejati vaški praznik Likof, so se tudi sami vprašali, kako naj bi se oblekli ob tej priložnosti. "Nismo imeli prepoznavnega oblačila". Isto je veljalo za dneve odprtih kleti. Tako se je porodila ideja, da bi opravili kakšno primerno študijo o noši, "s katero bi se npr. predstavljali tudi na raznih sejmih, v restavracijah, kmečkih turizmih, kleteh". Projekt, ki so ga začeli prejšnji petek, bodo sklenili maja 2020 s prireditvijo Likof. "Zdaj imamo šest mesecev časa, da 'osvojimo' to nošo, da morda vnesemo tudi kakšen popravek in pridemo do maja naslednjega leta z 'uradno' verzijo, ki bi jo lahko sprejeli vsi. Cilj je potem ta, da bi tudi zasebniki lahko imeli svojo nošo". Projekt sam je s težavo "vzletel", ker ni bilo primernih finančnih sredstev, saj občinska uprava nima dovolj sredstev. Zato je bil posebno dragocen prispevek vno-teke, ki je kril izdelavo ženske noše; pomoč drugih partnerjev je omogočila še druga oblačila. Res velik uspeh bi bil, "ko bi projekt 'osvojil' čim širši krog ljudi in strokovnjakov, ki bi ga dopolnili, da bi res imeli neko 'uradno' praznično oblačilo tudi v Brdih".

Otroci se npr. z njim naučijo obnavljati zgodbe. Zelo navdušena je nad to tradicionalno japonsko umetnostjo, ki se zmeraj bolj uveljavlja na Slovenskem. Sama je bila v letošnjem avgustu uvrščena na 7. slovenski festival kamišibaj gledališča v Štanjelu v sklopu Poletnega festivala, na katerem se je v treh dneh zvrstilo 44 predstav. Kot vsakič ga je priredilo Društvo Kamišibaj Slovenije, ki je uradno začelo delovati l. 2015 in goji v slovenskem prostoru ta gledališki žanr vzhodne tradicije; le-ta združuje besedo in likovno umetnost. Prve kamišibaj predstave so bile v Sloveniji odigrane l. 2013 in so jih uprizorili Igor Cvetko, Jelena Sitar, Irena Rajh, Marjan Kunaver in Anže Virant. Virant je bil nekajkrat gost tudi v Feiglovi knjižnici. Ferletičeva je nastopila na "preselekciji" v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini (za Goriško regijo Društva Kamišibaj je odgovorna umetnica Silva Ka-

rim, ki je na omenjenem festivalu prejela posebno priznanje za skladnost slike, besedila in govorne nastopa za predstavo *Kako je sv. Urban bolhe na svet prinesel* pred osnovnošolsko publiko, nato pa na samem festivalu, na katerem je sodelovala z doberdobsko ljudsko pravljico *Čevljarček*, ki jo je pripovedovala v sočni doberdobski narečni govorici. Žirija ji je prisodila posebno priznanje za pristno ohranjanje narečja (sodelavka Novega glasa Špela Pahor pa je na njem prejela zlati kamišibaj 2019 za predstavo *Roža Katarina*). Katerina Ferletič je zbrala že nekaj ljudskih pravljicnih zgodb iz Doberdoba, da bi jih iztrgala iz pozabe. Dvakrat je nastopila tudi na festivalu v Piranu, kamor sta jo povabila Jelena Sitar in Igor Cvetko, priznana lutkarja in spodbujevalca kamišibaj gledališča na Slovenskem. Prav onadva sta imela tečaj te gledališke zvrsti v Gorici v organizaciji CTA v maju 2018. Prav tam je Ferletičeva odkrila to gledališko umetnost, ki ji je zdaj močno prirasla k srcu.

JK

Pogovor / Miha Kovic, študent slovenistike in zgodovine v Ljubljani ter vodja dramske skupine M+

O pomenu netradicionalnega izobraževanja

Ambiciozen dvajsetleten Miha Kovic študira slovenistiko in zgodovino na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V domači vasi Števerjanu je aktiven član društva F. B. Sedej, kjer je tudi vodja mladinske dramske skupine M+. Z njim smo se pogovorili o dolžnostih, ki jih ima kot vodja skupine, in pomenu izobraževalnih srečanj za kulturne delavce, ki so se v zadnjih časih močno razširila v zamejstvu.

V Ljubljani študiraš slovenistiko in zgodovino, to pomeni, da si se odločil za dvojno diplomu. Kaj točno pomeni dvopredmetni študij?

To pomeni, da si sočasno vpisan na dve študijski smeri. Ne moreš sicer obiskovati vseh predavanj, ker se urniki na različnih smereh krijejo, moraš pa opraviti vse izpite obeh smeri.

Glede na izbrani študij si predstavljam, da si želiš postati profesor ...

Ja, rad bi postal profesor na višji srednji šoli. Skrita želja pa je seveda tudi ta, da bi se v daljni prihodnosti preizkusil še na kakem drugem področju.

Poleg dvojnih obveznosti na univerzi imaš tudi kar nekaj izvenštudijskih obveznosti kot vodja dramske skupine. Katere dolžnosti imaš zaradi svojega položaja?

Kot vodja imam vpogled v celotno organizacijo dogodkov, vaj, srečanj. Uresničitev kateregakoli dogodka namreč zahteva veliko organizacijskih spret-

nosti in t. i. zakulisnega dela. Kar nekaj ljudi moraš poklicati, jim porazdeliti zadolžitve itd. Ko si na vodilnih mestih katerekoli skupine, je nehvaležno npr. to, da se bodo vsi zavedeli, če boš pozabil na luči, če v dvorani ne bo dovolj sedežev, če publika ne bo pravočasno obveščena... Večina ljudi pa le redkokdaj pohvali dobro opravljeno delo. Kljub temu pa lahko čisto vse zadolžitve opravljaš s srcem, če imaš pravo skupino in če verjameš v njene potencialne. Bistveno je, da imaš predvsem sam jasno začrtane cilje, ki jih skupina zasleduje, saj le tako lahko učinkovito motiviraš vse ostale člane.

Koliko članov šteje zdaj skupina?

Zdaj imamo osem igralcev in dva tehnika; vseh skupaj nas je deset. Vsako leto oziroma ob vsaki novi gledališki predstavi pa se število igralcev spreminja, saj nekateri odidejo, in to predvsem zaradi novih študijskih obveznosti, pridružijo pa se nam mladi, ki z M+ prvič stopijo na odrske deske.

Se lahko pridruži kdorkoli M+?

Ja, absolutno! Dobrodošli so vsi mladi ljubitelji gledališča med približno 13. in 25. letom starosti.

Je izbira nove gledališke igre vezana na število članov in lastnosti posameznikov ali se število igralcev prilagodi izbranemu dramskemu besedilu?

Pravzaprav ne eno ne drugo. Za potencialne kandidate pri-

redimo v začetku nove sezone srečanje, na katerem se поблиže spoznamo in ugotovimo, ktere so želje in pričakovanja, a tudi značajske lastnosti bodočih igralcev. Režiser ali režiserka predlaga tekst, ki ga potem priredimo skupini in ga po potre-

mladinska glasbena grozljivka z naslovom Cvetličarna. Ste prvič nastopili s tako gledališko zvrstjo?

Ja, to je bil za nas čisto nov žanr. Prvič smo se podali v to neverjetno dogodivščino. Zanimivo je, da smo jo vsi igralci

bi tudi rahlo spremenimo. Bistveno je, da izberemo igro, ki je igralcem všeč, ker je blizu njihovem načinu doživljanja.

V lanski sezoni je na domačem odru doživela premiero in prvo ponovitev

sprejeli kot zanimiv izziv. Zgodba je na trenutke humorna, a obenem nežna, ima pa tudi dober "fil rouge".

Je Cvetličarna doživela uspeh? Načrtujete še kako ponovitev?

Seveda! Žal pa se ni uresničilo, kar smo v začetku načrtovali. V zadnjem letu se je zvrstilo kar nekaj neljubih dogodkov oz. ovir, zaradi katerih smo večkrat prekinili vaje. Zamenjali smo celo glavnega igralca, ker je prejšnji moral zapustiti skupino zaradi študijskih obveznosti. Na koncu pa smo dokaj uspešno speljali bodisi premiero bodisi prvo ponovitev. V tej sezoni smo načrtovali še drugi dve ponovitvi, ki pa sta zaradi bolezni v ansamblu odpadli. Letošnjo sezono bomo tako namenili ponovitvam. Veliko nam je do tega, da nam je ob nastopih in ob medsebojnem druženju lepo in zabavno.

Kot vodja skupine in član društva si se udeležil različnih izobraževalnih srečanj o delu v društvih in skupinah nasploh. Misliš, da so taka izobraževanja pomembna in potrebna?

Mislím, da so tovrstna srečanja ključnega pomena, kot neke vrste osnova, na kateri skupino lahko učinkovito gradiš in jo vodiš. Na njih pridobiš različna znanja, ki ti v hipu olajšajo delo. Brez takih tečajev se težje zavedaš določenih napak, ki se mogoče ponavljajo iz leta v leto. Mentorji ti večkrat nakažejo metode in strategije, ki delo poenostavijo in pospešijo. Na tak način se delež uspešnih dejavnosti močno poveča, kar pripomore k uspehu celotnega društva. Izobraževalni tečaji so tudi odlična priložnost, da spoznaš druge mlade člane

društev, s katerimi lahko spleteš prijateljske stike. Temu sledijo različna sodelovanja: izmenjuješ si opremo, drug drugemu kaj svetuješ, udeležuješ se dogodkov v organizaciji drugih društev itd.

Zakaj so taka in podobna srečanja vedno bolj pogosta v zadnjih letih?

V sodobnem času se vse tako hitro spreminja, da komaj nekaj let ponavljajoči se kulturni dogodek v kratkem zastari in postane udeležencem neprijeten. Zaradi takih napak lahko društvo izgubi mlade člane, ki potrebujejo vedno nove izlive. Na izobraževanja ne hodimo zato, da bi spreminjali vaške navade, ustaljena praznovanja, šege in redno delovanje društev, pač pa zato, da izboljšamo svoj način dela, se prevetrimo in se naučimo novih idej.

Kaj bi odgovoril tistemu, ki trdi, da kultura ne potrebuje inovacije, pač pa vse funkcionira po ustaljenih načinih dela?

Če želiš, da bo delovanje društva privlačno, je zelo pomembno prav to, da si inovativen in da ne zaostajaš za časom. Cilj, ki ga angažirani mladi zasledujemo, ni kompetitivnost med društvimi, ni iskanje priznanj ali nagrad. S kakovostnim delom lahko drugim in sebi dokažemo, da ima to, za kar se trudimo, globlji pomen, tako z vidika kulture kot z vidika ohranjanja narodne identitete in nekaterih bistvenih vrednot.

Giulia Černic

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (91)

Dimitri Tabaj

Škof Anton Mahnič in Gabriele D'Annunzio (11)

Il Piccolo z dne 8. januarja 1921 je poudaril, da ni prišlo do nobenega jugoslovanskega ali srbskega izkrcanja, temveč da je šlo za upor domačih Hrvatov, ki so na otoku Krk razglasili svojo republiko. Arditi naj bi po nekaterih virih imeli večje število ranjenih, ujetih in mrtvih. Odločilno naj bi bilo ujetje nekega njihovega oficirja. V brezupnem položaju, tudi zaradi D'Annunzijevega poloma na Reki, so začeli bežati, polni strahu.

Dr. Bonefačić, ki ga je takoj po prvi svetovni vojni redna italijanska vojska z Malega Lošinja deportirala v Baško, je iz Baške pobegnil v Senj pred nasiljem italijanskih arditov, medtem ko je bil župnik Mate Milovčić že prej odpeljan v tržaški zapor. Kasneje je Bonefačić postal splitsko-makarski škof. V povojnem času je imel precej težav z manipulacijami UDBE zaradi svojih skrajno odklonilnih stališč do komunizma, čeprav k sreči brez hujših posledic. Ravno "njegov" krški škof, Kraševac dr. Mahnič iz Kobdilja, o katerem smo pisali v prejšnjih člankih, je že daljnega leta 1896 v članku o "Božji pravdi v zgodovini" napisal te preroške besede: "Gorje ti, Evropa! — Javni grehi zaslužijo javno kazen! Grehi so socialno-političnega značaja — kazen bo socialno-politična revolucija"! V zvezi s tem je potrebno dodati nekaj manj znanih podatkov, ki lahko pripomorejo k boljšemu razumevanju kasnejših tragičnih ideoloških delitev ter grehov enih in drugih. Kmalu potem, ko je dr. Bonefačić bil primoran pobegniti v Senj pred podivjanimi paravojaškimi enotami D'Annunzijeve države, je le-ta klavrno in krvavo propadla, ne da bi bila v 16 mesecih svojega obstoja deležna mednarodnega priznanja s strani drugih držav, z eno pomembno in zanimivo izjemo: Rusko Sovjetsko Federativno Socialistično Republiko, predhodnico Sovjetske zveze. Podatek najdemo tudi v ruskih virih (zahvaljujem se prijatelju Marku Kokoravcu, ki mi je pomagal pri prevajanju virov in

krpanju mojega pomanjkljivega znanja ruskega jezika). Drugi viri - na primer slavni italijanski novinar Paolo Mieli - navajajo, da je menda sam Lenin hvalil in občudoval D'Annunzijevo revolucionarni naboje. Gotovo pa moramo omeniti zelo pomembno in zgovorno dejstvo, da med D'Annunzijeve sodelavci na Reki najdemo tudi belgijskega glasbenika in književnika rusko-poljskega-židovskega rodu Leona Kochnitzkyjeva, skrajnega levičarja, internacionalista in podpornika Sovjetov, ki je bil v novonastali D'Annunzijevi državi načelnik urada za zunanje zadeve. Še dve leti po propadu svoje samooklicane države se je D'Annunzio v svoji vili ob Gardskem jezeru veselo družil z Georgijem Vasiljevičem Čičerinom, ljudskim komisarjem za zunanje zadeve sovjetske države. Vodilno jedro D'Annunzijeve politične tvorbe je bilo precej heterogeno: od republikancev do monarhistov, od levičarjev do desničarjev. Najdemo tudi pesnika Filipa Tommasa Marinettija, ki se ga večina danes spominja kot podpornika fašizma, v času D'Annunzijeve diktature na Reki pa je uporabljal za desnico dokaj tuja gesla o "osvoboditvi izpred jarma papeža in kralja" in o "ukinitvi obreda poroke". Obstajale so pa še druge "anomalije", o katerih se ponavadi zelo malo govori.

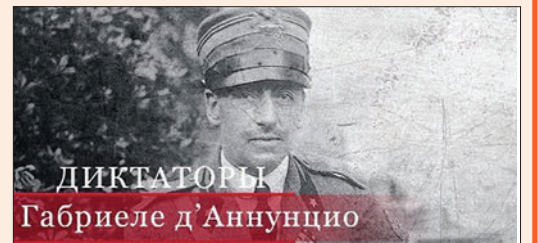
Nekatere povezave D'Annunzijeve italijanske ultranacionalistične diktature na Reki s prostozidarstvom, s skrajno desnico in s skrajno levico ter z raznoraznimi poklicnimi revolucionarji so bile več kot očitne in so v imenu nekega "naprednjaštva" zajemale širok krog ljudi, na različne načine in z različno intenziteto. Na primer tudi D'Annunzijevo legionar Mario Carli, pisatelj in novinar, velik častilec Lenina, je gojil posebno simpatijo do boljševikov in je pisal o ustvarjanju neke nove osi med "italianissimo" Reko in sovjetsko Moskvo. Kot bomo videli, tudi vodstvo italijanskih komunistov je do D'Annunzijeve reške državne tvorbe gojilo precej ambivalenten, rekli bi lahko tudi sumljiv, odnos.

Dr. Bonefačić, ki ga je takoj po prvi svetovni vojni redna italijanska vojska z Malega Lošinja deportirala v Baško, je torej iz Baške pobegnil v Senj pred nasiljem arditov, medtem ko je kasneje postal splitsko-makarski škof.

Še dve leti po propadu svoje samooklicane države se je D'Annunzio (na sliki desno) v svoji vili na Gardskem jezeru veselo družil z Georgijem Vasiljevičem Čičerinom (na sliki levo), ljudskim komisarjem za zunanje zadeve sovjetske države.

Tudi ruski viri potrjujejo, da je Ruska Sovjetska Federativno Socialistična Republika, kot edina država na svetu, priznala italijansko ultra-nacionalistično vladno Gabrieleja D'Annunzija na Reki. Na sliki: oddaja, ki jo je ukrajinska televizija "24 Kanal" posvetila D'Annunzijevi krvavi diktaturi.

Med D'Annunzijeve sodelavci na Reki najdemo tudi belgijskega glasbenika in književnika rusko-poljskega-židovskega rodu Leona Kochnitzkyjeva (na sliki desno), skrajnega levičarja in podpornika Sovjetov, ki je bil v novonastali D'Annunzijevi državi načelnik urada za zunanje zadeve. Ruska Sovjetska Federativno Socialistična Republika je bila edina država na svetu, ki je priznala vladno D'Annunzija na Reki.

D'Annunzijevo legionar Mario Carli, pisatelj in novinar, velik častilec Lenina, je gojil posebno simpatijo do boljševikov in je pisal o ustvarjanju neke nove osi med "italianissimo" Reko in sovjetsko Moskvo.

S 1. strani 25 let delovanja ...

“Iskanje novih poti ohranjanja slovenstva je izziv, s katerim se na različne načine ukvarjajo tudi na drugih celineh in v sosednjih državah”, je pojasnil. Prav ohranjanje slovenstva v vseh njegovih oblikah je po Česnikovem mnenju tudi glavno poslanstvo urada vseh njegovih 25 let delovanja, pa čeprav čarobne formule v tej četrtini stoletja žal tudi še niso iznašli. Največ je še vedno prav v rokah in glavah slovenske skupnosti same, je opozoril in se ob “srebrnem jubileju” zahvalil vsem dosedanjim vodjem in zaposlenim, zunanjim sodelavcem in ustanovam, ki so uradu pomagali uresničevati njegovo poslanstvo.

V nadaljevanju slavnostne akademije je po poročanju STA Rudi Merljak, ki je na uradu že od vsega začetka in je bil tudi tisti, ki je marca leta 1993 pisno predložil pobudo za ustanovitev urada, četrto stoletja delovanja urada ocenil kot zelo uspešno. V

daljšem prispevku je orisal svoje začetke, ko je v nazivu svetovalca vlade 1. marca 1993 nastopil službo v sektorju za Slovence po svetu zunanjenega ministrstva. Kot prepričan in predan Slovenec je v tej zaposlitvi, kot je dejal, videl uresničitev enega od svojih življenjskih ciljev. Zato je takoj po prihodu v novo službo svojemu predstojniku, državnemu sekretarju dr. Pe-

tru Venclju, predlagal pripravo predloga drugačne organizacijske ureditve. In tako je 5. marca 1993 izročil predlog za ustanovitev urada, ki ga je dr. Venclj sprejel. Ustanovitev urada je Merljak doživel kot veliko pridobitev za Slovenijo in Slovence zunaj njenih meja in kot svoj veliki uspeh, ki ga sicer ne bi bilo, če njegovega predloga ne bi podprla tudi državni sekretar dr. Ven-

celj in takratni zunanji minister Lojze Peterle, je poudaril. Udeležence decembrske slovensosti je pozdravila tudi državna sekretarka na uradu Olga Belec, ki je povedala, da se urad po 25 letih ne name-rava “prepuštili rutini”. Izpostavila je, da se pripravljajo na spremembe zakonskih in podzakonskih aktov z njihovega področja, orjejo ledino pri vzpostavljanju kompleksnega procesa repatriacije, želeli bi ustanoviti tudi razvojno informacijsko središče za Slovence po svetu oziroma muzej izseljenstva.

Govor Rudija Merljaka na slovensosti v Ljubljani: Skrb za rojake po svetu ena od prioritete Slovenije

Pravijo mi, da sem pobudnik ustanovitve urada. Korektno! Govorijo resnico.

A iz kakšnega prepričanja se je porodila zamisel o ustanovitvi Urada in kako je do te pobude sploh prišlo? Tega skorajda ni mogoče razložiti, ne da bi se vsaj nekoliko osvetlila tudi dotedanja pot pobudnika; ne da bi se zajelo vsaj prgišče duhovnega humusa, iz katerega so klile ideje tistih dni.

Leto 1983. Poletje. Vdajam se

svojemu mladostniškemu sanjarjenju in v svojo skrbno skrivano beležnico zarisujem politično-sistemske obrise bodoče neodvisne slovenske države, za katero niti malo ne dvomim, da jo bomo Slovenci prej ali slej dobili. Predvidim tudi obstoj ministrstva za Slovence v zamejstvu. Moja mladostna vera v potencial in v prihodnost slovenskega naroda je neizmerna; ah, skoraj neskončna. Postajam vernik slovenstva.

V tem čutenju in prepričanju me utrjujejo zborniki tržaškega rojaka Franca Jeze, ki jih skrivaj prinašam čez mejo. Če bi me dobili, mi najmanj dve do štiri leta zapora zagotovo ne bi ušlo.

Leta tečejo in naposled napočil pomlad. Ne katerakoli - Slovenska pomlad! Ni nas več bilo strah “udbe”, ne resnične ne fantomske, nobene. Poleg narave se je razcvetel tudi čas. Blagoslovljen čas! Postopno, vendar vztrajno umikanje starega, utesnjajočega in omejujočega. In omamna slutnja novega, osvobajajočega - slutnja skorajnje vzpostavitve demokracije in slovenske suverenosti ter neodvisnosti.

Nosi nas tok zgoščene zgodovine. Po svojih močeh ter sposobnostih se razdajam, kjer sem lahko koristen. Priprave na prve demokratične volitve. Priprave na plebiscit, agitacija, zmaga, “ni več Jugoslavije, je samo še Slovenija”; demokratična, suverena, neodvisna Slovenija! Kot generalni sekretar obrambnega ministrstva sodelujem v najvišjem organu, državni koordinaciji, ki vodi oboroženo osamosvojitve. Kasneje, pri njegovem vladno-podpredsedniškem delu pomagam narodnemu voditelju, velikemu človeku, vodniku, ki nas je - povratnik iz zdomstva v Nemčiji - skozi rdeče morje popeljal v obljubljeno deželo.

/ str. 11

Kulturni dom Gorica / Gost Eroika Aromatika Izreden glasbeni užitek

Veliki dvorani goriškega Kulturnega doma je bil v sredo, 27. novembra 2019, vrhunski glasbeni večer, ki se ga je udeležilo številno občinstvo, tudi iz italijanskih in furlanskih krogov. Med poslušalci so bili vidni predstavniki iz kulturnih organizacij in javnih uprav. V goste je prišel izvrsten slovenski tercet Eroika Aromatika iz Ljubljane, ki ga sestavljajo čudoviti pevci Miha Zabret, zdravnik, ki s petjem lajša bolečine in lepša dneve pacientom, poleg medicinske fakultete je opravil večletno pevsko izobraževanje pri raznih mojstrih, Mihael Strniša, profesor glasbe in solopetja, ki s harmoniko tudi vabi na ples, in Gašper Banovec, solopevec, redni član Zbora Slovenske filharmonije, ki si “za srce in dušo privošči še petje v komornem zboru”, in deluje kot korepetitor. Eroika Aromatika je nastala kot glasbeni projekt producentov predhodnice Eroike, Patrika Grebla in Urše Mravljje. Širok repertoar čudovitega tria, ki je v goriškem Kulturnem domu s petjem pričaral očarljive trenutke, zaobjema svoje-

vrstno glasbeno zvrst, t. i. “pop-opero”. V glavnem gre v njej za priredbe svetovno znanih skladb iz različnih obdobj in raznolikih zvrsti. Veliko zajema tudi iz slovenske glasbene zakladnice. V vrhunskih izvedbah tega tria je ena sama harmonija zvoka, ki čudovito vpliva na občutje poslušalca, ki kar strmi ob poslušanju njihovih izvrstno izoblikovanih glasov. Enkratno izvajajo iz svojih glasilk raznolike zvočne tone, ob katerih se občinstvo vživlja v imenitno interpretirane skladbe. Vsi ti občutki so bili zaznavni na doživetem koncertu v Kulturnem domu, ki je spadal v abonmajski program Slovenskega stalnega gledališča Trst za Gorico. V zadnjih letih namreč v njem oba slovenska kulturna hrama v Gorici ponujata dva koncerta. Kulturni center Lojze Bratuž bo tako v decembru abonmenton ponudil lastno produkcijo, uglašeno

na bližajoče se božične praznike (*Slovenski Božič*) v izvedbi domačih glasbenikov in pevcev. Na sredinem koncertu je trio Eroika Aromatika, ob spremljavi posnete glasbe, v uvodnem sklopu štirih slovenskih pesmi ustvaril

čudovito ozračje tudi s pesmimi *Solinar* in *Ko zvonovi zapoje*. Nato se je glasbeno usmeril v svet in med drugim očaral z izvedbo skladb *O sole mio* (ob njej je poslušal-

cem toplo sonce zasijalo v duši), *Granada*, *Grande amore*, *Splavaj misel*. Miha Zabret je raztegnil tudi svojo harmoniko in med drugim zaigral *Besame mucho*, pa še *Il Padrino*, Gašper Banovec pa je zapel *La donna e' mobile*. Ob harmoniki so zazvenele še *Santa Lucia* in *Dorogoj Dlinnaju*. Dvakrat je prišel z dvorane na oder sam Patrik Greblo in s triom zapel tudi *Il*

spodbudo, z ritmičnim ploskanjem. Stojče ovacije so pospremile konec res krasnega pevskega dogodka. Večer je bil zamišljen tudi kot osrednja slovesnost ob 38-letnici delovanja goriškega Kulturnega doma, na kar je v ozadju odra opozarjal trijezični napis. Letos praznuje okroglo, 40-letnico odprtja telovadnice Kulturnega doma, ki je začela delovati 1. 1979. Prav zato so društva, ki delujejo v njej, Športno društvo Dom, Slovensko planinsko društvo in Športno društvo Naš prapor, prejela priznanje. Iz rok predsednika Kulturnega doma Igorja Komela so jih prevzeli predsedniki omenjenih društev, Mitja Morgut in Valentino Juretič. Priznanja Kulturnega doma je bil deležen tudi nekdanji novogoriški župan Matej Arčon, ki je v dveh mandatih gojil stike s Kulturnim domom, ki jih je že pred njim navezal Mir-

ko Brulc. Povezovanje večera so pridetelji zaupali ljubiteljskemu igralcu Robertu Cotiču, ki je uvodoma prebral misli iz listine, ki so jo l. 1977 vgradili

v temelje Kulturnega doma, in načelom katere ostajajo zvesti še danes. Poudarjeno je bilo, da je Kulturni dom odprt za vse narodne skupnosti, ki sobivajo v naši deželi.

Govornik na slovesnem večeru je bil časninar Igor Devetak, odgovorni urednik Primorskega dnevnika. V govoru se je navezal na pesem Cirila Zlobca *To je hazard*. V pesmi omenjen zaklad je istovetno s priložnostmi, ki nam jih daje naš kulturno pester prostor. Večkrat ga sicer ne znamo izkoristiti, ker ga zgolj reproduciramo z namenom ohraniti in samoobrambe in se ne dovolj odpiramo drugim, je opozoril Devetak. Neverjetno priložnost za spremembe nam zdaj ponuja načrt o skupni evropski prestolnici kulture leta 2025. Prav v imenu skupine, v kateri so Slovenci in Italijani in ki si prizadeva za to, da bi Gorica in Nova Gorica postali mesto kulture l. 2025, se je osredotočil predvsem na skupno kulturno delovanje teh dveh krajev, ki morata postati skupen prostor brez meja, brez jezikovnih razlik in miselnih pregrad. Pri tem pa je kar absurdno dejstvo, da se v te skupini pogovarjajo v angleščini (!).

IK

Z 10. strani: Govor Rudija Merljaka na slovesnosti v Ljubljani

Skrb za rojake po svetu ena od prioritet Slovenije

Vse mineva precej hitro. Odvrtela so se tudi zanosna leta Slovenske pomladi. A kar je najvažnejše - dosegli in imeli smo neodvisno ter demokratično Slovenijo! Ki pa jo je bilo treba kot suvereno državo še zares izgraditi. In izgraditi tudi kot matično domovino vseh Slovencev! V svojo najvišjo listino, v svojo ustavo, je namreč zapisala, da to hoče biti in da to tudi je.

Že dolgo sem čutil, da je moja pot lahko povezana samo z delom za Slovence, zlasti zamejske, ki niso imeli te sreče, da bi lahko skupaj z nami zaživel v notranji meji slovenske domovine, neodvisne Republike Slovenije.

In tako smo zdaj pri prvem marcu 1993. Sektor za Slovence po svetu zunanjega ministrstva. Prvi dan na novem delovnem mestu. Presenečenje! A to je sistemsko-organizacijski izraz tiste skrbi, ki jo Slovenija obljublja in z ustavo zagotavlja rojakom zunaj svojih meja? Nekaj ljudi in nekaj sob v temačnem pritličju? Navadna notranja organizacijska enota ministrstva? To je treba spremeniti, čim prej!

Malo pred tem sem, kot že omenjeno, končal delo s podpredsednikom Pučnikom in moje samozaupanje ni bilo majhno. Peter Vencelj, državni sekretar in vodja sektorja, izreden človek, mi je takoj prislunil, z zanimanjem in z neverjetno odprtostjo. Petega marca je na mizo že dobil moj predlog. Izdelan skoraj do podrobnosti. Brez odlašanja je privolil; kaj privolil - bil popolnoma

ZA! ZA oblikovanje in ustanovitev novega državnega organa - za upravni organ v sestavi zunanjega ministrstva!

Nastajati je pričela nova zgodba - Zgodba Urada. Toda pridobiti za novo zgodbo je bilo potrebno še nekoga. Nad menoj je bil Peter, nad Petrom je bil: seveda, zunanji minister, gospod Lojze Peterle.

to. Potrebno je bilo zato čakati še skoraj dvajset mesecev, da je bila v državnem zboru potrjena in sprejeta novela omenjenega pravnega akta.

In 26. 10. 1994 nas je potem Državni zbor tudi zares ustanovil. Slovenija je dobila nov državni organ. Nekakšno duhovno zamajsko eksklavo sredi Ljubljane.

Rudi Merljak

Njemu zamisel ni takoj ogrela srca. Nad organom v sestavi minister pač nima več polne pristojnosti. A v precej doglednem času je vrednost ter pomen predloga vendarle prepoznal in pripoznal tudi on. Njegov pristanek je bil odločilen. Opustiti del svoje oblasti v dobro stvari same zmorej le velike osebnosti. Gospod Peterle je to zmožgal. Ostajam mu hvaležen za zmeraj.

Notranjo strukturo organov izvršne oblasti je tedaj z Zakonom o organizaciji in delovnem področju ministrstev še vedno določal parlament. Zakonov pa se seveda ne spreminja vsako le-

Miniaturno ministrstvo za obrambo - za obrambo slovenske Slovenije. Edini državni organ v tem vesolju, ki je namenjen samo Slovincem; ohranjanju ter poglobljanju njihovih temeljnih vrednot in narodnih dobrin - identitete, jezika, tradicije, kulture in samobitnosti.

Upal sem, da bo Urad vabil, privabil ter zaposloval predvsem ljudi, navdušene za delo na narodnoobrambnem področju, zanesljive, ki bodo delo v tako izjemni instituciji razumeli kot posebno poslanstvo, kot poklicnost, kot milost usode. A

kadrovanje v politiki sledi nekim drugim logikom. Ni se oblikoval kakšen krog gorečih entuziastov ali kaj podobnega. Pač pa nas ima do danes - brez predstojnikov - žig Urada v svoji delovni knjižici vsaj 60 posameznikov. Če prištem še 16 predstojnikov, pridemo do precejšnje množice 75 do 80 ljudi, ki bi zapolnili dvoranico, v kateri se nahajamo. Številni so se na Uradu znašli po nekakšnem kariernem naključju in so ga praviloma tudi kmalu zapustili; ponavadi ob koncu mandata vsakokratnega vodstva. Zlasti v času, ko smo bili del zunanjega ministrstva, se je kader men-

jal precej hitro. Delo na Uradu je takrat mnogim predstavljalo zgolj epizodo med dvema zunanjima diplomatskima službama. To se mi ni zdelo dobro, vendar takšna je pač realnost resorja za zunanje zadeve, kjer je veliko stvari podrejenih zakonitostim diplomatske kariere.

Prvih deset let svojega obstoja je torej Urad deloval kot upravni organ v sestavi zunanjega ministrstva. Proti koncu leta 2004

pa ga je tedanja novooblikovana vlada izločila iz ministrstva in ga vzpostavila kot povsem avtonomen državni organ, kot samostojno vladno službo. Tiste bolj skrite želje iz leta 1993 so se mi zdaj uresničile v že zelo veliki meri. Prvi predstojnik osamosvojenega Urada je bil gospod Franc Pukšič; in jaz verjamem, da gre največ zaslug za to osamosvojitve prav njemu. Kakor gre prav njemu tudi priznanje, da si je več let - prej in pozneje kot poslanec, vmes pa kot predstojnik Urada - neumorno prizadeval, da bi se naposled sprejel tudi krovični sistemski Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja. Prve osnutke tega krovnega Zakona sem sicer osebno pripravil že vse od leta 1994, potem pa ga v letu 2005, kot njegov ključni avtor in snovalec, tudi popeljal skozi vse faze oblikovanja celovitega zakonskega besedila do uspešnega zagovora na sami vladi.

Na omenjeni seji vlade je uspelo obraniti tudi določbo, da Urad vodi minister za javno upravo je tej določbi sicer energično ugovarjal, a ključne člane vlade mi je vendarle uspelo prepričati, da potrebujemo tudi ministra za Slovence. In tako je določba ostala v predlogu krovnega Zakona, ki ga je vlada poslala v parlament, kjer je bilo rešitve iz zakonskega predloga

prav tako potrebno še večkrat pojasnjevati, utemeljevati in zagovarjati.

Ne mislite, da je v zgodbi Urada vedno sijalo sonce! Občasno so se nad njegovim krovom zbrali tudi temni oblaki. Vpliven gospod, na primer, ki sem ga že omenil, ni bil posebno velik ljubitelj našega državnega organa. Poskušal ga je ukiniti kar dvakrat; tako kot tudi precej ostalih organov v sestavi in tako kot tudi precej ostalih vladnih služb. Pri večini mu je uspelo. Pri nas ne. Obakrat smo sprožili učinkovito obrambno akcijo in uspeli. A nisem že prej dejal, da smo tudi nekakšno miniaturno obrambno ministrstvo?!

Kot samostojna vladna služba se je torej Urad razvijal dalje ter čakal, da nastopi prva vlada po sprejemu krovnega Zakona; imela je dolžnost, da na njegovo čelo, za njegovega predstojnika, prvič postavi ministra. Krožile so razne govorice, med drugimi, da bo nova koalicija na hitro spremenila krovični Zakon ter črtala določbo o ministru. Toda zgodilo se je nasprotno. Konec leta 2008 je nova vlada dejansko imenovala ministra. Izbrala je uglednega znanstvenika, akademika, profesorja doktorja Boštjana Žekša. Urad je vstopil v obdobje novega razvojnega zagona in tudi pozivi zoper predstojnika v rang ministra so potihnil.

Prav je zato, da na tem mestu nekaj spoštljivih besed namenim Uradovim predstojnikom. Do danes se jih je vrstilo šestnajst. Morda bi lahko rekli, da smo jih imeli sedemnajst, saj je bil gospod Zorko Pelikan predstojnik Urada dvakrat. Na predstojniškem položaju se je torej izmenjalo osem državnih sekretarjev, pet ministrov, ena direktorica in dva časasna vršilca dolžnosti v dveh letih.

Predstojnik z najdaljšim stažem je bil minister Gorazd Žmavc. Urad je vodil petinpetdeset mesecev, torej dobra štiri leta in pol. Gospodje in gospe, ki so se zvrstili na položaju predstojnika Urada, so si bili med seboj dokaj različni.

/str. 19

Četrta številka otroške revije Pastirček v 74. letniku

Drhteče pričakovanje rojstva Božjega Deteta

Mraz je pritisnil v teh prvih decembrskih dneh in ob zmeraj bolj zgodnjem ugašanju dnevne luči si v tem adventnem času človeško srce zaželi, da bi ga ogrela tista luč, ki nikdar ne ugasne. Tista Luč, ki zasveti v skrivnostni božični noči, ko se Božje Dete rodi v revnih jaslicah in svetu podeljuje tisti notranji mir, ki nam ga ne more nihče drug vlti v dušo. December je res milosten mesec: otroci se veselijo priprave adventnih venčkov, na katerih bo vsako nedeljo zagorela po ena svečka več, veselijo se prihoda sv. Miklavža, priprave jaslic... Prav drobne jaslice je Pastirček s četrto, decembrsko številko, ki vsa trepeče v pričakovanju Božiča, podaril svojim malim naročnikom in jim s tem zaželel vesel Božič!

Pod naslovom *Marija v adventni in božični skrivnosti* zvesta Pastirčkova sodelavka Mariza Perat opisuje prvi odrešilni advent, ki je nastopil, ko je angel Gabrijel oznanil Mariji, da bo postala mati Zveličarja, deteta ki "grešni zemlji radost deli", kot poje znana

slovenska božična pesem, ki jo je Peratova dodala svojemu zapisu. Prizor angelovega oznanjenja Mariji (*na sliki*), ki žlahtni *Zgodbe iz Svetega pisma*, izpod peresa Walterja Grudine, je nežno, otrokom prijazno in razumljivo prikazala nepozabna ilustratorica Paola Bertolini Grudina.

"Pridite ljudje, pogledjte, // kaj v tem hlevčku se godi, // še sosedom brž povejte: // Dete v jaslicah leži". Tako se glasi prva kitica pesmice V. T. Arharja *Sveta noč*. Kakšen čudežen svet so za otroka jaslice, pripoveduje pesmica *Otrok ob jaslicah*, ki jo je z milino stkala pesnica Ljubka Šorli, v glasbo pa preli neutralni Patrick Quaggiato. O sv. Miklavžu, ki se z rajsko kočijo spušča z angelci na zemljo, pojejo stih z naslovom *Sveti Miklavž* Berte Golob v uglašbitvi Janeza Bitenca. Nebesni dobrotnik je opisan tudi v rubriki *Halo? Tukaj sveti Miklavž!*, ki sta jo napisali Nina Grudina v besedi, Paola Bertolini Grudina pa v izredno ljubki likovni podobi. V zapisu je strnjen življenjepis sv. Nikolaja, ki se je rodil pred več kot 1700 leti v Miri na današnjem

turškem ozemlju in je postal škof. Vse svoje imetje je razdelil med uboge. Prav v spomin na njegovo dobrotljivo srce

na njegov godovni dan otroci prejemajo darila. Kaj se je nekoč dogodilo sv. Miklavžu na poti na zemljo, pa pripoveduje s hudo mušnim nadihom Lidija Jarc v pravljici *Raztreseni sv. Miklavž*. Belobradi svetnik je v gozdu nepričakovano našel ustrezljive pomočnike. Prizorček je narisala Monica Quaggiato. Dobri nebeščan nastopa tudi v slovenski ljudski pripovedki *Kako je cigan lovil ribe*. V njej spoznamo, da se iz svetih oseb ne smemo norčevati. Da moramo delati dobro, ne da bi zahtevali povračila, nas uči basen Janeza Trdine o psu in lačni lisici. Berta Golob je avtorica pesmi *Dečki*, ki nas popelje v tiste grozne dni, ko je kruti Herod dal umoriti dečke, stare do dveh let, ker je mislil, da je med njimi tudi Jezus, ki ga je imel za zemeljskega vladarja. Na te nedolžne otroke

se spominjamo 28. decembra. V rubriki spoznavajmo *Sveto pismo* bodo otroci z reševanjem križanke izvedeli, kako se je imenoval svetopisemski fant, ki so ga bratje zelo sovražili. Domiselna dopolnjevanja je izšla izpod tenkočutne roke Paole Bertolini Grudina, ki nas je prerano zapustila konec okto-

sko skrbjo. Kratek spominski zapis bodo bralci našli med Pastirčkovo pošto, ki je "preplavljena" s čudovitimi risbicami. V njej sta tudi dve barvni fotografiji. Poslali so jih učenci OŠ Grbec - Stepančič in malčki OV Škedenj in OV Umkar iz Trsta, ki so obiskali škedenjsko pokopališče in se s cvetjem, svečkami, pesmijo in recitacijami spomnili na vse za služne Slovence, ki tam počivajo. Drugo fotografijo so poslali šolarji OŠ P. Voranc iz Doline, ki so ob dnevu otrokovih pravic izvedeli, da veliko otrok v svetu živi v pomanjkanju in niso tako srečni kot oni.

Pastirček priporoča v branje knjigo *Zajčje dogodivščine*, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Napisala jo je Mira Susić, ilustrirala pa dolgoletna Pastirčkova sodelavka Danila Komjanc. Kdor bi želel imeti poseben božični venček, ga lahko izdelata po navodilih, ki jih daje umetnica Vesna Benedetič. Bralcem po-

darja idiličen prizorček: ob razsvetljenem božičnem drevescu in ognju, ki prasketa v kaminu, sedita prijazna Medo in Zajček ter srebatka čaj.

V rubriki *Drobci iz zgodovine* Berta Golob predstavlja sv. Hieronima, ki se je rodil blizu Ilirske Bistrice in je prvi prevedel Sv. Pismo v latinščino (Vulgata).

Tistemu otroku, ki se zatika ob poimenovanju vsega, kar nosi v šolski torbi ali kar je v šolski učilnici, bo v pomoč rubrika *Besede v podobah* Danile Komjanc. Kdor ima težave z ločili, pa naj brž prebere šaljivi, a zelo uporabni pesmici Berte Golob *Pravopisna akrobata* z ilustracijami Marjana Mančka. Mali glasbeniki se bodo čudovito našli med drobnimi glasbami, kraguljčki, zvončki..., iz katerih je tako lepo izvljati božične melodije.

Če bo december navrgel kaj snega, se bodo otroci lahko šli igre *šafeta s snežnimi kepami*, na toplem pa bo primerna igra z vrvicama *preskoči reko*. Skupinske igre beleži Hema ob ilustracijah Polone Kosec.

Nerodnemu Packu moramo tokrat čestitati. Seveda ne za slovenščino! Ta je grozljiva kot zmeraj in čaka na popravke pridnih učencev, ampak njegovi prijazni misli: za Božič bi morali voščiti predvsem Jezusu, ki praznuje rojstni dan!

IK

Tolmin / Projekcija filma Gregorja Božiča

Zgodba, ki se dogaja v Benečiji

V nedeljo, 1. decembra 2019, je bila dvorana kinogledališča Tolmin nabito polna, saj je bil na sporedu prvenec mladega filmskega režiserja po rodu iz Šempetra, Gregorja Božiča. Film *Zgodbe iz kostanjevih gozdov*, ki je bil že uspešno predstavljen v Torontu v Kanadi in se te dni predvaja v Estoniji, je, kot beremo na samem začetku na platnu, posvečen Benečanom in njihovemu trdemu boju za obstanek. Mladi režiser je v Benečijo zahajal že kot otrok, približe pa jo je spoznal kot sadjar. Prelepa pokrajina, ki pa v svojih nedrjih zakriva zapuščene in osamele vasi, mu je tako prirasla k srcu, da jo je izbral za prizorišče svoje prvega celovečerca. Film *Zgodbe iz kostanjevih gozdov* je zgodba o smrti in odhajanju, prejel je 11 vesen, se pravi, da je bil zdaleč najboljši na Festivalu slovenskega filma. Gre za zgodbo, pravljico bi lahko rekli, za katero je režiser našel navdih v zgodbah Antona Pavloviča Čehova, pripoveduje pa o revščini in izseljeništvu. Glavni junak je skopuški mizar Mario, kateremu najprej umre žena, nato pa boleznijo podleže še sam. Preden umre, pa spozna

mlado Marto, ki si z nabiranjem kostanja skuša plačati prevoz čez ocean v Avstralijo, in ji pomaga tako, da ji da denar za pot. Film je, kar zadeva režije in scenografije, odličen, dovršen v prikazovanju narave, barv in lepote, ki se spaja z žalostjo in minevanjem. Rekli bi lahko, da gre za čisto poezijo, za pripoved v podobah, tudi igralska ekipa je odlična, glavno vlogo mizarja Maria igra Massimo De Francovich, Ivana Roščič je domačinka Marta, Giusi Merli pa Mariova žena Dora, manjše stranske vloge pripadajo tudi nekaterim domačinom. Film si je vsekakor zaslužil nagrade pa tudi navdušenje občinstva, ki polni kinodvorane po vsej Sloveniji, ker nam pa režiser že na začetku pove, da je film posvečen Benečiji in njeni krasni naravi, pravljici tradiciji ter Benečanom, smo nekateri gledalci vendarle pričakovali, da bomo v njem zaslužili tudi tisto trdoživo, enkratno, prežlahntno benečansko bit, benečansko dušo, ki je pa

Režiser Gregor Božič

vsaj po mojem mnenju v filmu ni. Benečija premore čudovito glasbeno tradicijo, ravno zato težko razumemo, zakaj je Hekla Magnúsdóttir, ki je poskrbela za glasbo filma, posegla po nekaterih hrvaških in italijanskih popevkih, ki so jih v Benečiji redkokdaj sploh poslušali. Izbira zvokov in glasbe, ki drugače spremljajo dogajanje, je sicer odlična, dejansko z eterično

komponento v celoti dopolnjuje ostale elemente filmskega izražanja. Ker je bila zgodba prosto povzeta po Čehovu, se dvakrat v filmu nepričakovano pojavijo elementi ruske folkore, ki delujejo nekoliko moteče. Benečija ima namreč svoje ljudske verske obrede, kot so koledovanje, devetica, rožinca, ki bi se odlično spajali s pripovedjo in boljše dopolnjevali zgodbo. Poanta življenja beneških ljudi v drugi polovici prejšnjega stoletja je nedvomno izseljevanje zaradi pomanjkanja dela in vsega. Režiser to bolečo rano prelepe obmejne dežele opisuje z bolečino in lepoto, ki je značilna za pravljici svet. Kostanjarka Marta skupaj s tisoči drugimi odhaja, zadnja bera kostanja naj bi ji pomagala do vozovnice za Avstralijo, ki ji jo nazadnje plača umirajoči mizar Mario. Vse skupaj se dogaja v starih, že zapuščenih hišah, neke pod Matajurjem ter v Idrski dolini. Arhitektura, ki se spaja z lepoto narave, a nosi

obenem v sebi kal propadanja in umiranja, odlično dopolnjuje ostale scenografske elemente, barve, večno lepoto narave ter prehajanje letnih časov. Nekoliko tuje mi zveni dialog, ki naj bi bil v filmu ključnega pomena, dialog med zdravnikom in bolnim Mariom. Prvi pravi, da čuti v zdravnikovih besedah pomanjkanje srca, zdravnik pa mu odgovarja, da v teh krajih ni ničesar, torej tudi za čustva iz srca ni prostora. Morda čez kakih 100 let, zdaj ne. Kdor Benečijo pozna, ve, da morda ni kraja, kjer bi bili ljudje bolj čuteči, odprtega srca, širokogrudni. In morda gre ravno v revščini, v dejstvu, da tu ni ničesar, iskati korenine tej prečudoviti, srčni, bogati duši Benečije. Tema, katere so se po filmu dotaknili organizatorica ter gostje iz Benečije in Posočja, je jezik, ki je bil izbran za film. Ob koncu projekcije, so o *Zgodbi iz kostanjevih gozdov* spregovorili Luisa Battistig, ki je v filmu tudi nastopila v vlogi mlade Dore, Antonella Bukovaz, ki je bila mentorka za beneško narečje, ter Zdravko Likar kot prijatelj Benečanov. Povedali so marsikaj o tem, kako je potekalo snemanje, niso se pa seveda mogli izogniti temi o jeziku. Film je po večini v italijanskem jeziku, razen redkih odlomkov v

beneškem narečju. Gledalec si ne more kaj, da bi se ne spraševal, kaj je botrovalo taki odločitvi. Na izbiro italijanskega jezika je, kot je povedala Antonella, nedvomno vplivalo dejstvo, da igralcem ni uspelo se naučiti beneškega narečja in da bi v narečju vse skupaj zvenelo nepristno in umetelno. Kljub temu se mi zdi izbira italijanščine sporna. V prizoru, kjer možje v gostilni igrajo "moro", je uporaba italijanščine dobra izbira, ko pa gre za intimne pogovore med zakoncema ali med Mariom in mlado Marto, izpade italijanščina zelo tuje in neposrečeno. V teh intimnih situacijah, predvsem pa v minulem stoletju, bi Benečani nikakor ne uporabljali italijanskega jezika. Intimno življenje je potekalo izključno v slovenskem beneškem narečju. Zakaj se torej režiser ni odločil za slovenski jezik, tako da si gledalci v matični domovini, ki na zamejstvo itak vse preveč gledajo kot na italijanski prostor, ne bi Benečije predstavljali kot za Slovence že popolnoma izgubljene zemlje, kjer se uporablja in govori samo italijanščina? Kljub nekaterim pomislekom in kritikam pa priznam, da si je film vredno ogledati, saj gledalca na krilih čiste poezije popelje v magično deželo onkraj Idrije.

Suzi Pertot

Pogovor / Jasna Gornik

Uspešna in bogata sezona društva Anakrousis

Vokalni sekstet Anakrousis, ki ga sestavljajo Jari Jarc (vodja in bariton), Jasna Gornik (alt), Nicole Gustini (drugi sopran), Erika Labiani (prvi sopran), Erik Solinas (tenor) in Matija Kralj (bas), je v soboto, 30. novembra, v dvorani kulturnega društva Skala v Gropadi predstavil novo zgoščenko skupine, ki nosi naslov *SLX*. Zgoščenka je krona bogate in uspešne sezone, o kateri smo se pogovorili z altistko in podpredsednico društva Anakrousis,

premierno zapeli v Bazovici ob predstavitvi projekta skupaj s skupino Blek Panters, in ne nazadnje na mednarodnem zborovskem tekmovanju Seghizzi v Gorici, na katerem smo dosegli drugo mesto v kategoriji jazz in lahka glasba in prvo mesto kot najboljša vokalna skupina tekmovanja. Poleg tega sta v društvu še ženski vokalni kvartet in mladinska vokalna skupina Anakrousis Young, ki imata bogato delovanje. Vse skupine so sodelovale pri uspešni drugi izved-

Za konec bomo imeli še tri koncerte, 14., 17. in 23. decembra, v organizaciji s Confcommercio v Trstu, ko bomo podobno kot lani nastopili na tržaških ulicah.

Kaj bi povedala o zgoščenki?

Zgoščenko smo oblikovali in se o njej menili na pevskem vikendu na Pohorju, kamor smo se odpravili na intenzivne vaje. Zgoščenko smo snemali v enem dnevu - žal več časa nismo imeli - v snemalnem studiu Burja v Danah pri Sežani, potem pa smo potrebovali še en dan za vse efekte, ki jih uporabljamo ob petju (ploskanje itd.). Za post produkcijo je poskrbel Matej Nadlišek s pomočjo dirigenta Jarija Jarca, za grafično podobo in

Jasna Gornik.

Za vami je res uspešno leto; ali se je s snemanjem zgoščenke končalo?

Res je, za nami je bogata sezona. Sekstet od januarja izpopolnjuje repertoar in nastopa skoraj vsak teden. Naj omenim nekaj dogodkov: Primorska poje v Lonjerju, nastop v oddaji Športel na TV Koper Capodistria, na prireditvi Cori sotto la Rocca v Gorici, v projektu Žile za Koroško nogometno olimpijado Europeada za leto 2020, ko smo

bi Večerov in večerij s slovenskimi glasbeniki, letos smo imeli v gosteh Andreja Šifrerja, Adija Smolarja, Grešne kozle, Zmelkoowe, Blockbuster' se in Prizmo. Leto pa se ni še končalo, čakajo nas še nastopi v božičnem času. Pravkar smo imeli koncerte v Bertokih; v organizaciji ZKB smo nastopili v SSG in Kulturnem domu v Gorici. V četrtek, 19. decembra, bomo imeli koncert v sklopu oddaje v Studiu Hendrix v Kopru, ki ga bodo oddajali po radiu in Youtubeu.

oblikovanje pa Janja Dicandia. Na zgoščenki smo posneli svoje uspešnice, s katerimi se zgledejo po velikanih, to so priznane vokalne skupine, kot npr. The Real Group (Chili con carne), Pentatonix (White Winter Hymnal), a tudi pesmi naših slovenskih skladateljev s priredbo pesmi Aleksandra Vodopivca Ne čakaj na maj in pesmi Beatlesov Michelle, ki jo je priredil Marino Besednjak.

/str. 14
Matevž Čotar

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

75

Pravopis 8.0, predlog novih pravil v javni razpravi

V začetku decembra, natančneje na obletnico rojstva Franceta Prešerna, to je 3. decembra, se v Sloveniji že vrsto let prireja nekakšna vzporednica slovenskega kulturnega praznika, ki je, kot veste, sicer na Prešernov dan, 8. februarja. Sklop prireditve se imenuje Ta veseli dan kulture, vanj pa so od leta 2017 umeščene tudi predstavitve novosti spletnega jezikovnega portala Fran, za katerega skrbi Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) iz Ljubljane in ki ga v Jezikovnicah pogosto omenjam. Tokrat smo z nestrpnostjo pričakovali prvi dve poglavji pravil novega slovenskega pravopisa, ki so do 15. januarja 2020 v javni razpravi, kar pomeni, da jih lahko vsak pregleda in pokomentira z dvema klikoma (<https://fran.si/pravopis8>). Ne bodi

tudi po tujih pravopisih, zato je posebej opozorjeno, da se decimalke v slovenščini označujejo z vejico (2,5), v anglosaškem svetu pa s piko (2.5). Ostanimo še nekoliko pri decimalnem zapisu. V italijanščini (pa tudi nemščini) se vejica pri decimalnem zapisu prebere, v slovenščini pa ne, zato je zelo dobrodošlo, da je uporabnik opozorjen na ustrezen izgovor. Tako se 3,5 € prebere: [tri cele, pet evra] ali [tri evre in pol] ali [tri evre, petdeset centov], nikakor pa ne: [tri, vejica, pet] ali [tri cele, pet evrov]. Enota mora biti v roditeljski ednine, ker gre za neizgovorjene desetine [tri cele, pet (desetin) evra]. Pri branju števil pogrešam, da ni opozorjeno ne pogovorno branje letnice 2020, namreč [dvajsetdvajset] namesto [dva tisoč dvajset]. Pravopisci še zmeraj predlagajo zapis datuma s presledkoma med dnevom in mesecem, torej 6. 12. 2019, ne pa 6.12.2019, kar najpogosteje vidimo v javnih napisih, ali celo 06.12.2019, kar je zapis, rezerviran za izpolnjevanje obrazcev. Nič ne piše o zapisu, ki je bralcem Novega glasu gotovo znan iz italijanščine, namreč zapis s poševnicama in brez pik, 6/12/2019, ki se po vzoru iz angleščine vse bolj uveljavlja pri mladih tudi v Sloveniji. Prav tako se nova pravila ne opredelijo do zelo pogosto

rabljenega, vendar do sedaj napačnega zapisa ure, ki je 8:00, pravilne možnosti tudi v novem predlogu pa so: ob 8. uri, ob 8.00, 800 ali 8h ali 8h. Vesela sem, da so v novem predlogu pravil mesto v poglavju Znamenja v komunikacijsko-informacijskih tehnologijah našle tudi besede, ki označujejo sodobno stvarnost, kot je domača ustrezna ključnik za angleški hashtag (#). Še veliko je novosti, ki jih tu ne morem predstaviti, zato vas vabim, da obiščete navedeno spletno stran in se o njih prepričate sami.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

75 let

naše in vaše zgodbe

V letu 2020 praznuje Primorski dnevnik 75. obletnico obstoja, dolga zgodba o vsem tem, kar smo bili, kar smo in kar bomo Slovenci v zamejstvu. Naša zgodba je zato predvsem vaša.

Potrdite tudi letos naročnino na Primorski dnevnik in izkoristite vse njene prednosti:

dostavo časopisa na dom že v zgodnjem jutru, brezplačen dostop do digitalne izdaje in do člankov na spletni strani v celoti, brezplačno objavo neokvirjenih malih oglasov in čestitk.

Za podrobnejše informacije pokličite nas ali obiščite našo spletno stran. Vabimo vas, da pohitite!

 Primorski
dnevnik

za informacije:

Trst: 040 7786300 Gorica: 0481 356320
www.primorski.eu

 Zadruga
Primorski dnevnik

Društvo Finžgarjev dom in revija Mladika / Okrogla miza o "naši" slovenščini

Zamejščina ali slovenščina?

Uredništvo revije Mladika postaja vse bolj sodobno v širjenju svojih vsebin: že drugo leto namreč organizira okroglo mizo o tematiki, ki je v fokusu revije. Tudi zadnja okrogla miza, ki jo je uredništvo Mladike organiziralo v sodelovanju z Društvom Finžgarjev dom, je bila zelo odmevna in je priskrbelo veliko število poslušalcev. Udeležence večera in prisotne goste je predsednica Društva Finžgarjev dom Lučka Susič Peterlin pojasnila, zakaj so organizatorji večeru dali nekoliko zagoneten naslov *Slovenščina ali zamejščina?*. Gre za to, da dr. Mikoličeva v svojem prispevku v zadnji Mladiki trdi, da smo v zamejstvu razvili svojo različico slovenščine, italijansko slovenščino, torej nekakšno zamejščino. Moderatorka Breda Susič je še pojasnila, da se je v bralcih rodil dvom v zvezi z "zdravstvenim stanjem" slovenščine, ki je v rabi pri nas. Organizatorji zanimivega večera so v svojo sredino povabili k okrogli mizi več gostov, da povejo svoje mnenje o tem in spregovorijo o svojih izkušnjah v zvezi z rabo slovenščine na raznih področjih in v raznih delovnih okoljih. To so bili: prof. Magda Jevnikar, več kot 30 let profesorica slovenščine na Trgovskem tehničnem zavodu Ž. Zois in zdaj profesorica slovenščine na zavodu Ad formandum; Adrijan Pahor, dolgoletni profesor v zadnjih razredih na višjih srednjih šolah v Gorici; diplomirana vzgojiteljica Martina Šolc, voditeljica Deželnega urada za slovenski jezik Erika Hrovatin in uradna pre-

vajalka iz istega urada, Tanja Strnad. Najprej je moderatorka gostom zastavila vprašanje, v čem vidijo razloge za znižano raven znanja slovenščine oz. za povečano odstopanje od standardne slovenščine (že dr. Mikoličeva je v članku nanizala nekaj možnih odgovorov, kot npr. prilagajanje jeziku, ki je v rabi v komuniciranju po socialnih omrežjih, oddaljevanje od življenja in literature v slovenščini).

Gostje so vsak s svojega strokovnega vidika na okrogli mizi obravnavali in analizirali problem slovenščine v zamejstvu in zdelo se je, da bi vsak poseg zasluzil samostojno predavanje, saj gre za dragocene analize, ki bi lahko pomagale pri zaustavitvi strmega padca znanja zborne slovenščine.

Vzgojiteljica Martina Šolc se je s problemom ukvarjala študijsko, delovno pa kot vzgojiteljica najmlajše populacije naših šol. Ko v današnjem času vzgojiteljica ob začetku leta vstopi v nov razred, se znajde pred otroki, ki so, gledano z jezikovnega vidika, v popolnoma različni situaciji kot še pred kakim desetletjem.

Kot se namreč spreminja jezikovna struktura manjšine, tako se njena velika heterogenost odsliva tudi v populaciji naših vrstev (v mestu Trst). Prišli smo do tega, ko več kot polovica malčkov v vrtcu izhaja iz neslovensko govorečih družin. Nekateri Italijani so sprejeli vabilo in vpisali otroke v slovensko šolo, ker želijo, da bi njihovi otroci osvojili še en jezik (vedeti pa je

treba, da slovenščina je in bo zanje ostal tuj jezik). Mnogo otrok iz neslovenskih družin na začetku ne zna niti besedice slovensko, imamo pa tudi otroke slovenskih staršev, ki ne znajo slovenskega maternega jezika, ker je doma bolj praktično govoriti v italijanski. Učiteljice se morajo znajti v tej situaciji, jo obvladati, čeprav brez kakršnekoli pomoči strategij, ki bi bile potrebne za učenje tuje govorečih otrok. Malčke morajo čim prej usposobiti in poskrbeti, da se

preobrazbe, ki smo jim pričali, začele že pred kakim desetletjem; mi pa se še vedno odzivamo prepočasno. Šele premišljujemo o rešitvah, strokovnem pristopu in strategijah, ki bi pomagale ohranjati slovenščino, ki za mnoge predstavlja dragoceno vrednoto, a smo šele na začetku in nimamo še skupnih strategij in odgovorov.

Problem šibkega znanja slovenščine se nadaljuje na vseh stopnjah slovenskih šol. Na vseh nivojih bi bili potrebni skupni

Foto damj@n

naučijo vsaj osnovnih izrazov, da lahko spregovorijo v slovenščini in se vključijo v vsakdanje delovanje, da pouk lahko steče in da pri tem ni nihče zapostavljen. Nekateri vzgojiteljice se celo sprašujejo, ali je vzgoja v narodni zavesti danes še aktualna. Šolčeva je ugotavljala, da se spremembe v naši šolski populaciji zadnje čase pojavljajo s pospešeno hitrostjo. Vendar so se

posegi in strategije. Žal pa so profesorji slovenščine izolirani v svojih naporih za kakovostno slovenščino, tako meni prof. Magda Jevnikar. Potrebno bi bilo vse šolnike ozavestiti, da smo v šolskem okolju prav vsi odgovorni za čistost slovenščine. Zato bi bilo nujno v vsakem trenutku šolanja pri vseh predmetih skrbeti zanjo in ustvarjati temu primerno klimo na šoli.

Z 12. strani

Uspešna in bogata ...

Kakšen odziv imate na to glasbo, ki pri nas ni tako razvita?

Res je, v našem prostoru imajo ljudje radi tradicionalno glasbo, če pa gledamo v svet, je "a cappella" najbolj razvito petje, biti vokalist v takih zasedbah je postala že služba. Na začetku nam je bilo zelo težko pro-

Young se bo nadaljevala razvijati, kvartet ima že v programu koncerte s Trieste Early Jazz Orchestra. S sekstetom imamo v programu koncert 4. januarja v Trebčah, udeležbo na reviji Primorska poje 2020, pa še nekaj nastopov na porokah. Stalno nas vabijo na javne in privatne dogodke, in to po navadi na začetku meseca, kot se je zgodilo v decembru, tako da koncertov gotovo ne bo zmanjkalo. Po tekmovalju Seghizzi smo se sicer odločili, da v letu 2020 ne bomo tekmovali, naš cilj pa je tekmovaljevo Vokal total v Gradcu leta 2021. To je velik izziv, kajti do zdaj

dreti s tem stilom, ljudje so bili malce skeptični. S časom pa smo se zavedeli, da nas imajo ljudje vedno rajši in da nastaja neka mešana publika, ki ima rada tradicionalno zborovsko petje in je zdaj vzljubila tudi to zvrst.

Imate že načrte za leto 2020?

Gotovo bomo nadaljevali revijo Vokalna eksplozija in projekt Večeri in večerje s slovenskimi glasbeniki. Anakrousis

smo se udeležili le takih tekmovalj, na katerih je bilo malo skupin "a cappella" in več zborov, to pa je namenjeno samo tej zvrsti. To je velik podvig, tako da se bomo morali nanj res dobro pripraviti. Naj ob koncu povem še, da smo odprta skupina, ki stalno išče nove pevske moči, ne pa zaprta vasa, kot menijo nekateri. Kandidati so dobrodošli tako v kvartetu kot v Anakrousis Young.

Sv. Miklavž na obisku po tržaških vaseh
Otroci so nebeščana
povsod lepo sprejeli

Sv. Miklavž v Finžgarjevem domu (Foto MČ)

Minuli teden so se na Tržaškem vrstila številna miklavževanja. Tako je 5. decembra sv. Miklavž obiskal Finžgarjev dom na Opcinah, srenjsko hišo v Mačkovičah in gostilno v Prečniku, kjer je večer priredilo SKD Vigred z nastopom OPS Vigred in igrice Veseljček Bibip obišče zemljo.

V Finžgarjevem domu sta društvena gledališka skupina "Tamara Petaros" in skupina Mali miški društva Vesela pomlad uprizorili igrice Prave in neprave igrice, ki jo je napisala in zrežirala Lučka Susič in jo postavila na oder s pomočjo asistentk Anke Peterlin, Martine Bearzi, Martine Sosič, Veronike De Luisa in Anastasije Knez. Za glasbo je poskrbel Aljoša Saksida, za koreografijo Kim Furlan in za luči ter zvok Erik Geletti. Angelčki so zelo obremenjeni z

delom, saj prebirajo pisma, ki so jih otroci poslali sv. Miklavžu, parklji ugibajo, kako bi kakšno "skuhali", medtem ko so tradicionalne igrice v skrbeh, da ne bi prišle v roke hudobnim otrokom. Po prizorčku, ki si je zaslužil dolg aplavz, so otroci na glas poklicali Miklavža, ki je slovesno prišel na oder in jih obdaril.

V srenjski hiši v Mačkovičah so priredili miklavževanje v organizaciji Prosvetnega društva Mačkolje. Sv. Miklavža so pričakali, ga sprejeli, mu zapeli in zaigrali z glasbenimi cevmi mladi pevci in pevke otroškega zbora OPS "z Ul'ce" pod vodstvom Brede Sosič in s pomočjo nekaterih pevcev MePZ Mačkolje. Dobri svetnik se jim je ob prihodu zahvalil za lep sprejem, jim povedal poučno pravljico in vse prisotne otroke obdaril.

Prof. Adrijan Pahor ima sicer veliko zadoščenja s svojimi dijaki, vendar tudi on ne more mimo očitnega dejstva, da je pri vseh opaziti obubožanje na leksikalni in skladenjski ravni. Najhuje pa je to, da pogreša pri mnogih narodno zavest. Nekaterim mladim niso posredovali zakladov iz naše narodne kulture, ljudske tradicije in umetnosti. Večkrat je starši sami niso prejeli, zato je niso mogli posredovati svojim otrokom.

Prof. Pahor je podal nekaj dragocenih analiz, ki bi lahko bile izhodišče za skupen program vseh, ki hočejo kaj storiti za izboljšavo nastale situacije. Vzrok za današnje stanje vidi v več dejavnikih: npr. v globalizaciji sveta, v kateri posamezni jeziki ali pripadnost nekemu narodu ne odigravajo več nobene vloge. Na narodno zavest kvarno vpliva tudi dolgoletna indoktrinacija režima iz Jugoslavije, ki se je zavzemala za t. i. "stapljanje narodov" v imenu socialistične ideologije.

Negativni dejavniki so še pomanjkljive strategije za reševanje problemov v zvezi s pomanjkljivim znanjem in dejstvo, da nekateri šolniki znižujejo raven poznavanja slovenščine, ker se prilagajajo tistim, ki jim je slovenščina drugi jezik. To pa so že konkretni koraki in zasak v smer dvojezične šole. Po Pahorjevem mnenju bi se morali vrniti na izhodiščno stanje, ko je bil jezik vrednota in ne le nekakšna specifičnost. Uporaba zamejščine po njegovem ni problem, seveda če govori obvladajo tudi zborni jezik in če oba uporabljajo v pravem okoljskem kontekstu.

Po mnenju voditeljice Centralnega urada za slovenščino pri Furlaniji Julijski krajini, Erike Hrovatin, je mreža za rabo slovenščine v javni upravi nujno potrebna,

saj so v uradu zaposlene prevajalke in tolmačice takoj ugotovile, da "zamejski" izrazi ne odgovarjajo osrednje slovenskim in da je treba določene termine normirati.

Prevajalka Tanja Sternad je opisala delovanje jezikovnega urada. V uradu si želijo vzpostaviti mrežo, ki naj poveže vse referente za slovenski jezik. Prevajalke nudijo lektoriranje npr. raznim občinskim uradom, zdravstvenemu podjetju, trgovski zbornici itd. V debati je večkrat prišla do izraza misel, da je obravnava slovenščine na institucionalni ravni pomembna pridobitev za našo manjšino. Če se bo uradni slovenski jezik ustalil, se ga bomo lahko vsi posluževali.

Iz drugih posegov v debati je izšlo, da moramo naši javni rabi knjižne slovenščine postaviti ogledalo in si priznati, da za to poklicani ljudje niso vedno dovolj odgovorni in strokovni. Zelo pomemben dejavnik, ki vpliva na posluh za slovenski jezik, je poleg šole seveda tudi medijski svet. Mnogi prisotni bi si želeli manj jezikovnih nepravilnosti tako v slovenskem slušnem mediju pa tudi v slovenskih tiskanih medijih. Zanimiva je bila tudi ugotovitev, da ne smemo pozabiti na pomen, ki ga ima za razvoj lepega jezika pri odrasčajočih in odraslih ljudeh branje knjig v slovenščini. Tudi estetsko doživljanje jezika ob javnem nastopanju ali ob poslušanju kakovostne izvedbe dramske predstave lahko veliko pripomore k posluhu za lep slovenski jezik.

Slovenščina ima glede na število prebivalcev največje število narečij, ki so nedvomno bogastvo, vendar je knjižna slovenščina samo ena in javni delavci jo morajo obvladati.

P. in

Kratke

Predstavitev dveh knjig iz zbirke Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček pri Slovenski matici v Ljubljani

V dvorani Slovenske matice na Kongresnem trgu 8/1 v Ljubljani bo v petek, 13. decembra, ob 11. uri predstavitev zadnjih dveh knjig iz zbirke Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta. Obe sta sad dela več avtorjev in govorita o zamejski polpretekli zgodovini.

Gre za zbornik Boj za narodne pravice in demokracijo, ki je izšel v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič iz Gorice v okviru projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje, in za zbornik Županovi iz Lonjerja, ki je izšel v sodelovanju z založbo Mladika iz Trsta, govori pa o bratih Antonu, Andreju in Ivanu Mariji Čoku ter o Lonjerju včeraj in danes.

Izsledke raziskav, ki jih popisujeta knjigi, bodo predstavili njun urednik Ivo Jevnikar, kulturna delavka Ondina Pečar in zgodovinarji dr. Nevenka Troha, dr. Gorazd Bajc, prof. Peter Černic ter prof. Tomaž Simičič.

Na ogled bodo tudi razstavni panoji o povojnem obnavljanju političnega življenja Slovencev v sedanjih mejah Italije, ki jih je pripravila Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta.

Predstavitev pesniške zbirke Aceta Mermolje v Nabrežini

Zbuditi se moramo iz otopelosti in prevzeti svoj del odgovornosti glede priseljencev! Tako so menili oblikovalci zanimivega srečanja, ki je v ponedeljek, 2. decembra, potekalo na turistični kmetiji Juna v Nabrežini.

Gost večera, ki spada v programski sklop Literarnih mostov Nabrežine, je bil pesnik Ace Mermolja. Z njim sta se o njegovi pesniški zbirki, ki v italijanski nosi naslov Tweet dell'anima (v izvirniku Čivk duše), pogovarjali zgodovinarica Silva Bon in psihoanalitičarka Cecilia Randich.

Vsebine Mermoljevih pesmi so nudile priložnost za obravnavo vprašanj identitete ("današnja javnost ne jemlje več v pretres senčnih plati") in kritiko sodobne zahodne družbe, ki si pred pojavom migracij rada zatiska oči, saj naj bi bil v vsakem izmed nas "delček fašista". Avtorici sta bili kritični tudi do "papirnatega Trsta, ki veliko govori o samem sebi, a ostaja zaprt, saj ne sprejema svojih različnih duš". / Mch

TKS / Predstavitev publikacije Miha Kosmača

O dogajanju v Istri in Sudetih v letih 1945-1948

V Tržaškem knjižnem središču so v torek, 3. decembra, predstavili knjigo *Etlično homogeno Evropa – Preselektivne prebivalstva v Istri in Sudetih 1945-1948*, ki jo je napisal mlad zgodovinar Miha Kosmač. Z avtorjem sta se o njegovi doktorski disertaciji, ki je izšla pri založbi Annales Znanstvenoraziskovalnega središča (ZRS) Koper, pogovarjala tržaška zgodovinarja Borut Klamban in Jože Pirjevec.

Delo označujeta komparativni pristop in mednarodna razsežnost. Avtor v njem primerja povojne migracijske tokove na Češkem in v severnojadranskem prostoru. Knjiga na okrog dvesto straneh obravnava vzporednice in razlike med obema primeroma.

Klamban je na srečanju izpostavil, da monografija, ki je napisana na podlagi obsežnega in dragocenega arhivskega gradiva (tudi iz fonda italijanskega Urada za obmejni območja, ki je bil do leta 2013 zaprt), prikazuje migracije kot večplasten proces. Kosmač v svoji analizi ugotavlja, kako so lokalne, državne in mednarodne oblasti obravnavale povojne odhode prebivalstva. Knjiga nudi bralcu mednarodni vidik, ki je ključnega pomena za razumevanje obravnavanega obdobja.

Dogajanje vzdolž češko-nemške in italijansko-jugoslovanske meje je težko primerljivo, je ocenil Pirjevec, ki je hkrati obrazložil, kako je v Srednji Evropi in pri nas prišlo do izгона oz. odhoda prebivalstva. Hitlerjeve čete so v Sudete vkorakale oktobra 1. 1938 po podpisu Münchenskega sporazuma. Čehi so po Pirjevevem mnenju ob koncu prve svetovne vojne storili

napako, ko so zahtevali meje nekdanjega češkega kraljestva, saj so Sudete pretežno naseljevali Nemci. To so pozneje drago plačali. Hitler je Čehe zaslužnil. Ob koncu druge svetovne vojne so češko-

okrog deset tisoč Italijanov (Zadar je bil del italijanske države), ki so bili dobro zaščiteni z mednarodnimi pogodbami. Po napadu na Jugoslavijo je fašistični režim poslal v Dalmacijo sto tisoče voja-

Foto Mch

slovaške oblasti z Beneševimi dekreti izgnale in razlatile več kot dva milijona (govori se tudi o večjem številu) sudetskih Nemcev. Izgon so dejansko zavezniki odobrvali, saj je bilo sovražstvo do Nemcev zaradi nacizma zelo razširjeno.

V Jugoslaviji so bile razmere drugačne. Na njenem ozemlju je živelo veliko število manjšin, od katerih je bila najpomembnejša nemška v Vojvodini, ki je še pred nemško zasedbo podpirala nacistične. Njihova divizija SS Prinz Eugen je med vojno na Balkanu storila veliko zločinov. Jugoslovanske oblasti so ob koncu vojne z Nemci ravnale podobno kot Čehi. Kdor ni zbežal, je moral v taborišča ali na prisilno delo v rudnik.

Pred vojno je v Dalmaciji živelo

kov, učitelje in zaposlene v državni upravi. Ker je bil pritisk na Hrvate zelo močan, se je partizansko gibanje zelo razvilo. Ob razpadu Italije so se člani državne administracije razbežali, del vojakov se je pridružil partizanom, nekateri so postrelili. Pritisiki na Italijane so že bili, a niso bili organizirani, je dejal Pirjevec. V Istri je zavladal kaos, v katerem so se ljudje maščevali tistim, ki so jih več desetletij poniževali. Na odhod Italijanov je odločilno vplivalo dejstvo, da se je svet spremenil. Niso namreč mogli sprejeti dejstva, da so njim, "ki so bili več stoletij gospodarji in so Slovane imeli za manjvredne, naenkrat le-ti zavladali, vrh vsega pa so bili še komunisti", je ocenil Pirjevec in dodal, da Tito ni imel glede Italijanov "takega načrta kot

Beneš z Nemci". Jugoslovansko komunistično vodstvo, ki je računalo na povojno povezavo s KPI za gradnjo socializma, ni podpiralo sovražstva do Italijanov. Kosmač je poudaril, da pri obravnavi povojnega dogajanja v Istri "ni mogoče govoriti o neki enotni situaciji". Ljudski odbori v Sudetih so odločali o izgonih, v Istri pa niso vedno ravnali po navodilih višjih oblasti. Prihajalo je do izvajanja pritiska (odstranjevanje italijanskih napisov, zamujanje z odpiranjem italijanskih šol) in nepravilnosti v postopanju do prebivalstva. Tito je večkrat opozoril, naj se odbori ne obnašajo samovoljno. Dejstvo je tudi, da komisariji niso mogli nadzorovati dela odborov, saj je večina cest v povojni Istri bila neprevozna. "Pri obravnavi vprašanja manjšin pa so bile jugoslovanske oblasti vseskozi korak ali dva pred Italijo", je ocenil Kosmač. Upoštevati pa je treba tedanje razmere. V mednarodnih krogih je v času mirovne konference prevladala usmeritev, da se povojni mir v Evropi lahko zagotovi le pod pogojem, da čim manj pripadnikov narodnih manjšin ostane zunaj meja matičnih držav.

Bistvena je tudi razlika, kako Nemčija in Italija obravnavata povojno dogajanje. Medtem ko Italijani redno zlorabljajo "eksodus in fojbe" v nacionalistične namene in izpostavljajo svojo vlogo žrtve, ne pa povzročiteljev fašizma in vojne, sta Nemčija in Češka financirali znanstvene raziskave in ustanovili mešano komisijo zgodovinarjev, sklepno poročilo katere sta ratificirala oba parlamenta. "O izgonu Nemcev in tudi Madžarov so bili objavljeni temeljni dokumenti", je spomnil Kosmač. Problem povojnih beguncev dejansko ni prisoten v nemški politični debati na vsedržavni in deželni ravni. Če se slučajno pojavi na krajevni ravni, ga v kali zatrejo. Zaradi nacizma Nemci kritično obravnavajo svojo preteklost. V Italiji ni tako.

Mch

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo opozarja univerzitetne študentke in študente slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine, da 31. decembra zapade rok za sodelovanje pri 33. natečaju za študijske nagrade "Mihael Flajban" in za nagrado "Irena Srebotnjak" za akademsko leto 2019-20. Vsi podatki se dobijo na spletni strani www.

dobrodelno.it, za morebitna pojasnila pa je na voljo e-naslov urad@dobrodelno.it.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujeta Sonja in Drago Ukmar 30 evrov, Mira Krmec 20 evrov, Lizeta Janežič 20 evrov, Jadranka Sedmak 10 evrov. **Za društvo Rojanski Marijin dom** daruje Anita Peric 50 evrov.

TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE Z
GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na

predstavitev pesniške zbirke

DROBTINICE ŽIVLJENJA

Srečke Černe Artač

Zbirko pesmi bo v pogovoru s predstavnikom založbe predstavila Majda Artač Sturman, ki je knjigo uredila. Nekaj pesmi bo prebral Aleksij Pregarc.

Torek, 17. decembra 2019, ob 18. uri,
v Tržaškem knjižnem središču
na Oberdankovem trgu 7 v Trstu

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
IN SLOVENSKA PROSVETA
| prirejata |

8.
ČEZMEJNO
SREČANJE
MLADINSKIH
ZBOROV

DEKLIŠKA VOKALNA SKUPINA SEGNO (VIPAVA - SLOVENIJA)
DVOJEZIČNI OTROŠKO-MLADINSKI
CERKVENI ZBOR MELODIJE (BILČOVŠ - AVSTRIJA)
ŽUPNIJSKA PEVSKA SKUPINA SV. IVAN (TRST - ITALIJA)

V PETEK, 13. DECEMBRA 2019, OB 20.00
V CERKVI SV. DUHA V DEVINU

DSI Srečanje z logopedinjo Mario Milanese

Pri specifičnih težavah otrok ne gre za malomarnost ali lenobo!

Običajni ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev je bil tokrat namenjen logopediji. Priložnost za pogovor o tej temi je dala mlada gostja, Slovenka iz Štandreža, Maria Milanese, ki je med prvimi prav pred kratkim končala študij logopedije na tržaški univerzi. Gre za novo smer, ki so jo pri nas uvedli šele v akademskem letu 2016-2017. Do tedaj je bilo mogoče študirati logopedijo le v Venetu ali Sloveniji.

Za nekatere udeležence večera v Društvu slovenskih izobražencev, ki so bili iz preteklosti vajeni starinskih stališč v logopediji, je bil svež pristop mlade gostje, Marie Milanese, novost. Novo in nadvse razveseljivo je najprej dejstvo, da tržaška uni-

verzva v vsakem letniku logopedije eno mesto rezervira za študenta, ki poleg italijanščine obvlada tudi slovenski jezik. Z

so izhajali iz spoznanja, ki vsekakor v preteklosti ni bilo samoumevno, da morajo namreč otroci in odrasli biti deležni

Foto damj@n

vključitvijo več predavanj s slovensko specifikom so na univerzi pokazali posluh za jezik manjšine, kar je vsekakor dobrodošla novost. Predvsem pa

logopedске rehabilitacije v svojem materinem (naravnem) jeziku. Na srečo so daleč časi, ko so tržaški logopedi (kot so v debati povedali tudi nekateri pri-

sotni obiskovalci ponedeljkovega večera) pred več desetletji svetovali, naj otroci opustijo slovenski materin jezik, in prepričevali starše, da je dvojezičnost za otroka škodljiva.

Na srečo je znanost napredovala: v pogovoru, ki ga je vodil predsednik DSI Sergij Pahor, je gostja povedala, da danes lahko otrokom, ki imajo specifične težave (disgrafijo, disleksijo, disortografijo ali diskalkulijo), z rehabilitacijo pomagamo in daleč naj bi bil pristop, ki je izhajal iz ignorance odraslih, ko so otroke s specifičnimi težavami krivili in jih obtoževali nesposobnosti ali lenobe.

Logopedinja Milanese je povedala, da je logopedska rehabilitacija lahko namenjena otrokom (za izgovorjavo, govorne napake ali prej omenjene težave, vezane na šolsko okolje), pa tudi odraslim (po raznih možganskih poškodbah); pri prvih so lahko zaradi plastičnosti možganov rezultati boljši in hitrejši; odrasli pa so

zaradi večje zrelosti navadno bolj motivirani za vaje. Vsekakor je v stiku z otroki pri tem poklicu potrebna tudi velika mera ustvarjalnosti: otrok mora logopedu zaupati; po možnosti morajo postati repetitivne vaje tudi zabavne. Veliko pa bi se bilo treba še truditi, da se v ljudeh odpravijo predsodki in neopravičeni strah pred "belo haljo" logopedov; poleg tega pa bi se bilo treba bolj posvetiti prevenciji in zgodnjemu opazovanju potencialnih težav otrok. Po besedah mlade gostje se logopedi ukvarjajo s precej široko paleto težav, zaupajo jim npr.

tudi otroke z avtistično diagnozo, katerim je treba pomagati tudi v tem, da se odprejo in naučijo komunicirati. Milanesejeva meni, da je delo logopedov v Italiji lahko zelo kvalitetno, ker poteka teamsko, v skupini, v sodelovanju z različnimi strokovnimi profili. Študij logopedije je definirala kot zanimivega: nudil ji je veliko znanja iz anatomije, fiziologije, nevrologije, alipatologije (v Italiji logopedija sloni predvsem na medicinski podlagi). Delo samo pa ji daje veliko zadovoljenja in zadovoljstva.

P. in

Dobrodelni tek Telethon

Tudi ZKB TS in GO sodelovala s svojo ekipo Štafeta Telethon 2019

Letos se je Rekreacijski krožek ZKB Trst Gorica odločil, da se bo v imenu banke udeležil dobrodelnega teka Telethon, ki je bil v soboto, 30. novembra, in nedeljo, 1. decembra 2019, v Vidmu. Gre za štafetni tek, ki traja 24 ur in pri katerem vsak udeleženec teče eno uro. Cilj tega dogodka je zbiranje denarnih sredstev za fundacijo Telethon, v podporo znanstvenim raziskavam za zdravljenje redkih genetskih bolezni. Banka bo tako na-

menila v dobrodelne namene 5,00 evrov za vsak pretečen kilometer svoje ekipe. Ekipo ZKB je zastopalo kar 22 tekmovalcev z direktorico

Emanuelo Bratos na čelu. Letos je potekala že 21. izvedba tega štafetnega teka, ki je edinstven primer v Italiji. Dosežen je bil že nov rekord, teklo je kar 660 ekip! V lanski izvedbi so nabrali 250.000 evrov s 560 vpisanimi ekipami. Ekipo ZKB Trst Gorica je pretekla kar 261 km, to se pravi, da bo banka namenila v dobrodelne namene 1.305 evrov. Ekipo se je uvrstila na 125. mesto, kar je izreden in nepričakovan rezultat za prvo udeležbo. Vzdušje je bilo enkratno in vsi tekači komaj čakajo na prihodnjo izvedbo!

Občni zbor Krščanske kulturne zveze Za predsednika je bil spet izvoljen Janko Krištof

Krščanska kulturna zveza v Celovcu je v ponedeljek, 25. novembra 2019, imela svoj redni občni zbor.

Za predsednika je bil ponovno izvoljen dekan Janko Krištof, župnik v Bilčovsu in Št. Ilju. Podpredsednik/ce so: Micka Opetnik, Monika Novak Sabotnik in Zdravko Inzko.

Ponovno izvoljeni predsednik Janko Krištof je v svojem nagovoru poudaril, da je vsak posameznik odgovoren za ohranjanje kulture in narodne zavesti, da to pomembno nalogo v veliki meri izvajajo slovenska kulturna društva, osrednja organizacija pa jim želi biti pri tem v čim boljše pomoč in oporo. Prosil je, da z vso silo podprejo tudi iniciative in ponudbe, ki prihajajo iz centrale in želijo biti v korist našemu kulturnemu utri-

pu. Tako odbor kakor pisarna Krščanske kulturne zveze želita

Blagajniško funkcijo je prevzel Miha Vrbcinc, njegova namestnica je Krista Koren Hafner. Nadaljnji odborniki: Krista Krušič Vallant, Milena Čik Pipp, Martina Piko Rustia, Mirjam Kušej, Angelika Ogris, Nadja Kramer, Martin Enzi, Marjan Gallob, Miro Wakounig, Verena Smrtnik.

Novi odbor Krščanske kulturne zveze

še naprej delovati v začrtanem duhu in skupno z društvi oblikovati kulturno podobo koroških Slovencev.

Za tajnico je ponovno bila izvoljena Zalka Kelih Olip, njen namestnik je Martin Kuchling.

Preglednika računov: Štefan Schellander, Joško Wrolich. Na dnevnem redu je bila tudi podelitev Janežičevih priznanj, ki so jih prejeli: Rozi Wernig, Mira Blažej, Folti Waldhauser, Herbert Seher in Tone Kuntner.

Kulturni večer na Ligu Nepovabljeni na Kanalskem kolovratu

V Kulturnem domu na Ligu se je pred kratkim nabrala številna množica ljudi z obeh strani meje. Večer je bil posvečen predstavitvi četrte knjige, ki

sta jo skupaj sestavila oče in sin, Franc in Zoran Jerončič iz Melinkov. Jerončičeva sta že znana po svojem rezbarskem in etnografskem muzeju ter po zgod-

bah in vojnih spominih, ki jih je skrbno zapisal sin po očetovi pripovedi in so doslej izhajali v samozaložbi. Knjigo *Nepovabljeni*, jedrat in zelo nazoren naslov se nanaša na okupatorsko italijansko vojsko med prvo svetovno vojno, je tokrat izdalo Založništvo tržaškega tiska. Gre za dokumente, spomine, pričevanja in slike, ki se nanašajo izključno na vojno dogajanje na Kanalskem Kolovratu in v dolini reke Idrije. O dragoceni publikaciji sta spregovorila Adrijan Pahor, Mitja Juren ter založnica Martina Kafol, program je povezoval Slavko Jerreb, odlomke pa je brala mlada Sanja Vogrič. Za glasbene vložke, predvsem domovinske in vojne pesmi, so poskrbeli VOS Liška dekleta ter pevski zbor Provox iz Renč.

S. P.

Pohod in večer, namenjen dokumentarcu o prijateljstvu ljudi ob meji

S srcem v Benečiji

Idrska dolina, pozabljena in v zgornjem delu že skoraj popolnoma zaraščena, postaja zanimiva za medije, tako zaradi svoje divje lepote kot zaradi ljudi, ki se skozi zgodovino in težave vsakdana še vedno trudijo, da preživijo v vaseh, v katerih težko dobiš telefonski signal in kjer se robida razrašča v življenje. Ker je tu tudi televizijski signal zelo slab in ker ljudje zaradi tega ne morejo spremljati programe tretje mreže RAI, se je društvo Val Judrio-Idrska dolina odločilo, da priredi pohod in večer, namenjen dokumentarcu *S srcem v Benečiji*, ki sta ga pripravila Erika in Jure Škrlep v sodelovanju z Deželnim sedežem RAI za Furlanijo Julijsko krajino - Slovenski programi.

Že v jutranjih urah se je zbrala skupina pohodnikov, prisotni so bili tako domačini, ki se vedno radi udeležujejo društvenih pobud, kot gostje iz različnih krajev Primorske in celo iz Ljubljane. Najprej je bil na vrsti ogled cerkvice v Čubcih, ene izmed številnih votivnih cerkva v Nediških dolinah, ki se ponaša s slovensko cvetočo gotiko in značilnostmi škofjeloške cerkvene arhitekture. Naslednji postanek je bil v Bordonih, kjer je pohodnike pogostil Bruno Bordon, eden izmed nastopajočih v dokumentarcu ter eden izmed redkih prebivalcev Idrske doline, ki še ostajajo in kljubujejo robidi in samoti. Bruno je imel nekoč gostilo, zdaj je zaprta, a ostaja vsem odprto njegovo srce, ki se vedno veseli vsakega obiska. Marisa Scuntaro, Fur-

lanka, ki po vsej deželi zbira ljudske spontane pesmi, ga je označila za najbolj gostoljubnega moža, kar jih je kadarkoli srečala. Bruno je seveda tudi tokrat pohodnike sprejel z obloženo mizo, udeleženci iz Solkana so dvignili kozarce in zapeli, zaigrala je harmonika. Pot je nato pohodnike vodila mimo značilnega beneškega kozolca v Salamantih, naslednji postanek pa je bil pri rojstni hiši pesnice Claudie Salamant.

Francu Jerončiču ter njegovem tesnem prijateljstvu z Benečani, poleg njega nastopata življenjska prijatelja Bruno Bordon iz Bordonov ter Antonio Codromacev in Kodarmacev, pripoved pa se začneja v predvojnih časih, ko je bila revščina še večja, kot je danes, in nas skozi prijateljstvo, ki ga nista ustavili niti Idrija niti meja, popelje v sedanje čase, ko se trije možje z obeh bregov še vedno shajajo in skupaj kramljajo. Av-

Foto Rudi Paussa

Preko starih poti in steza, tistim, ki krajšajo pot mimo ovinkov, Benečani pravijo "preskakauce", smo se nato strmo povzpeli v Melinke, kjer sta nas pričakala Franc in Zoran Jerončič. Izvedeli smo za njuno delo, za pisanje ter si ogledali etnografski in rezbarski muzej. Dan se je končal v okrepčevalnici Britof, kjer so si res številni domačini z obeh strani meje ogledali dokumentarec *S srcem v Benečiji*. Delo video-produkcije Video-PRO govori o

torja Erika in Jure Škrlep sta nato prisotnim povedala, kako sta zašla v Idrsko dolino in kaj ju veže na Benečijo, beseda je stekla tudi o njihovih projektih in drugih dokumentarcih in intervjujih, ki sta jih že posvetila navadam in ljudem v Benečiji. Kot je že navada so nato zaigrale beneške harmonike, ljudje pa so se razšli z željo, da se kulturno delovanje, ki so ga tu dolgo let pogrešali, še nadaljuje.

Suzy Pertot

Dosedanja dirigentka Petra Grassi bo vodila Državni pevski zbor Mirko Ferlan imenovan za dirigenta Deželnega mladinskega zbora

Izvršni odbor deželnega zborovskega združenja USCI FJK je imenoval novega dirigenta Deželnega mladinskega zbora za naslednje triletnje. Tržačan Mirko Ferlan bo pri vodenju reprezentančne skupine nasledil Petri Grassi, ki je bila pred kratkim imenovana za novo dirigentko Italijanskega državnega mladinskega zbora. Deželni mladinski zbor je nastal leta 2017 iz državnega projekta Feniarco Officina corale del futuro in je kmalu postal referenčna umetniška delavnica za mlade pevce in bodoče dirigente. Razvoj tega zbora pod okriljem USCI je privedel do izstopajočih dosežkov, saj je po kakovosti in trajanju postal eden najvidnejših deželnih mladinskih zborov v državnem merilu. V teh letih je zbor zastopal deželo z združenimi glasovi pevcev ob institucionalnih priložnostih in na izrednih koncertih, je nastopil na pomembnih festivalih, med

katerimi MITO SettembreMusica v Milanu in Torinu ter CantaBO v Bologni. Pel je tudi v Avstriji in Severni Irski. Zadnja dva koncerta triletja pod vodstvom Petre Grassi bosta na sporedu v soboto, 14. decembra, v dvorani Piccola

Fenice v Trstu in 26. januarja v stolnici v Ljubljani. Združenje USCI je že določilo termine avdicij za nove pevce v mandatu Mirka Ferlana. Razpis bo objavljen v kratkem na spletni strani www.uscifvg.it, avdicije pa bodo sledile 31. januarja in 1. februarja 2020 (kraj bodo sporočili naknadno). Za prenovljeno

zasedbo lahko kandidirajo pevci med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim bivališčem v naši deželi. Mirko Ferlan, ki je oktobra prejel nagrado kot najboljši dirigent in Veliko nagrado tekmovalne zborovske revije Corovivo v Čedadu, je glasbenik s poglobljeno izkušnjo na področju mladinskega petja, saj je v tem okviru prejel veliko priznanj za umetniške dosežke na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Diplomiral je iz harmonike na konservatoriju v Pesaru, iz zborovskega dirigiranja in vokalne ter zborovske kompozicije na tržaškem konservatoriju, nato je končal še magistrski študij zborovskega dirigiranja. Redno se izpopolnjuje na seminarjih in mojstrskih tečajih s priznanimi dirigenti v Sloveniji in tujini in je stalni umetniški vodja različnih zasedb na Goriškem in Tržaškem.

Adventne nedelje v pričakovanju rojstva Odrešenika

Razmere v Sloveniji ne vzbujajo upanja v njen razvoj leta 2020!

Mnogi ljudje v Sloveniji, verni, a v mnogih primerih tudi laično prosvetljeni posamezniki, doživljajo in izpolnjujejo čas, izročila in duha adventa, kar pomeni, da pričakujejo sveti večer, rojstvo Jezusa, Odrešenika stvarstva. Duha adventa je, sodeč po znakih in odmevih v javnosti, letos več in je marsikje prevladujoč, denimo v razmerju do običajnih življenjskih dogodkov. Sv. Miklavž je prišel in razdelil darove, pričakujejo še dva "dobra moža", to je Božička in politično razgaljenega Dedka Mrza. V času adventa je Karitas Slovenije pomagala 20 tisoč družinam, ki živijo v stiski in revščini. Pisatelj in pesnik Peter Svetina je značilnosti tega časa v Sloveniji povzel v občutku, "da so krščanske vrednote tako razširjene, da nagovorijo vsakega človeka, ki je odrtega duha".

Slovenski škofje so na plenarnem zasedanju Slovenske škofovske konference sprejeli skupno izjavo o adventu, namenjeno slovenskim vernikom. Zapisali so, "da je bilo Kristusovo rojstvo dogodek, ki je za vedno spremenil tok zgodovine, vendar se ni zgodil v hrupu ali blišču, ampak v preprostem okolju in tihoti

betlehemske noči. Škofje zato vabijo slovenske katoličane, naj v adventu krepijo vero znotraj svojih družin z obiskom svete maše in redno molitvijo. V obdobju pred Božičem so povabljeni, da obudijo stare slovenske krščanske pobožnosti, kot sta molitev ob adventnem vencu in Mariji Romarici. V tem svetem času naj prebirajo Sveto pismo in za Božič postavijo jaslice.

Tudi za nas Slovence je lahko izredno aktualno in pomembno mnenje švedskega publicista in novinarja Petra Swedena, ki je razmere ob adventu takole ocenil: "Po mojem mnenju je težava Zahoda ta, da smo zapustili Boga. Ko smo zapustili Boga, smo opustili tradicionalne krščanske vrednote, na katerih je bila zahodna civilizacija zgrajena. Namesto njih pa smo dobili socializem in kulturni marksizem. Kristjani so najbolj preganjana verska skupina na svetu".

Samo del slovenske politike je zaznamoval sicer za celotno državo pomemben zgodovinski dogodek, 30-letnico ustanovitve Demosa. To je bila združba oziroma koalicija različnih političnih strank in gibanj, ki je s svojo politikio, delovanjem in ukrepi Slove-

nijo osamosvojila. To je pravzaprav storila vlada, ustanovljena leta 1990. Osamosvojitvena vlada ni imela dovolj moči in vpliva, da bi iz vodilnih funkcij odstranila kom-

Manja Toplak, nova vodja Pisarne Evropskega parlamenta v Ljubljani

promitirane politike in druge funkcionarje, ki so bili proti osamosvojitvi Slovenije oziroma za ohranitev Jugoslavije. Voditelji Demosa so naivno menili, da se bodo ti v novih razmerah sami vključili v novo resničnost, kar pa se ni zgodilo. Vsi nasprotniki osamosvojitve so ostali na svojih mestih, njihovi nasledniki pa so celo osvojili nove vplivne in politično pomembne fun-

kcije v Sloveniji. Demos, to je kratica za Demokratično opozicijo Slovenije, je bil razpuščen zadnji dan leta 1991. Kasnejši poskusi obnove niso več posrečili. Zdaj je tudi

zaradi delovanja premierja Marjana Šarca jasno, da se komunizem v Slovenijo vrača skozi glavna vrata, pri čemer so demokratične stranke same po sebi nemočne, da bi ga lahko ustavile. Nekateri menijo, da bi komunizem morda lahko ustavilo kakšno novo močno civilno-družbeno gibanje.

Glavni in odgovorni urednik tednika Demokracija, Jože

Biščak, pravi, "da v Sloveniji ne gre več za socializem kot tak, ampak za prefinjeno obliko nekakšne napredne demokracije, ki sliči na ime demokratični socializem, kjer ima država željo, da ob pomoči množice sebi lojalnih birokratov obvladuje dobesedno vse". Nekdanji poslanec SDS, Ivo Hvalica, proslavljeni govorec v državnem zboru, pa ima svoj pogled na razmere in potrebne spremembe v Sloveniji. V intervjuju za tedenski magazin Reporter je dejal, "da ga je Marjan Šarec pozitivno presenetil. Sicer pa zakaj bi bil igralec manj sposoben kot obramboslovec, mislil je najbrž na Janeza Janšo. Mateju Toninu, ki ga je obiskal na domu v Solkanu, je svetoval, da njegova stranka Nova Slovenija, krščanski demokrati vstopi v vlado. Na čelu SDS vidi samo Romano Tomc. Janez Janša je bister, delaven, deloholik, strateg, čeprav zadnje čase ne več, ni pa demokrat. Na Sabotinu je še vedno in bo tudi naprej napis Tito. Bog pomagaj. Zdaj so spremenili celo neko filozofijo tega, da ne gre za osebo, ampak za simbol boja proti fašizmu. Poslanec Žan Mahnič ne bi smel kar tako posploševati, da imamo v Sloveniji mafijo. Ima pa deloma prav. Žal ni omenil mafije, ki je v odvetniških vrstah. Ta je včasih še hujska". Ivo Hvalica pa se čudi Marjanu Šarcu, da ne zamenja Mira Cerarja s položaja zunanjega ministra. "Ne spomnim se, da bi Miro Cerar v prejšnjih

službah karkoli in kdajkoli rekel kaj o zunanji politiki. Nikoli ni živel z zunanjo politiko, ampak je vanjo padel kot predsednik vlade. Miro Cerar kar naprej ponavlja floskulo vladavini prava. Zunanja politika je nekaj več kot pa obvladavanje parketa in šanka". V družbeni in še bolj v politični zmedi, nastali tudi zato, ker se je Slovenija sicer osamosvojila, še vedno pa ni osvobodena, se je javnosti predstavila Manja Toplak, nova vodja Pisarne Evropskega parlamenta v Ljubljani.

V intervjuju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, je dejala, "da ima Evropska unija prihodnost, tudi za Slovenijo. Ta povezava nam omogoča nešteto otipljivih prednosti, ki jih jemljemo kot samoumevne, na primer potovanja brez mejnega nadzora, skupno valuto, izmenjave učencev, študentov, učiteljev, podjetnikov, raziskovalcev, prost pretok delovne sile, dobrin in kapitala. Ponuja nam sofinanciranje projektov v evropskih državah, s katerimi se zmanjšujejo razvojne razlike med njimi. Evropska unija nadalje spodbuja raziskave in inovacije, vključno z digitalizacijo, predstavlja in razvija evropsko kulturo in umetnost in Sloveniji omogoča še marsikaj. In za vse to Slovenija povezuje nameni zgolj odstotek svojega bruto domačega proizvoda".

Kljub optimizmu, ki je v naravi človeka, so razmere v Sloveniji tako slabe in negotove, da ne vzbujajo upanja za njen razvoj v letu 2020.

Marijan Drobež

Nova Gorica / Več kaznivih dejanj

Pozor na ponarejene bankovce!

Novogoriški policisti so novembra obravnavali več kaznivih dejanj ponarejanja denarja. Storiteli so ponarejene bankovce največkrat unovčevali v gostinskih lokalih v Novi Gorici, povečano število ponarejenih bankovcev pa so zaznali tudi v Idriji. Storiteli so največkrat unovčevali

obnašanjem ne vzbujajo pozornosti zaposlenih oz. organizatorjev javnih prireditelj. Zelo pogosto neznanca opravijo nakupe cenejšega blaga oz. storitev, ki ga plačajo s ponarejenim bankovcem za 50 evrov v pričakovanju, da dobijo vrnjen čim večji preostanek denarja.

Zato vsem tistim, ki pri svojem delu poslušajo z gotovino, svetujejo, naj bodo še posebej pozorni na nepravilnosti na bankovcih in v vsakem primeru, ko se jim zdi, da so prejel sumljiv bankovec, tega zadržijo in takoj obvestijo policiste. Priporočajo še, naj se z osebami, ki so prinesle ponarejene bankovce, ne prepirajo, pač pa naj si poskušajo zapomniti čim več podrobnosti.

Novogoriški policisti so sicer v enajstih mesecih letošnjega leta obravnavali 101 kaznivo dejanje ponarejanja denarja. Večino tovrstnih kaznivih dejanj so letos zaznali na območju policijske postaje Nova Gorica. Za ponarejanje denarja ali njegovo unovčevanje je zagrožena zaporna kazen od šestih mesecev do osmih let.

bankovce za 50 evrov. Kot so sporočili s Policijske uprave Nova Gorica, storiteli unovčujejo predvsem ponarejene bankovce s serijsko številko S62716737274 in MB6666888880. Ob tem svetujejo večjo previdnost pri sprejemanju plačil z gotovino. Po njihovih navedbah gre praviloma za storitelce, ki s svojim videzom in

Ajdovščina / Srečanje s poslancem Evropskega parlamenta Francem Bogovičem o centralizmu

Pametne vasi oživljajo podeželje

Centralizem je po mnenju Franca Bogoviča, poslance Evropske (EPP) in Slovenske ljudske stranke (SLS), zelo velik problem. A tu ne gre za konflikt med mesti in vasi. Decentralizacija bi izboljšala tudi kakovost življenja v prestolnici, saj bi bilo v Ljubljani potem manj prometnih zamaškov, je pojasnil Bogovič.

Podeželje v razvoju zaostaja za mesti, infrastruktura peša, podeželskega prebivalstva pa je na vsem svetu vedno manj. To je s konkretnimi številkami opisal poslanec Evropskega parlamenta Franc Bogovič v Ajdovščini, natančneje v Šturjah na sedežu ajdovske obrtne zbornice. Posledice so vidne, zato evropske institucije veliko časa in denarja namenijo oživljanju podeželja. Opisal je, kako je na slovenskem podeželju gostil družino poslanskega kolega iz Nizozemske in mu je pri zajtrku njegova soproga rekla: "Okus tega jogurta ima okus iz časa moje mladosti". Bogovič pravi, da je zaostajanje Slovenije v razvoju za zahodnimi državami danes postala slovenska priložnost prav zaradi večje neokrnjenosti okolja. Zato so prava ideja za slovensko prihodnost pametne vasi, ki bodo podeželje naredile privlačno, obljudeno in obdelano. Za pametne vasi pa je potrebno imeti tudi "pametne občinske uprave",

se je pošalil poslanec. Nekaj se je na tem področju že naredilo, je prepričan ajdovski župan Tadej Beočanin, soorganizator poslanskega večera. Po županovem mnenju pa je treba mnoge že delujoče projekte povezati. Janez Furlan, vodja gospodarskega oddelka ajdovske občine, je tako predstavil projekt spletne

predstavil Marko Zevnik: gre za brezplačne prevoze starostnikov s podeželja k zdravniku, v trgovino ali pa tudi samo na kavo. Pametne vasi niso omejene na posamezno dolino ali državo, ampak se povezujejo veliko širše. Matej Štefančič z Razdrtega je predstavil dejavnost podjetja Efos. Izdelali so samodelujoče

svetu. Žal pa so nam to morali povedati tujci. Če bi bil Vipavski križ v Alzaciji, bi pred njim zgradili parkirišče za 50 avtobusov", je brez dlake na jeziku opisal svoj pogled na mnoge neizkoriščene potencialne doline. Pametne vasi so podeželske skupnosti, ki jih povezuje želja po sodelovanju in razvoju z uvedbo najnovjših

tehnologij in konceptov. Evropska unija bo za njihovo uresničitev namenila sredstva za izboljšanje gospodarskih, socialnih in okoljskih izzivov z uporabo inovativnih rešitev in digitalne tehnologije. "Slovenija bi lahko bila s svojimi danostmi pilotna država in zgled ostalim članicam v uvajanju tovrstnih rešitev. Toda, ali bomo znali izkoristiti sredstva in

priložnosti, da ohranimo slovensko podeželje poseljeno ter obdelano in hkrati privlačno za podjetnike, obrtnike ter za mlade družine in starostnike? V Ajdovščini bomo ugotovili, kaj pametnega (smart) že danes počnemo na podeželju in kakšne možnosti za razvoj lahko pričakujemo v prihodnosti", je prepričan poslanec Franc Bogovič.

Tino Mamič

opazovalne postaje s pastmi za žuželke, ki stalno sporočajo podatke o škodljivcih. Kmetje potem svoja polja škropijo bistveno manj in v manjšem obsegu. Efosov sistem je razširjen že na 40 držav po vsej zemeljski obli. Vinar in lastnik turistično usmerjene kmetije Franc Vodopivec (Slavček) je kot primer dobre prakse predstavil svojo dejavnost. "Vipavska dolina je ena najlepših na

tržnice. Na njej kupci s povpraševanjem najdejo izdelke s kmetij, ki jih želijo. Aplikacija Virtualna tržnica tako lokalno povezuje potrošnike in kmete, zelo primerna pa je tudi za podjetja ali zavode, ko iščejo in primerjajo lokalne pridelke. Danes gre predvsem za sadje in zelenjavo, v načrtu pa imajo širjenje tudi na druge proizvode. V občini deluje tudi projekt Sopotniki, ki ga je

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (64)

Stara slovenska šaljiva zgodnica pripoveduje o ženi, ki je med nalivom šla k vodnjaku po "ajmer" vode. Ko se je vrnila v hišo, ji je mož,

ki je udobno sedel ob toplem "špargertu", rekel: "Draga ženka, pojdi mi po še en ajmerček vode, saj si že mokra". Žena ga je pogledala, se mu približala in mu vodo iz ajmerja zliła na glavo: "Zdaj, ko si tudi ti moker do kosti, si lahko greš sam iskat ajmerček vode!"

Že po drugi svetovni vojni se je vloga ženske v družbi začela spreminjati, v 60. letih prejšnjega stoletja pa je prišlo do zelo velikih sprememb. Znatno so se izboljšale življenjske razmere tako v mestih kot v vaseh - pri nas se je večina prebivalstva ukvarjala s kmetijstvom, v začetku 60. let pa so zaradi ugodnosti goriske proste cone v okolici zgradili veliko tovarn, med temi sta bili tudi kartonažna tovarna v Rubijah in tovarna bombažnih izdelkov na ozemlju med Sovodnjama in Štandrezem. Pridom industrije je pomenil začetek novega obdobja za gospodarski razvoj vasi in začetek ženske emancipacije. Zelo pomemben je italijanski zakon iz leta 1963, ki je prepovedal odpuščanje iz službe žensk, ko so se poročile, tako se jih je veliko odločilo za delo v tovarni. Ta odločitev je bila največkrat seveda zelo težka, saj moške niso bili zadovoljni, ko so žene zapustile dom in zanemarjale delo v hiši, gospe pa so si kljub jamranju soprogov zavihale rokave in se odpravile v službo.

Da bi vse teklo kot po maslu, so najprej naučile otroke biti odgovorni in samostojni: sestre in bratje so si morali med seboj pomagati - starejši je skrbel za mlajšega, deklica je očedila pod, bratec je poskrbel za kozo. Tudi kosilo ali večerjo so že vnaprej pripravile, da je bilo dovolj hrano segreti, hišo so očistile, še preden so se odpravile od doma, in nekaj domačih obveznosti so začele nalagati drugim - tudi možu, ki je bil zadovoljen, da je bilo doma več denarja, a vseeno mu ni bilo všeč se ukvarjati s hišo in otroki. Ženske so delale tudi ponoči, podnevi pa niso lenarile - delo v hiši, v vrtu in na njivi "se gotovo ni naredilo samo". Ko so dobile prvo plačo, so si najprej skušale olajšati gospodinjsko delo in tako je prvi prišel na vrsto pralni stroj, sledil mu je hladilnik, kasneje še zamrzovalnik. V Sovodnjah je imel zraven cerkve trgovino podjetniški gospod Danilo, ki je poleg jestvini ženskam v vasi priskrbel (in prinesel na dom) tudi prve gospodinjske aparate. Gospe se še danes spominjajo dobrega Danila, ki jim je lajšal življenje in nedvomno prispeval k napredku in njihovi emancipaciji. Kasneje so svoje moške začele tudi spodbujati k prenovi hiše: večkrat so same šle na banko in prosile za posojilo - s "pufom" na banki in trdim delom so z možem ustvarile udoben dom za družino. Pomagale so "mlvarit in delat mauto" - "ženska je držala tri kntune hiše pokonci", te "tri kntune" pa je tudi pomagala sezidati!

Nekatere gospe so sicer še ostale podrejene svojim možem, veliko pa se jih je začelo osamosvajati. So-

rodnica mi je pripovedovala, kako je že prvi dan po poroki svojemu možu rekla, da ona ni njegova metla, da karkoli se bo v zakonu zgodilo, naj si ne drzne dvigniti roke nad njo: "Kar bom imela v rokah v tistem momentu, si boš dobil v glavo!" ga je uradno obvestila. Ženske so končno začele razmišljati s svojo glavo. Začele so prebirati časopise in ženske revije, kot so bile Naš dom, Naša žena, kasneje Jana, ki so si jih izposojale med seboj. Na straneh teh revij so spoznale drugačen svet - dobile so nasvete za gospodinjstvo, lepo vedenje, gledale so mlade, lepo oblečene manekenke in sanjale. Še v 50. letih prejšnjega stoletja so se gospe na vaseh oblačile v temne barve in nosile ruto na glavi, v 60. pa so začele skrbeti za zunanji videz, kupile so si kakšno novo obleko, lep par čevljev, najlonke, začele so hoditi k frizerki, čeprav so jim moške očitali, da jih branje revij pohujšuje in da postajajo "brure".

Leta 1961 je k sovodenjski gospe prišel gospod. Ponudil ji je službo v tovarni bombažnih izdelkov. Pred poroko je namreč delala v enaki tovarni v Podgori in je zelo dobro poznala svoj poklic, tako da so jo v novi tovarni pred odprtjem in začetkom rednega poslovanja potrebovali za postavljanje in zlaganje strojev. Teško se je odločila za službo, saj je mlajša hčerka

imela komaj pet let, a doma je bila "črna mižerija" in mož je bil večkrat bolan, tako se je z drugimi Sovodnjakami odpravila v tovarno. Dobile so stalno službo, dokazale so, da zmorejo biti delavke, samostojne in obenem pridne žene, mame in gospodinje - moške so morali "staviti prute dol". Marsikateri od njih ni bil zadovoljen, celo jezen je bil, čutil se je zanemarjenega, "držou je mužu". V takih primerih so morale biti ženske še posebno iznajdljive in spretne, da so lahko ohranile mir v družini. Vsaka je imela svojo tehniko, tudi naša nona je znala rešiti situacijo: ker je bil nono zelo sladkosnedna, mu je pripravila kaj okusnega za pod zob, ponavadi kaj sladkega, največkrat buhteljne.

BUHTELJNI

Sestavine:

500 g moke, 20 g kvasa, 1 žlička sladkorja, 7 žlic mleka, 120 g masla, 2 rumenjaka, 50 g sladkorja, 2 dl mleka ali smetane, sol, limonina lupina, vaniljev sladkor, 2 žlici ruma, trda marmelada in maslo za premaz.

Priprava:

Najprej pripravimo kvasac - v mlačno mleko damo sladkor in kvas ter pustimo 15 minut, da se ustvari mehurčki. V večjo skledo usujemo moko in naredimo jamico, vanjo pa damo sladkor, rumenjake, stopljeno maslo, rum, kvas in ostale sestavine ter energično gnetemo vsaj 15 minut, da pridobimo mehko in gladko testo. Testo pokrijemo in damo na toplo, da podvoji svojo velikost. Vzhajano testo nežno položimo na pomokano površino in razvaljamo na približno 0,5 - 1 cm debelo. Razrežemo na kvadrate s stranico 7 cm, na sredino damo žličko marmelade, nasprotne vogale kvadrata prepognemo, damo skupaj in dobro potlačimo s prsti. V pekač damo stisnjen del kepic na dno in jih položimo drugo ob drugo. Pokrijemo in pustimo, naj testo vzhaja še pol ure, nato premažemo z jajcem ali maslom in pečemo 35-40 minut pri 175-180 stopinjah Celzija. Bog žegnaj in naj bo mož zadovoljen!

S 3. strani

"Enkratna izkušnja ..."

V Yellowstonu je tudi veliko živali. Srne so skoraj udomačene, medvedov je kar dosti, zadnja leta so uspešno pripeljali spet volkove, lose je verjetno težje videti... Si med pohodi srečal vse te gozdne prebivalce?

Drži! Živali je res veliko, čeprav jih poleti vidimo bistveno manj, ker je veliko turistov; v tem času se parijo, zato se rajši skrivajo. Vsekakor sem od daleč videl medvede, srne so, kot si povedal, udomačene, jelenov in losov je tudi ogromno, vidiš jih predvsem, če se sprehajaš na višjih področjih. Volkov pa nisem srečal. Temu lahko dodamo še številne manjše živali, ki sem jih najraje iskal in opazoval.

Park si ogleda neverjetno številno ljudi: šest milijonov turistov na leto. Se to občuti oz. pokvari vzdušje v parku?

Ja in ne. Odvisno je, kakšen tip si. Turisti so večinoma leni ali pa imajo zelo malo dni na razpolago za ogled parka, tako da se osredotočijo na

najbolj poznane znamenitosti. Tam nastanejo zares gneča in večji zastoji, tako na cestah kot na stezah. Drugače pa so tisti, ki radi hodijo v hribe in raziskujejo park, v popolnem miru. Med tistimi sem bil tudi jaz in moram povedati, da je bil pravi užitek.

Poleg lepih krajev si spoznal verjetno tudi dosti ljudi, kajne? Si izkoristil to izkušnjo tudi za izboljšanje angleščine?

Ja, spoznal sem res veliko ljudi iz raznih evropskih in ameriških mest. Nastala so nova in lepa prijateljstva, ki trajajo tudi zdaj, ko sem se vrnil. Stalno smo v stiku in skupino "Evropejcev" bomo celo praznovali skupaj novo leto v Budimpešti. Glede angleščine pa sem zares utrdil znanje, saj je redni pogovor bistvene pomena za znanje tujega jezika. Tako je bila tudi pod tem vidikom izkušnja dragocena.

Torej, razen hrane, boš pogrešal Yellowstone?

Ga že pogrešam. Bila je enkratna izkušnja, ki jo svetujem prav vsem študentom.

Takoj bi jo ponovil. Ko si študent, je treba izkoristiti te možnosti, ki jih je drugače težko doživeti. Študentje imajo veliko olajšav in lažjih poti za take izkušnje.

Na koncu si si privoščil tudi enomesečni izlet po ZDA. Kako je bilo in katere občutke ti je pustila Amerika?

Tako je. S prijatelji smo vzeli v najem avto in naredili "coast to coast". Ogedali smo si parke v bližini Yellowstona, to so Glacier, Grand Teton in Yosemite. Potem smo se spustili na jug Kalifornije v Los Angeles, Sequoia national park in Death Valley. Od tod smo šli v Grand Canyon in potem skozi zvezne države Colorado, Nebraska, Iowa, Illinois, Indiana, Ohio in Pennsylvania do Niagarskih slapov.

Amerika in Američani so mi gotovo pustili zelo lepe in pozitivne občutke. Ljudje so zelo odprti, prijazni in radovedni. Radi sprašujejo in spoznavajo ljudi iz drugih krajev. Socialne razlike pa so zelo velike: ali si bogat ali pa imaš veliko težav, začenši z zdravstvom. Mi na tem koncu Evrope živimo res dobro in včasih se preveč pritožujem.

Matevž Čotar

S 1. strani

Bo človek ...

In še velika skrb, koliko ljudi bo zaradi tega ostalo na cesti? To je pomembno vprašanje, s katerim bi se morali ukvarjati politiki, in sicer, kaj bodo delali ljudje v času, ko jih bo popolnoma nadomestila robotika. Ne vem, kako daleč so še taki časi, govori se, da bodo avtomatizirali banke in blagajniki ne bodo obstajali več. Podjetje Audi je predstavilo prihodnost izdelave avtomobilov, to so tovarne, v katerih ni več tekočega traku z delavci, ki stojijo ob strani, ampak jih nadomešča "gibljiv orkester", sestavljen iz robotov, dronov, 3D tiskalnikov itd. Vse to poteka

brez nobenega delavca in mehanika, mogoče le s kakšnim inženirjem, ki pazi, da se vse giblje v pravo smer in da se ne kaj zatakne. Primerov je še in še. V podjetju Amazon skladišča urejajo roboti skoraj brez pomoči delavcev, in to so ogromna skladišča, v katerih v bistvu ni potrebna človeška delovna sila. V kmetijstvu obstajajo droni, ki sami opazujejo, kdaj je sadje zrelo, in sami zaznajo, če je na rastlini bolezen, in tudi ukrepajo. Pošte preizkušajo drone, ki naj bi raznašali pošto in nadomestili poštarje. Na Kitajskem je v neki tovarni z industrijskim progra-

mom Robot replace human - Robot nadomesti človeka izgubilo delo 630 ljudi, ostalo jih je le 20 itd. Izvedenci predvidevajo, da bodo roboti do leta 2020 nadomestili 5 milijonov delovnih mest in v kratkem času začeli opravljati 50 % poklicev, ki jih zdaj opravlja človek. Zdi se mi grozljivo. Politika se za zdaj ne ukvarja z rešitvijo teh težav in nima skoraj moči proti industrijskim velikanom, ki odločajo o naši prihodnosti. Lahko dodamo tudi osebne odnose, ki se že danes tako krhajo. Vse bo potekalo avtomatizirano, digitalno, in ljudje se bodo, kot se že dogaja, vedno manj pogovarjali in imeli vedno manj medsebojnih stikov. Smo res pripravljeni na morebitno ukinitve odnosa med kupcem in prodajalcem?

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (222)

Floriterapija v naturopatiji (3)

Nastanek in usoda: vsako bitje je individuuum zase, vendar ima pomembno vlogo tudi v globalni sliki enotnosti kozmosa. Energija posameznika se zrcali v energiji kozmosa. Vsak izmed nas ima svoje vibracije, ki se ujemaajo z enotno vibracijo univerzalne ljubezni, Najvišjega, Boga ... Vsak človek ima točno določeno nalogo, ki jo mora izpolniti. Da vsak lahko izpolni svojo nalogo, ima določene vrline, ki jih mora skozi osebnost

izražati: hrabrost, nežnost, veselje, modrost, pogum, vztrajnost. Če se to ne zgodi, nastopi v človeku nasprotna emocija: strah, nezadovoljstvo, nepotrepljivost, jeza, okrutnost, nevoščljivost... Te emocije so po Bachu pravi vzrok vsake fizične bolezni. Vsak človek podzavestno stremi po harmoniji, saj ga narava sili v to, kozmična energija nas usmerja v to, saj je to stanje energetsko najbolj učinkovito: harmonija torej!

Pravica brez ljubezni je strogost. Vera brez ljubezni je fanatizem. Moč brez ljubezni je nasilje. Dolžnost brez ljubezni je pedantnost. Urejenost brez ljubezni je nezadovoljstvo. Laodzi... (kitajski filozof)

Kaja (9 let), Koper (grizenje nohtov)

Maja 2014 mi je mamica iz Kopa pripeljala 9-let-

no Kajo, ki si je grizla nohte. Uredili smo prehrano, dali Bachove cvetne esence, probiotike in še nekaj napotkov. Dva tedna sta minila ... Kaji od takrat naprej samo še strižejo nohte: -). Le-to mi je sporočila njena mama v zahvalnem elektronskem sporočilu.

Ivanka (70 let), Privka (pogreb)

Junij 2012. Zgodila se je tragedija v družini, pone srečil se je mlad fant, ki je umrl v prometni nesreči. Vsi so bili pretreseni, obupani, obdajali so jih občutki jeze, strahu, krivčnosti, groze, obupa, nemoči itd.

Za pogreb so me prosili, da svetujem Bachove cvetne esence. Po pogrebu so mi rekli, da so "tako 'korajžno' šli na pogreb, saj smo jokali, a v nas ni bilo občutka groze, bila je samo žalost ob izgubi". Duša je bila krepkejša!

Irma (45 let), Koper (rak na dojki)

Aprila 2011 je prišla do mene gospa Irma iz Kopa, ki je ravno prestala operacijo raka na dojki. Želela si je uravnati emocije. Začeli sva pogovor in kmalu je bilo razvidno, da je bilo v njej močno prisotno predvsem čustvo ljubosumja, ki ji je seveda tudi spodbudilo nastanek bolezni. Borila se je šest mesecev in ljubosumje je vendarle dokončno zapustilo njeno dušo.

Iščimo zdravje!

/konec

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v Institutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. decembra 2019, ob 13. uri

Hitenja je vse preveč Vse in vsega (1)

Črni petek je že mimo. Črni petek ali Black Friday, kot mu pravijo Angličani, pa tudi Italijani, ki nimajo te lepe navade, ki jo imamo mi Slovenci, da vse angleške tujke prevajamo in jih podomačimo. Od tega črnega petka so ostale le posamezne reklame, oglasni letaki, ki so prispeli po pošti, so že končali svoje dni v košu, ljudje pa v naglici vsakdana pozabljamo na vroče cene in brezglave nakupe. Vse se počasi umirja. Nekako tako kot valovi na širokem in razburkanem nakupovalnem morju. Vse manj jih je, vse bolj se polegajo in vse bolj tihi in redki so. No, če po pravici povem, prevelike nakupovalne mrzlice sploh nisem zaznala. Morda je bilo za peščico več ljudi v trgovinah in nekoliko bolj jezno so se oglašali tisti, ki ne marajo potrošništva, tujih navad in vsega, kar nam, hočeš nočeš, naša moderna družba prinaša. Sama za letošnji črni petek nisem imela velikih načrtov. Nikoli se ne oziram za reklamami, pa naj bo to prav ali narobe. Enostavno nimam časa za to. Še za dobro knjigo mi ga ostaja vse

premalno, kaj šele, da bi prebirala reklamne zgibanke ali odpirala maile, ki jih dobivam iz raznih trgovin. Tam bi našla samo celo vrsto proizvodov, ki jih nikoli nisem kupovala, še manj rabila. Ljudje jih kupujejo le zaradi debelo natiskanih številok. Popusti. Omama sodobnega človeka.

V četrtek, na dan pred črnim petkom, sem bila ravno v Čedadu, pa sem parkirala pred trgovino s hrano za živali, *Otok zakladov* se imenuje, *Isola dei tesori* v italijanščini. Hrano za pse in mačke navadno kupujem enkrat na mesec, tako da v trgovino zahajam čim manj. Tokrat, na moje veliko presenečenje, se vse zdi nekako prazno in nikogar ni za policami ali pri blagajni. Na vhodnih vratih zasledim vse polno plakatov, ki vabijo na nakupovanje na petek, na črni petek, ko bomo lahko dobili čisto vse izdelke s tridesetodstotnim popustom. Kaj pa to meni mar, pomislim in že potiskam vozček. Še do prvih polic ne pridem, ko se ustavim in zamislím. Malo poračunam in že se praznih rok vračam k avtu. Seveda se splača. Pa naj bo črni ali

zeleni petek, 30-odstotni popust v časih, ko je življenje vse težje in ko je denarja vse manj, ni kar tako od muh. Stopim v avto in se odpeljem trdno odločena, da grem naslednjega dne mimo, pa še do Nove Gorice skočim. Že mesece načrtujem nakup tabličnega računalnika za moža. Morda tudi pri tem nekaj malega prihranim. No, naslednjega dne se tako tudi sama znajdem v vrtincu črnega petka, za katerega nekateri prijatelji pravijo, da je najbolje, če greš v gozd in tako 100% prihraniš na vseh izdelkih. Drugi spet hitijo od trgovine do trgovine in kupujejo to, kar potrebujejo, pa tudi vse tisto, česar bi v drugačnih okoliščinah nikoli ne kupili. In potem so jih samo prepodne roke pisanih vrečk in brezizrazen, utrujen pogled človeka, ki je na policah pustil misli in besede. Pomislím, da je srednja pot vedno in povsod najboljša. Zlata sredina pač. Edina možna izbira. Črni petek je v polnem teku. Čisto majhna stopicam po velikih halah. Nobenih vrst, nobenih množic, čisto navaden petek. Kupim, kar potrebujem, ne

iščem po policah, raje grem v bližnjo kavarno na "kapučino". Kar prileže se, ko odpreš časopis in srkaš toplo kavo. Še smetano sem naročila. Ne zato, ker bi bila tako hudo požrešna, doma bi je ne jedla. Ampak vse skupaj postane nekaj ritual. To, da si privoščiš odmor in sediš v baru, gledaš sivino skozi okno in opazuješ ljudi, ki so si priborili odmor za malico sredi delovnega dne. Trenutki, ko se ustavimo, so nadvse dragoceni. Hitenja je vse več. Vsak dan, ob vsakem času. Občutek imam, da leto za letom vse bolj hitimo. Dogodkov je

vse več, dela, opravkov, težav. In dan za dnem vstajam ob svitu, spat pa odhajam pozno ponoči, ko ogenj v peči dogori in je zunaj že vse tiho. Razen burje seveda, ki že od prve jeseni neumljeno divja prek travnikov ob hiši, buta v okna in v strešnike ter pripoveduje o davnih časih, ko je bilo snega in mraza na pretek, čas pa je tekel veliko, veliko počasneje. Kava sredi številnih opravkov je zakon. Tudi to, da piješ kavo in sediš, je zakon. Moje življenje se je v tem pogledu bistveno spremenilo, ko sem šla živeti v Slovenijo. Prej sem kavo vedno pila

pokonci in se je vse skupaj spajalo z naglico in hitenjem. V Trstu smo redkokdaj sedeli, ko smo šli na kavo. Že mama me je učila, da kavo pijemo stoji. Ko sem bila še otrok, me je vodila na kavo na trg Goldoni, v kavarno Cremcaffè, kjer se je kar trlo ljudi, tako da si komaj prišel do "šanka". A mama je bila prepričana, da je ta kava najboljša. Morda je le naključje, a zdaj najraje pijem kavo avstrijske znamke Julius Meinl. To je podjetje, ki je pred leti kupilo tržaško prazilnico kave Cremcaffè. In podobno kot mama tudi sama prisegam, da je ta kava najboljša. Le to se je spremenilo, da zdaj v Sloveniji, kjer je cena kave pri "šanku" ali pri mizi enaka, kavo vedno pijem sede. Saj bi se mi med drugim smejali, če bi jo zahtevala pri "šanku". Ko sem bila novinka, so me namreč stalno opozarjali, naj sedem, saj kave stoje v Sloveniji ne pije nihče.

/ dalje
Suzi Pertot

V Kopru prihodnji teden nagrajevanje Naš športnik 2019

Krasovke, Germanijeva in Terpin se potegujejo za naslov

Že čez teden dni, v četrtek, 19. decembra, bo v Kopru v dvorani svetega Frančiška podelitev nagrad *Naš športnik 2019*. Prireditev bo sta kot običajno neposredno prenašala, z začetkom ob 20.00, Radio Trst A in Radio Koper. Po nekaj letih, ko so podelitve uresničevali med Božičem in novim letom, so ocenili, da je pred počitnicami morda lažje privabiti športnice in športnike na do-

jadralka Sirene Jana Germani, ki je bila v ožjem izboru že lani, odbojkar Olympie Jernej Terpin, ki nastopa za Mondovi' v A2 ligi, in namiznoteniške igralka Krasa, ki so napredovale iz državne ekipe B v A2 ligo, v kateri tudi zelo uspešno igrajo. Pri dekletih so nominirane še odbojkarica Tina Grudina, teniška igralka Andreja Klepač, judoistka Andreja Leški, jadralki Tina Mrak in Veronika Macarol ter ka-

Jana Germani

Jernej Terpin

godek. Zmagovalce v kategorijah moških, žensk in ekip bodo razglasili na večeru v Kopru, katerega soorganizatorji so medijske hiše z obeh strani meje in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Že nekaj dni pa so znani nominiranci za vseprimorsko priznanje, ki že pet let ne pozna več ločevanja med Primorci in zamejci.

Najboljše bo izbrala mešana paritetna komisija športnih novinarjev slovenskega uredništva deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, Primorskega dnevnika, spletnega portala Slosport, Primorskih novic, Radia Koper in Televizije Koper Capodistria, ki so soorganizatorji pobude. Pravilnik veli, da mora biti med šestimi nominiranci v vsaki od treh kategorij vsaj en zastopnik slovenske Primorske oziroma zamejstva. Za lovoriko se tako izmed slovenskih športnikov v Italiji potegujejo olimpijska kandidatka,

jakašici na mirnih vodah Špela Ponomarenko Janič in Anja Osterman. Pri moških so kolegi novinarji izpostavili kanuista na divjih vodah Luko Božiča, košarkarja Alena Hodžiča, odbojkarja Janija Kovačiča, balinarja Anžeta Petriča in kolesarja Jana Tratnika. Primorski kandidati za ekipo leta pa so odbojkarji Gen-i Volleyja iz Ajdovščine, Košarkarski klub Koper Primorska, košarkarji Pirana iz zvrsti 3 proti 3, namiznoteniške igralka izolškega Arrigonija in odbojkarji Salonita Anhovo iz Kanala ob Soči. Lani so bili v Kulturnem domu v Gorici športniki leta jadralki Tina Mrak in Veronika Macarol, kajakaš Luka Božič in košarkarji koprski Primorske. Neuradni zamejski športniki leta 2018 pa so bili s prisotnostjo med nominacijami jadralka Jana Germani, odbojkar Loris Mania' in nogometaši Juventine. Kdo bo letos najboljši?

HC

Z 11. strani

Skrb za rojake po svetu ...

Tudi njihovi pogledi na stvarnost Slovencev zunaj Republike Slovenije in na z njo povezane prioritete delovanja so bili precej raznoliki. Lahko pa rečem, da je vsak od njih poskušal in želel našemu delovnemu področju doprinesiti nekaj novega, nekaj svojega, nekaj, kar bi predstavljalo korist in napredek za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Glede na objektivne okoliščine, predvsem glede na leta starosti in na leta delovne dobe na Uradu, sem verjetno prav jaz - in verjetno prav v tem trenutku - poklican, da se čisto vsem šestnajstim predstojnikom Urada v njegovi četrstoletni zgodovini iskreno zahvalim za njihov trud in za vse, kar so dali temu Uradu in področju sodelovanja med matično domovino ter Slovenci zunaj njenih meja!

Prostori in lokacije delovanja predstavljajo posebno poglavje naše zgodbe. Bom kar naravnost povedal: večino časa so nas porivali in prestavljali sem ter tja. Leta 2009 smo se preselili na Komenskega ulico, kjer so bili pogoji za delo že dokaj solidni. Dobri poljub usode pa nas je doletel leta 2012, ko je tedanji ministrici in podpredsednici vlade, gospe Ljudmili Novak, uspelo pridobiti celotno poslopje na Erjavčevi cesti 15, kjer so do tedaj delovale tri samostojne vladne službe, od katerih dve ne obstajata več. Maja 2013 smo se preselili semkaj, v neposredno sosedstvo Cankarjevega doma in predsedniške palače. V politično in kulturno srce Slovenije! Dobili smo najboljšo možno lokacijo v mestu in naposled tudi ustrezne pogoje za delo. Ponovno bom zato posegel po seniorski pravici in takole ex-katedra pozval sedanje ter prihodnje voditelje Urada, naj ta naš čudoviti sedanji dom čuvajo in se zanj, če bi nam ga kdaj v prihodnje hoteli odvzeti, do konca borijo z vsemi svojimi močmi.

Ne bom se šel kakršnekoli propagande in ga nekritično koval v zvezde. Toda povem vseeno, kolikor je mogoče glasno in razločno, da je za slovenske rojake zunaj Republike Slovenije Urad storil veliko. Pravzaprav si le težko zamisljam, kako bi bilo, če ne bi obstajal. Kako bi se udeležila skrb za naše sonarodnjake v zamejstvu in po svetu

brez njegove koordinativne vloge, ki jo, kot centralni državni organ za to področje, ima?! Kako bi se usklajeno, načrtno in produktivno izvajala materialna podpora rojakom in njihovim organizacijam?! Kajti, dragi gospodje in gospe, ne gre za majhne stvari. Od osamosvojitve je Republika Slovenija za zadeve, povezane s Slovenci zunaj njenih meja, namenila vsaj četrto milijarde evrov! Večino teh sredstev pa je, po strogo določenih merilih in postopkih ter z veliko preudarnostjo in odgovornostjo, razdelil naš Urad.

Nobena stvar ni nikoli storjena tako dobro, da ne bi lahko bila narejena in izvedena še boljše. Tudi Urad bi v svojem dolgem obdobju delovanja zagotovo lahko marsikaj opravil bolje ter učinkoviteje. A si kljub temu zasluži veliko priznanje in veliko zahvalo!

Še naprej si s samozavestjo in samozaupanjem prizadevamo, da se bodo možnosti za vsestransko blaginjo in za dolgoročno preživetje naših slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu krepile čedalje bolj! In pametno, občuteno ter zavzeto podpiramo tiste težnje v skupnostih, ki krepijo slovensko samozavest, odločnost, zvestobo narodni pripadnosti in pa združevanje moči. Razdobjev slovenskih sil v zamejstvu je bila v ne tako majhni meri odraz politično-ideoloških delitev v matični domovini. Prepričan sem, da je dozorel čas, da se takšno stanje prezeči in da se skupna volja usmeri v združevanje moči.

Moja najiskrenejša in najosebnejša želja pa gre mladim Slovincem v zamejstvu; želim si, da bi se družili medsebojno, se povezovali, ustvarjali družine in imeli otroke! Kdor hoče videti, namreč že dolgo povsem jasno in razločno vidi resnico, vendar si to resnico, tako kot pri cesarjevih novih oblačilih, vseeno nihče ne upa izreči - tudi če bi vas v prihodnje zasuli s kupi novih manjšinskih pravic in s kupi dodatnega denarja, če ne bo slovenskih otrok, tudi prihodnosti za slovenske narodne skupnosti v zamejstvu ne bo! Ne bo vas več! Toda če ne bo vas, tudi nas ne bo! Če bo nekoč dokončno zamrla slovenska beseda v Trstu, Gorici, Špetru, Celovcu, Železni Kapli, Gornjem Seniku, Prezidu in drugod, bo tudi s slo-

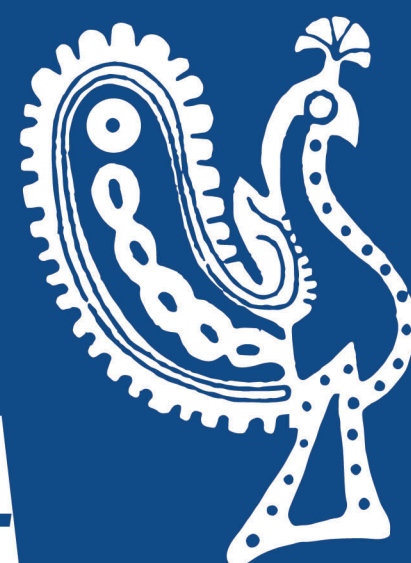
venstvom v Sloveniji konec. Iz zavzemanja, in včasih tudi pravega boja za ohranitev slovenstva v zamejstvu,

del smisla svojega obstoja tudi slovenski narod v Sloveniji. Brezbrižneži, pišmouharji in ignorante, ki jim je vseeno, če že jutri preidemo na angleščino, ali celo nemščino, italijanščino oziroma jugoslovansko, ti sicer ne, a osveščenemu delu prebivalstva, ki se zaveda svojih korenin in pomena narodne pripadnosti ter identitete, je čedalje bolj jasno naslednje: avtohtona slovenska narodna skupnost v vseh štirih sosednjih državah ni samo nekakšna predstraža matične domovine, je mnogo več! Njen obstoj in njeno dolgoročno preživetje je dejansko conditio sine qua non, je neizogiben pogoj obstoja in dolgoročnega preživetja slovenskega naroda v Republiki Sloveniji. Veste sami, da naši zamejci, kadar jih preplavijo čustva miline in hvaležnosti, imenujejo Slovenijo dobra mati, kadar so jezni, ker se čutijo prikrajšane za pozornost in konkretno podporo, jo imenujejo mačeha - vselej je v ozadju arhetip matere. Na eni strani torej razmeroma nemočen otrok, na drugi strani mati s svojim poslanstvom ter odgovornostjo. Zdaj pa se vprašajmo: kaj je osrednja, življenjska gonilna sila matere? Vsekakor skrb za preživetje njenih otrok! Če ji svojim otrokom ne uspe zagotoviti preživetja, potem počasi, a zanesljivo shira ter usahne tudi sama!

Če torej hočeš Slovenija "stati inu obstati" kot slovenska država, kot domovina Slovencev, potem naj bo skrb za tiste sinove in hčere tvojega naroda, ki živijo v zamejstvu, ena tvojih večnih prioritete!

Država brez ljudi, brez zemlje in brez institucij pa je samo votel pojem. Tako kot človekovo tudi njeno telo sestavljajo organi. Eden od njih je Urad, v počastitev katerega smo se danes zbrali. In že malo prej smo poudarili, da je ta miniaturni, na videz skorajda brezpomembni organ tako zelo povezan z bistvom slovenske države, da je povsem nepogrešljiv. Soustvarja njeno zavest in soustvarja njen smisel. Tako kot je npr. drobna pinealna žleza ali epifiza v telesu povezana s človekovo dušo, je naš Urad povezan z dušo slovenske domovine. Hvala lepa!

**NOVI
GLAS.
TVOJ
GLAS!**

**NOVI
GLAS**

TEDNIK

Uredništvo

www.noviglas.eu
gorica@noviglas.eu
+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com
+39 0481 533177

